ЗАКОН УКРАЇНИ

Про місцеве самоврядування в Україні

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170)

{Із змінами, внесеними згідно із Законом
№ 163-XIV від 06.10.98*, ВВР, 1998, № 48, ст.292}*

{Офіційне тлумачення до Закону див. в Рішенні Конституційного Суду
№ 7-рп/99 від 06.07.99*}*

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 997-XIV від 16.07.99*, ВВР, 1999, № 41, ст.372*
№ 1366-XIV від 11.01.2000*, ВВР, 2000, № 9, ст.67*
з Рішенням Конституційного Суду
№ 1-рп/2000 від 09.02.2000
Законами
№ 1841-III від 22.06.2000*, ВВР, 2000, № 46, ст.393*
№ 2182-III від 21.12.2000*, ВВР, 2001, № 9, ст.39*
№ 2419-III від 17.05.2001*, ВВР, 2001, № 31, ст.149*
№ 2470-III від 29.05.2001*, ВВР, 2001, № 32, ст.172*
№ 2493-III від 07.06.2001*, ВВР, 2001, № 33, ст.175*
№ 2628-III від 11.07.2001*, ВВР, 2001, № 49, ст.259}*

{Офіційне тлумачення до Закону див. в Рішенні Конституційного Суду
№ 11-рп/2001 від 13.07.2001*}*

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 254-IV від 28.11.2002*, ВВР, 2003, № 4, ст.31*
№ 594-IV від 06.03.2003*, ВВР, 2003, № 24, ст.159*
№ 662-IV від 03.04.2003*, ВВР, 2003, № 27, ст.209*
№ 703-IV від 03.04.2003*, ВВР, 2003, № 28, ст.216*
№ 862-IV від 22.05.2003*, ВВР, 2003, № 37, ст.301*
№ 969-IV від 19.06.2003*, ВВР, 2003, № 45, ст.360*
№ 1160-IV від 11.09.2003*, ВВР, 2004, № 9, ст.79*
№ 1377-IV від 11.12.2003*, ВВР, 2004, № 15, ст.228}*

{Офіційне тлумачення до Закону див. в Рішенні Конституційного Суду
№ 21-рп/2003 від 25.12.2003}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 1419-IV від 03.02.2004, ВВР, 2004, № 19, ст.259
№ 1577-IV від 04.03.2004, ВВР, 2004, № 23, ст.323}

{Офіційне тлумачення до Закону див. в Рішенні Конституційного Суду
№ 12-рп/2004 від 20.05.2004}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 2055-IV від 06.10.2004, ВВР, 2005, № 9, ст.172
№ 2285-IV від 23.12.2004, ВВР, 2005, № 7-8, ст.162
№ 2505-IV від 25.03.2005, ВВР, 2005, № 17, № 18-19, ст.267
№ 2554-IV від 21.04.2005, ВВР, 2005, № 21, ст.303
№ 2806-IV від 06.09.2005, ВВР, 2005, № 48, ст.483
№ 2813-IV від 06.09.2005, ВВР, 2005, № 49, ст.519
№ 2960-IV від 06.10.2005, ВВР, 2006, № 2-3, ст.35
№ 3167-IV від 01.12.2005, ВВР, 2006, № 12, ст.104
№ 3235-IV від 20.12.2005, ВВР, 2006, № 9, № 10-11, ст.96
№ 3266-IV від 22.12.2005, ВВР, 2006, № 16, ст.133
№ 489-V від 19.12.2006, ВВР, 2007, № 7-8, ст.66
№ 609-V від 07.02.2007, ВВР, 2007, № 15, ст.194
№ 698-V від 22.02.2007, ВВР, 2007, № 20, ст.282
№ 749-V від 15.03.2007, ВВР, 2007, № 18-19, ст.269
№ 812-V від 22.03.2007, ВВР, 2007, № 25, ст.340
№ 997-V від 27.04.2007, ВВР, 2007, № 33, ст.440
№ 1026-V від 16.05.2007, ВВР, 2007, № 34, ст.444
№ 107-VI від 28.12.2007, ВВР, 2008, № 5-6, № 7-8, ст.78 - зміни діють по 31 грудня 2008 року}

{Додатково див. Рішення Конституційного Суду
№ 10-рп/2008 від 22.05.2008}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 309-VI від 03.06.2008, ВВР, 2008, № 27-28, ст.253
№ 509-VI від 16.09.2008, ВВР, 2008, № 48, ст.358
№ 520-VI від 18.09.2008, ВВР, 2009, № 6, ст.19
№ 806-VI від 25.12.2008, ВВР, 2009, № 19, ст.260}

{Офіційне тлумачення до Закону див. в Рішенні Конституційного Суду
№ 7-рп/2009 від 16.04.2009}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 1180-VI від 19.03.2009, ВВР, 2009, № 32-33, ст.485
№ 1254-VI від 14.04.2009, ВВР, 2009, № 36-37, ст.511

№ 1275-VI від 16.04.2009, *ВВР, 2009, № 38, ст.534*
№ 1825-VI від 21.01.2010, *ВВР, 2010, № 10, ст.107*
№ 1878-VI від 11.02.2010, *ВВР, 2010, № 18, ст.141*
№ 2367-VI від 29.06.2010, *ВВР, 2010, № 34, ст.486*
№ 2388-VI від 01.07.2010, *ВВР, 2010, № 37, ст.496*
№ 2389-VI від 01.07.2010, *ВВР, 2010, № 37, ст.497*
№ 2404-VI від 01.07.2010, *ВВР, 2010, № 40, ст.524*
№ 2457-VI від 08.07.2010, *ВВР, 2010, № 48, ст.564*
№ 2479-VI від 09.07.2010, *ВВР, 2010, № 49, ст.571*
№ 2756-VI від 02.12.2010, *ВВР, 2011, № 23, ст.160*
№ 3038-VI від 17.02.2011, *ВВР, 2011, № 34, ст.343*
№ 3460-VI від 02.06.2011, *ВВР, 2011, № 51, ст.577*
№ 3610-VI від 07.07.2011, *ВВР, 2012, № 7, ст.53*
№ 4154-VI від 09.12.2011, *ВВР, 2012, № 29, ст.332*
№ 4710-VI від 17.05.2012, *ВВР, 2013, № 8, ст.75*
№ 4711-VI від 17.05.2012, *ВВР, 2013, № 14, ст.89*
№ 4719-VI від 17.05.2012, *ВВР, 2013, № 15, ст.97*
№ 4875-VI від 05.06.2012, *ВВР, 2013, № 17, ст.154*
№ 5029-VI від 03.07.2012, *ВВР, 2013, № 23, ст.218*
№ 5067-VI від 05.07.2012, *ВВР, 2013, № 24, ст.243*
№ 5203-VI від 06.09.2012, *ВВР, 2013, № 32, ст.409*
№ 5400-VI від 02.10.2012, *ВВР, 2013, № 40, ст.537*
№ 5404-VI від 02.10.2012, *ВВР, 2013, № 41, ст.550*
№ 5406-VI від 02.10.2012, *ВВР, 2013, № 41, ст.551*
№ 5461-VI від 16.10.2012, *ВВР, 2014, № 5, ст.62*
№ 5477-VI від 06.11.2012, *ВВР, 2013, № 50, ст.693*
№ 5492-VI від 20.11.2012, *ВВР, 2013, № 51, ст.716*
№ 5498-VI від 20.11.2012, *ВВР, 2013, № 52, ст.729*
№ 224-VII від 14.05.2013, *ВВР, 2014, № 11, ст.132*
№ 379-VII від 02.07.2013, *ВВР, 2014, № 14, ст.251*
№ 402-VII від 04.07.2013, *ВВР, 2014, № 20-21, ст.708*
№ 406-VII від 04.07.2013, *ВВР, 2014, № 20-21, ст.712*
№ 563-VII від 17.09.2013, *ВВР, 2014, № 20-21, ст.731*
№ 1170-VII від 27.03.2014, *ВВР, 2014, № 22, ст.816*
№ 1184-VII від 08.04.2014, *ВВР, 2014, № 18-19, ст.696*
№ 1198-VII від 10.04.2014, *ВВР, 2014, № 23, ст.874*
№ 1283-VII від 29.05.2014, *ВВР, 2014, № 29, ст.943*
№ 1508-VII від 17.06.2014, *ВВР, 2014, № 34, ст.1167*
№ 1697-VII від 14.10.2014, *ВВР, 2015, № 2-3, ст.12*
№ 1700-VII від 14.10.2014, *ВВР, 2014, № 49, ст.2056*
№ 76-VIII від 28.12.2014, *ВВР, 2015, № 6, ст.40 - щодо набрання чинності норм зазначеного Закону див.* "Прикінцеві положення"
№ 116-VIII від 15.01.2015, *ВВР, 2015, № 13, ст.85*
№ 157-VIII від 05.02.2015, *ВВР, 2015, № 13, ст.91*
№ 191-VIII від 12.02.2015, *ВВР, 2015, № 21, ст.133*
№ 322-VIII від 09.04.2015, *ВВР, 2015, № 25, ст.194*

№ 490-VIII від 02.06.2015, *ВВР, 2015, № 30, ст.287*
№ 577-VIII від 02.07.2015, *ВВР, 2015, № 35, ст.341*
№ 595-VIII від 14.07.2015, *ВВР, 2015, № 37-38, ст.366*
№ 630-VIII від 16.07.2015, *ВВР, 2015, № 39, ст.375*
№ 650-VIII від 17.07.2015, *ВВР, 2015, № 40-41, ст.382*
№ 834-VIII від 26.11.2015, *ВВР, 2016, № 1, ст.9*
№ 835-VIII від 26.11.2015, *ВВР, 2016, № 2, ст.17*
№ 842-VIII від 26.11.2015, *ВВР, 2016, № 2, ст.19*
№ 888-VIII від 10.12.2015, *ВВР, 2016, № 3, ст.30*
№ 901-VIII від 23.12.2015, *ВВР, 2016, № 4, ст.44*
№ 911-VIII від 24.12.2015, *ВВР, 2016, № 5, ст.50*
№ 917-VIII від 24.12.2015, *ВВР, 2016, № 3, ст.34*
№ 936-VIII від 26.01.2016, *ВВР, 2016, № 10, ст.99*
№ 995-VIII від 04.02.2016, *ВВР, 2016, № 10, ст.108*
№ 1405-VIII від 02.06.2016, *ВВР, 2016, № 28, ст.533*
№ 1492-VIII від 07.09.2016, *ВВР, 2016, № 43, ст.736 - положення щодо застосування пробаційних програм набирають чинності з 1 січня 2018 року*
№ 1540-VIII від 22.09.2016, *ВВР, 2016, № 51, ст.833*
№ 1774-VIII від 06.12.2016, *ВВР, 2017, № 2, ст.25*
№ 1812-VIII від 17.01.2017, *ВВР, 2017, № 7-8, ст.51*
№ 1834-VIII від 07.02.2017, *ВВР, 2017, № 11, ст.101*
№ 1848-VIII від 09.02.2017, *ВВР, 2017, № 12, ст.134*
№ 1850-VIII від 09.02.2017, *ВВР, 2017, № 13, ст.143*
№ 2119-VIII від 22.06.2017, *ВВР, 2017, № 34, ст.370*
№ 2189-VIII від 09.11.2017, *ВВР, 2018, № 1, ст.1*
№ 2206-VIII від 14.11.2017, *ВВР, 2018, № 5, ст.32*
№ 2262-VIII від 21.12.2017, *ВВР, 2018, № 15, ст.120*
№ 2268-VIII від 18.01.2018, *ВВР, 2018, № 10, ст.54*
№ 2376-VIII від 22.03.2018, *ВВР, 2018, № 18, ст.168*
№ 2515-VIII від 04.09.2018, *ВВР, 2018, № 43, ст.343*
№ 2581-VIII від 02.10.2018, *ВВР, 2018, № 46, ст.371*
№ 2621-VIII від 22.11.2018, *ВВР, 2019, № 2, ст.9*
№ 2646-VIII від 06.12.2018, *ВВР, 2019, № 4, ст.32*
№ 2671-VIII від 17.01.2019, *ВВР, 2019, № 18, ст.73*
№ 155-IX від 03.10.2019, *ВВР, 2019, № 48, ст.325 - щодо набрання чинності див.* пункт 1 *розділу XII*
№ 164-IX від 03.10.2019, *ВВР, 2019, № 49, ст.331*
№ 199-IX від 17.10.2019, *ВВР, 2019, № 51, ст.377*
№ 233-IX від 29.10.2019, *ВВР, 2019, № 51, ст.380*
№ 263-IX від 31.10.2019, *ВВР, 2020, № 2, ст.5*
№ 440-IX від 14.01.2020, *ВВР, 2020, № 28, ст.188*
№ 447-IX від 14.01.2020, *ВВР, 2020, № 29, ст.189*
№ 463-IX від 16.01.2020, *ВВР, 2020, № 31, ст.226*
№ 465-IX від 16.01.2020, *ВВР, 2020, № 30, ст.206*
№ 540-IX від 30.03.2020, *ВВР, 2020, № 18, ст.123*
№ 554-IX від 13.04.2020, *ВВР, 2020, № 37, ст.277 - вводиться в дію з* 1 січня 2021

року
№ 562-IX від 16.04.2020, *ВВР, 2020, № 35, ст.259*
№ 677-IX від 04.06.2020, *ВВР, 2020, № 42, ст.346*
№ 711-IX від 17.06.2020, *ВВР, 2020, № 46, ст.394*
№ 805-IX від 16.07.2020, *ВВР, 2020, № 36, ст.273*
№ 1009-IX від 17.11.2020, *ВВР, 2021, № 4, ст.31*
№ 1025-IX від 02.12.2020, *ВВР, 2021, № 15, ст.126*
№ 1060-IX від 03.12.2020, *ВВР, 2021, № 22, ст.196*
№ 1116-IX від 17.12.2020
№ 1150-IX від 28.01.2021, *ВВР, 2021, № 23, ст.197*
№ 1258-IX від 19.02.2021, *ВВР, 2021, № 21, ст.189*
№ 1320-IX від 04.03.2021
№ 1414-IX від 27.04.2021, *ВВР, 2021, № 28, ст.233*
№ 1423-IX від 28.04.2021
№ 1427-IX від 29.04.2021, *ВВР, 2021, № 30, ст.241*
№ 1638-IX від 14.07.2021, *ВВР, 2021, № 39, ст.321*
№ 1639-IX від 14.07.2021, *ВВР, 2021, № 48, ст.387*
№ 1684-IX від 15.07.2021, *ВВР, 2021, № 47, ст.382 - вводиться в дію з* 08.11.2021
№ 1702-IX від 16.07.2021, *ВВР, 2021, № 41, ст.339 - вводиться в дію з* 01.01.2022
№ 1818-IX від 21.10.2021
№ 1882-IX від 16.11.2021
№ 1914-IX від 30.11.2021
№ 1971-IX від 16.12.2021
№ 2010-IX від 26.01.2022
№ 2292-IX від 31.05.2022
№ 2320-IX від 20.06.2022
№ 2321-IX від 20.06.2022
№ 2392-IX від 09.07.2022
№ 2394-IX від 09.07.2022
№ 2465-IX від 27.07.2022
№ 2518-IX від 15.08.2022
№ 2698-IX від 19.10.2022
№ 2827-IX від 13.12.2022
№ 2834-IX від 13.12.2022
№ 2849-IX від 13.12.2022
№ 3022-IX від 10.04.2023
№ 3137-IX від 30.05.2023*}*

{У тексті Закону слова "інвалід", "дитина-інвалід" та "інвалід з дитинства" в усіх відмінках і числах замінено відповідно словами "особа з інвалідністю", "дитина з інвалідністю" та "особа з інвалідністю з дитинства" у відповідному відмінку і числі згідно із Законом № 2581-VIII від 02.10.2018}

{У тексті Закону слова "громадський порядок" в усіх відмінках замінено словами "громадська безпека і порядок" у відповідному відмінку згідно із Законом № 1702-IX від 16.07.2021 - вводиться в дію з 01.01.2022}

{У тексті Закону слова "засоби масової інформації" в усіх відмінках і числах замінено словом "медіа" згідно із Законом № 2849-IX від 13.12.2022}

Цей Закон відповідно до Конституції України визначає систему та гарантії місцевого самоврядування в Україні, засади організації та діяльності, правового статусу і відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Розділ I
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни, використані в цьому Законі

Основні терміни, використані в цьому Законі, мають таке значення:

територіальна громада - жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, селищ, міст, що мають єдиний адміністративний центр;

{Абзац другий статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 562-IX від 16.04.2020}

адміністративно-територіальна одиниця - область, район, місто, район у місті, селище, село;

{Офіційне тлумачення абзацу третього статті 1 див. в Рішенні Конституційного Суду № 11-рп/2001 від 13.07.2001}

місцевий референдум - форма прийняття територіальною громадою рішень з питань, що належать до відання місцевого самоврядування, шляхом прямого голосування;

загальні збори - зібрання всіх чи частини жителів села (сіл), селища, міста для вирішення питань місцевого значення;

представницький орган місцевого самоврядування - виборний орган (рада), який складається з депутатів і відповідно до закону наділяється правом представляти інтереси територіальної громади і приймати від її імені рішення;

районні та обласні ради - органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст;

загальний склад ради - кількісний склад депутатів ради, визначений радою відповідно до закону;

склад ради - кількість депутатів, обраних до відповідної ради, повноваження яких визнано і не припинено в установленому законом порядку;

правомочний склад ради - кількість депутатів, обраних до відповідної ради, повноваження яких визнано і не припинено в установленому законом порядку, яка становить не менш як дві третини від загального складу ради;

виконавчі органи рад - органи, які відповідно до Конституції України та цього Закону створюються сільськими, селищними, міськими, районними в містах (у разі їх створення) радами для здійснення виконавчих функцій і повноважень місцевого самоврядування у межах, визначених цим та іншими законами;

органи самоорганізації населення - представницькі органи, що створюються частиною жителів, які тимчасово або постійно проживають на відповідній території в межах села, селища, міста;

посадова особа місцевого самоврядування - особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження у здійсненні організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету;

делеговані повноваження - повноваження органів виконавчої влади, надані органам місцевого самоврядування законом, а також повноваження органів місцевого самоврядування, які передаються відповідним місцевим державним адміністраціям за рішенням районних, обласних рад;

право комунальної власності - право територіальної громади володіти, доцільно, економно, ефективно користуватися і розпоряджатися на свій розсуд і в своїх інтересах майном, що належить їй, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування;

бюджет місцевого самоврядування (місцевий бюджет) - план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування;

районний бюджет - план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення спільних інтересів територіальних громад сіл, селищ, міст районного значення, виконання місцевих програм, здійснення бюджетного вирівнювання;

обласний бюджет - план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення спільних інтересів територіальних громад, виконання місцевих програм, здійснення бюджетного вирівнювання;

поточний бюджет - доходи і видатки місцевого бюджету, які утворюються і використовуються для покриття поточних видатків;

бюджет розвитку - доходи і видатки місцевого бюджету, які утворюються і використовуються для реалізації програм соціально-економічного розвитку, зміцнення матеріально-фінансової бази;

мінімальний бюджет місцевого самоврядування - розрахунковий обсяг місцевого бюджету, необхідний для здійснення повноважень місцевого самоврядування на рівні мінімальних соціальних потреб, який гарантується державою;

мінімальний рівень соціальних потреб - гарантований державою мінімальний рівень соціальних послуг на душу населення в межах усієї території України;

самооподаткування - форма залучення на добровільній основі за рішенням зборів громадян за місцем проживання коштів населення відповідної території для фінансування разових цільових заходів соціально-побутового характеру;

{Абзац двадцять четвертий статті 1 виключено на підставі Закону № 1638-IX від 14.07.2021}

адміністративний центр територіальної громади - населений пункт (село, селище, місто), що має розвинену інфраструктуру і, як правило, розташований найближче до географічного центру території територіальної громади та в якому розміщується представницький орган місцевого самоврядування територіальної громади;

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять п'ятим згідно із Законом № 562-IX від 16.04.2020}

територія територіальної громади - нерозривна територія, в межах якої територіальна громада здійснює свої повноваження щодо вирішення питань місцевого значення відповідно до Конституції і законів України, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування.

{Статтю 1 доповнено абзацом двадцять шостим згідно із Законом № 562-IX від 16.04.2020}

Стаття 2. Поняття місцевого самоврядування

1. Місцеве самоврядування в Україні - це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста - самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

2. Місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.

Стаття 3. Право громадян на участь у місцевому самоврядуванні

1. Громадяни України реалізують своє право на участь у місцевому самоврядуванні за належністю до відповідних територіальних громад.

2. Будь-які обмеження права громадян України на участь у місцевому самоврядуванні залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, терміну проживання на відповідній території, за мовними чи іншими ознаками забороняються.

Стаття 4. Основні принципи місцевого самоврядування

Місцеве самоврядування в Україні здійснюється на принципах:

народовладдя;

законності;

гласності;

колегіальності;

поєднання місцевих і державних інтересів;

виборності;

правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених цим та іншими законами;

підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб;

державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування;

судового захисту прав місцевого самоврядування.

Стаття 5. Система місцевого самоврядування

1. Система місцевого самоврядування включає:

територіальну громаду;

сільську, селищну, міську раду;

сільського, селищного, міського голову;

виконавчі органи сільської, селищної, міської ради;

{Абзац шостий частини першої статті 5 виключено на підставі Закону № 1638-IX від 14.07.2021}

{Абзац сьомий частини першої статті 5 виключено на підставі Закону № 805-IX від 16.07.2020}

районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст;

{У частину першу статті 5 включено абзац сьомий згідно із Законом № 1009-IX від 17.11.2020}

органи самоорганізації населення.

2. У містах з районним поділом за рішенням територіальної громади міста або міської ради відповідно до цього Закону можуть утворюватися районні в місті ради. Районні в містах ради утворюють свої виконавчі органи та обирають голову ради, який одночасно є і головою її виконавчого комітету.

Стаття 6. Територіальні громади

1. Первинним суб’єктом місцевого самоврядування, основним носієм його функцій і повноважень є територіальна громада села, селища, міста.

2. Територіальні громади в порядку, встановленому законом, можуть об’єднуватися в одну сільську, селищну, міську територіальну громаду, утворювати єдині органи місцевого самоврядування та обирати відповідно сільського, селищного, міського голову.

3. Територіальні громади села, селища, міста, що добровільно об’єдналися в одну територіальну громаду, можуть вийти із складу об’єднаної територіальної громади в порядку, визначеному законом.

{Стаття 6 в редакції Закону № 157-VIII від 05.02.2015}

Стаття 7. Місцевий референдум

1. Місцевий референдум є формою вирішення територіальною громадою питань місцевого значення шляхом прямого волевиявлення.

2. Предметом місцевого референдуму може бути будь-яке питання, віднесене Конституцією України, цим та іншими законами до відання місцевого самоврядування.

3. На місцевий референдум не можуть бути винесені питання, віднесені законом до відання органів державної влади.

4. Рішення, прийняті місцевим референдумом, є обов'язковими для виконання на відповідній території.

5. Порядок призначення та проведення місцевого референдуму, а також перелік питань, що вирішуються виключно референдумом, визначаються законом про референдуми.

Стаття 8. Загальні збори громадян

1. Загальні збори громадян за місцем проживання є формою їх безпосередньої участі у вирішенні питань місцевого значення.

2. Рішення загальних зборів громадян враховуються органами місцевого самоврядування в їх діяльності.

3. Порядок проведення загальних зборів громадян за місцем проживання визначається законом та статутом територіальної громади.

Стаття 9. Місцеві ініціативи

1. Члени територіальної громади мають право ініціювати розгляд у раді (в порядку місцевої ініціативи) будь-якого питання, віднесеного до відання місцевого самоврядування.

2. Порядок внесення місцевої ініціативи на розгляд ради визначається представницьким органом місцевого самоврядування або статутом територіальної громади з урахуванням вимог Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності".

{Частина друга статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2388-VI від 01.07.2010}

3. Місцева ініціатива, внесена на розгляд ради у встановленому порядку, підлягає обов'язковому розгляду на відкритому засіданні ради за участю членів ініціативної групи з питань місцевої ініціативи.

4. Рішення ради, прийняте з питання, внесеного на її розгляд шляхом місцевої ініціативи, обнародується в порядку, встановленому представницьким органом місцевого самоврядування або статутом територіальної громади.

Стаття 10. Ради - представницькі органи місцевого самоврядування

1. Сільські, селищні, міські ради є органами місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади та здійснюють від їх імені та в їх інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, цим та іншими законами.

2. Обласні та районні ради є органами місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст, у межах повноважень, визначених Конституцією України, цим та іншими законами, а також повноважень, переданих їм сільськими, селищними, міськими радами.

3. Представницькі органи місцевого самоврядування, сільські, селищні, міські голови, виконавчі органи місцевого самоврядування діють за принципом розподілу повноважень у порядку і межах, визначених цим та іншими законами.

4. Порядок формування та організація діяльності рад визначаються Конституцією України, цим та іншими законами, а також статутами територіальних громад.

5. Чисельність працівників органів місцевого самоврядування встановлюється відповідною радою у межах загальної чисельності, визначеної типовими штатами, затвердженими Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 10 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008}

6. Для реалізації своїх повноважень сільські, селищні, міські, районні, обласні ради можуть утворювати консультативно-дорадчі органи.

{Статтю 10 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 2827-IX від 13.12.2022}

Стаття 11. Виконавчі органи рад

1. Виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад є їх виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи.

2. Виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад є підконтрольними і підзвітними відповідним радам, а з питань здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади - також підконтрольними відповідним органам виконавчої влади.

3. У сільських радах, що представляють територіальні громади, які налічують до 500 жителів, за рішенням відповідної територіальної громади або сільської ради виконавчий орган ради може не створюватися. У цьому випадку функції виконавчого органу ради (крім розпорядження земельними та природними ресурсами) здійснює сільський голова одноособово.

Стаття 12. Сільський, селищний, міський голова

1. Сільський, селищний, міський голова є головною посадовою особою територіальної громади відповідно села (добровільного об'єднання в одну територіальну громаду жителів кількох сіл), селища, міста.

2. Сільський, селищний, міський голова обирається відповідною територіальною громадою на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування в порядку, визначеному законом, і здійснює свої повноваження на постійній основі. Строк повноважень сільського, селищного, міського голови, обраного на чергових місцевих виборах, визначається Конституцією України.

{Частина друга статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 806-VI від 25.12.2008}

3. Сільський, селищний, міський голова очолює виконавчий комітет відповідної сільської, селищної, міської ради, головує на її засіданнях.

4. Сільський, селищний, міський голова не може бути депутатом будь-якої ради, суміщати свою службову діяльність з іншою посадою, в тому числі на громадських засадах, займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю.

{Частина четверта статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4711-VI від 17.05.2012}

{Офіційне тлумачення положень частини четвертої статті 12 див. в Рішенні Конституційного Суду № 12-рп/2004 від 20.05.2004}

5. На сільських, селищних, міських голів поширюються повноваження та гарантії депутатів рад, передбачені законом про статус депутатів рад, якщо інше не встановлено законом.

6. Повноваження сільських, селищних, міських голів можуть бути тимчасово покладені на керівника відповідної військово-цивільної адміністрації відповідно до Закону України "Про військово-цивільні адміністрації".

{Статтю 12 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 650-VIII від 17.07.2015}

{Офіційне тлумачення положень статті 12 див. в Рішеннях Конституційного Суду № 7-рп/99 від 06.07.99, № 21-рп/2003 від 25.12.2003}

Стаття 13. Громадські слухання

1. Територіальна громада має право проводити громадські слухання - зустрічатися з депутатами відповідної ради та посадовими особами місцевого самоврядування, під час яких члени територіальної громади можуть заслуховувати їх, порушувати питання та вносити пропозиції щодо питань місцевого значення, що належать до відання місцевого самоврядування.

2. Громадські слухання проводяться не рідше одного разу на рік.

3. Пропозиції, які вносяться за результатами громадських слухань, підлягають обов'язковому розгляду органами місцевого самоврядування.

4. Порядок організації громадських слухань визначається статутом територіальної громади.

Стаття 14. Органи самоорганізації населення

1. Сільські, селищні, міські, районні в місті (у разі їх створення) ради можуть дозволяти за ініціативою жителів створювати будинкові, вуличні, квартальні та інші органи самоорганізації населення і наділяти їх частиною власної компетенції, фінансів, майна.

2. Правовий статус, порядок організації та діяльності органів самоорганізації населення за місцем проживання визначаються законом.

{Статтю 14[1] виключено на підставі Закону № 805-IX від 16.07.2020}

Стаття 15. Форми добровільного об'єднання органів місцевого самоврядування

1. Органи місцевого самоврядування з метою більш ефективного здійснення своїх повноважень, захисту прав та інтересів територіальних громад можуть об'єднуватися в асоціації органів місцевого самоврядування та їх добровільні об'єднання, які підлягають реєстрації відповідно до Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань".

{Частина перша статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1275-VI від 16.04.2009, № 5461-VI від 16.10.2012, № 835-VIII від 26.11.2015}

2. Органи місцевого самоврядування та їх асоціації можуть входити до відповідних міжнародних асоціацій, інших добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування.

3. Асоціаціям та іншим добровільним об'єднанням органів місцевого самоврядування не можуть передаватися владні повноваження органів місцевого самоврядування.

{Частина третя статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1275-VI від 16.04.2009}

Стаття 16. Організаційно-правова, матеріальна і фінансова основи місцевого самоврядування

1. Органи місцевого самоврядування є юридичними особами і наділяються цим та іншими законами власними повноваженнями, в межах яких діють самостійно і несуть відповідальність за свою діяльність відповідно до закону.

2. Органам місцевого самоврядування законом можуть надаватися окремі повноваження органів виконавчої влади, у здійсненні яких вони є підконтрольними відповідним органам виконавчої влади.

3. Матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у комунальній власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад.

{Частина третя статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2813-IV від 06.09.2005}

4. Рішення про наділення міських рад правами щодо управління майном і фінансовими ресурсами, які є у власності територіальних громад районів у містах, приймається на місцевих референдумах відповідних районних у містах громад. У разі якщо територіальна громада району в місті внаслідок референдуму не прийме рішення про передачу права управління майном та фінансами відповідній міській раді, а територіальна громада міста або міська рада не прийняла рішення про створення органів місцевого самоврядування районів у місті, міська рада здійснює управління майном та фінансовими ресурсами, які є у власності територіальних громад районів у містах, та несе відповідальність перед громадою відповідного району у місті.

5. Від імені та в інтересах територіальних громад права суб'єкта комунальної власності здійснюють відповідні ради.

6. Місцеві бюджети є самостійними, вони не включаються до Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим та інших місцевих бюджетів.

7. Органи місцевого самоврядування з урахуванням місцевих умов і особливостей можуть перерозподіляти між собою на підставі договорів окремі повноваження та власні бюджетні кошти.

8. Сільська, селищна, міська, районна в місті (у разі її створення) рада може наділяти частиною своїх повноважень органи самоорганізації населення, передавати їм відповідні кошти, а також матеріально-технічні та інші ресурси, необхідні для здійснення цих повноважень, здійснює контроль за їх виконанням.

9. Сільські, селищні, міські, районні у містах, районні, обласні ради мають печатки із зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням, рахунки в установах банків України.

Стаття 17. Відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад

Відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування.

Органи місцевого самоврядування при здійсненні повноважень у сфері контролю за додержанням законодавства про працю та зайнятість населення можуть проводити перевірки, які не належать до заходів державного нагляду (контролю), на підприємствах, в установах та організаціях, що перебувають у комунальній власності відповідної територіальної громади.

{Статтю 17 доповнено частиною другою згідно із Законом № 1774-VIII від 06.12.2016; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1320-IX від 04.03.2021}

Стаття 18. Відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що не перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад

1. Відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що не перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на договірній і податковій основі та на засадах підконтрольності у межах повноважень, наданих органам місцевого самоврядування законом.

2. З питань, віднесених до відання органів місцевого самоврядування, на їх вимогу підприємства, установи та організації, що не перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, надають відповідну інформацію.

3. Органи місцевого самоврядування можуть виступати з ініціативою щодо здійснення заходів державного нагляду (контролю) на підприємствах, в установах та організаціях, що не перебувають у комунальній власності, а також стосовно фізичних осіб - підприємців, які використовують працю найманих працівників, шляхом подання посадовими особами органів місцевого самоврядування відповідного звернення з питань здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади.

{Частина третя статті 18 в редакції Законів № 1774-VIII від 06.12.2016, № 1320-IX від 04.03.2021}

Стаття 18[1]. Відносини органів місцевого самоврядування із судами загальної юрисдикції

Орган місцевого самоврядування може бути позивачем та відповідачем у судах загальної юрисдикції, зокрема, звертатися до суду, якщо це необхідно для реалізації його повноважень і забезпечення виконання функцій місцевого самоврядування.

{Закон доповнено статтею 18[1] згідно із Законом № 1697-VII від 14.10.2014}

Стаття 19. Статут територіальної громади села, селища, міста

1. З метою врахування історичних, національно-культурних, соціально-економічних та інших особливостей здійснення місцевого самоврядування представницький орган місцевого самоврядування на основі Конституції України та в межах цього Закону може прийняти статут територіальної громади села, селища, міста.

2. Статут територіальної громади підлягає державній реєстрації в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації (легалізації) об’єднань громадян, інших громадських формувань.

{Частина друга статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

3. Підставою для відмови в державній реєстрації статуту територіальної громади може бути його невідповідність Конституції та законам України. Відмова в реєстрації статуту територіальної громади може бути оскаржена в судовому порядку.

Стаття 20. Державний контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування

Державний контроль за діяльністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування може здійснюватися лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України, і не повинен призводити до втручання органів державної влади чи їх посадових осіб у здійснення органами місцевого самоврядування наданих їм власних повноважень.

Стаття 21. Обмеження прав територіальних громад на місцеве самоврядування

Обмеження прав територіальних громад на місцеве самоврядування згідно з Конституцією та законами України може бути застосоване лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану.

Стаття 22. Символіка територіальних громад сіл, селищ, міст, районів і областей

1. Територіальні громади сіл, селищ, міст можуть мати власну символіку (герб, прапор тощо), яка відображає їх історичні, культурні, соціально-економічні та інші місцеві особливості і традиції.

2. З урахуванням пропозицій органів місцевого самоврядування сіл, селищ, міст районними, обласними радами може бути затверджена символіка відповідно району, області.

3. Зміст, опис та порядок використання символіки територіальних громад сіл, селищ, міст, районів і областей визначаються відповідною радою згідно з законом.

Стаття 23. Підняття Державного Прапора України

На будинках, де працюють ради та їх виконавчі комітети, піднімається Державний Прапор України.

Стаття 24. Законодавство про місцеве самоврядування

1. Правовий статус місцевого самоврядування в Україні визначається Конституцією України, цим та іншими законами, які не повинні суперечити положенням цього Закону.

2. Правовий статус місцевого самоврядування в містах Києві та Севастополі, а також в Автономній Республіці Крим визначається Конституцією України та цим Законом з особливостями, передбаченими законами про міста Київ і Севастополь.

3. Органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, а в Автономній Республіці Крим - також нормативно-правовими актами Верховної Ради і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими у межах їхньої компетенції.

Розділ II
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА ОСНОВА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Глава 1.
Повноваження сільських, селищних, міських рад

Стаття 25. Загальна компетенція сільських, селищних, міських рад

Сільські, селищні, міські ради правомочні розглядати і вирішувати питання, віднесені Конституцією України, цим та іншими законами до їх відання.

{Офіційне тлумачення положень статті 25 див. в Рішенні Конституційного Суду № 7-рп/2009 від 16.04.2009}

Стаття 26. Виключна компетенція сільських, селищних, міських рад

1. Виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради вирішуються такі питання:

1) затвердження регламенту ради;

2) утворення і ліквідація постійних та інших комісій ради, затвердження та зміна їх складу, обрання голів комісій;

3) утворення виконавчого комітету ради, визначення його чисельності, затвердження персонального складу; внесення змін до складу виконавчого комітету та його розпуск;

{Щодо зупинення та відновлення дії пункту 3 додатково див. Закони № 489-V від 19.12.2006, № 749-V від 15.03.2007}

4) обрання на посаду та звільнення з посади секретаря ради у порядку, передбаченому цим Законом;

{Пункт 4 частини першої статті 26 в редакції Закону № 2554-IV від 21.04.2005}

5) затвердження за пропозицією сільського, селищного, міського голови структури виконавчих органів ради, загальної чисельності апарату ради та її виконавчих органів відповідно до типових штатів, затверджених Кабінетом Міністрів України, витрат на їх утримання;

{Пункт 5 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008}

{Щодо зупинення та відновлення дії пункту 5 додатково див. Закони № 489-V від 19.12.2006, № 749-V від 15.03.2007}

6) утворення за поданням сільського, селищного, міського голови інших виконавчих органів ради;

6[1]) утворення старостинських округів, затвердження Положення про старосту, затвердження на посаду та звільнення з посади старости відповідно до закону;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 6[1] згідно із Законом № 1638-IX від 14.07.2021}

7) затвердження плану роботи ради та заслуховування звіту про його виконання з урахуванням вимог статті 32 Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності";

{Пункт 7 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2388-VI від 01.07.2010}

8) заснування місцевих публічних аудіовізуальних медіа у порядку, визначеному Законом України "Про медіа";

{Пункт 8 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 917-VIII від 24.12.2015; в редакції Закону № 2849-IX від 13.12.2022}

9) заслуховування звіту сільського, селищного, міського голови про діяльність виконавчих органів ради, у тому числі щорічного звіту про здійснення державної регуляторної політики виконавчими органами відповідної ради;

{Пункт 9 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2388-VI від 01.07.2010}

10) прийняття рішення про недовіру сільському, селищному, міському голові;

11) заслуховування звітів постійних комісій, керівників виконавчих органів ради та посадових осіб, яких вона призначає або затверджує;

12) заслуховування повідомлень депутатів про роботу в раді, виконання ними доручень ради;

13) розгляд запитів депутатів, прийняття рішень по запитах;

14) прийняття рішень щодо дострокового припинення повноважень депутата ради в порядку, встановленому законом;

15) скасування актів виконавчих органів ради, які не відповідають Конституції чи законам України, іншим актам законодавства, рішенням відповідної ради, прийнятим у межах її повноважень;

16) прийняття рішення щодо дострокового припинення повноважень сільського, селищного, міського голови у випадках, передбачених цим Законом;

{Пункт 17 частини першої статті 26 виключено на підставі Закону № 595-VIII від 14.07.2015}

18) прийняття рішення про проведення місцевого референдуму;

19) прийняття відповідно до законодавства рішень щодо організації проведення референдумів та виборів органів державної влади, місцевого самоврядування та сільського, селищного, міського голови;

20) прийняття рішень про наділення органів самоорганізації населення окремими власними повноваженнями органів місцевого самоврядування, а також про передачу коштів, матеріально-технічних та інших ресурсів, необхідних для їх здійснення;

21) прийняття рішень про об'єднання в асоціації або вступ до асоціацій, інших форм добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування та про вихід з них;

21[1]) схвалення угод про об’єднання єврорегіонального співробітництва, прийняття рішень про утворення об’єднання єврорегіонального співробітництва, про приєднання до

такого об’єднання або про вихід з нього, затвердження статуту об’єднання єврорегіонального співробітництва та внесення до нього змін;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 21¹ згідно із Законом № 2515-VIII від 04.09.2018}

21²) прийняття рішень про вступ до європейського об’єднання територіального співробітництва та про вихід з такого об’єднання;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 21² згідно із Законом № 2515-VIII від 04.09.2018}

22) затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування;

23) розгляд прогнозу місцевого бюджету, затвердження місцевого бюджету, внесення змін до нього; затвердження звіту про виконання відповідного бюджету;

{Пункт 23 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2646-VIII від 06.12.2018}

24) встановлення місцевих податків і зборів відповідно до Податкового кодексу України;

{Пункт 24 частини першої статті 26 в редакції Закону № 2756-VI від 02.12.2010}

25) утворення цільових фондів, затвердження положень про ці фонди;

{Пункт 25 частини першої статті 26 в редакції Закону № 2813-IV від 06.09.2005}

25¹) утворення місцевих фондів фінансової підтримки кінематографії, у тому числі програм грантової, конкурсної або позаконкурсної підтримки кінематографії, визначення умов та порядку використання цих фондів;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 25¹ згідно із Законом № 164-IX від 03.10.2019}

26) прийняття рішень щодо здійснення місцевих запозичень;

{Пункт 26 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2457-VI від 08.07.2010}

27) прийняття рішень щодо передачі коштів з відповідного місцевого бюджету;

{Пункт 27 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2457-VI від 08.07.2010}

28) прийняття рішень щодо надання відповідно до чинного законодавства пільг по місцевих податках і зборах, а також земельному податку;

{Пункт 28 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2756-VI від 02.12.2010}

28[1]) прийняття рішень про укладення спеціальних інвестиційних договорів відповідно до Закону України "Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями";

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 28[1] згідно із Законом № 1116-IX від 17.12.2020}

29) встановлення для підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, розміру частки прибутку, яка підлягає зарахуванню до місцевого бюджету;

30) прийняття рішень щодо відчуження відповідно до закону комунального майна; затвердження місцевих програм приватизації, а також переліку об'єктів комунальної власності, які не підлягають приватизації; визначення доцільності, порядку та умов приватизації об'єктів права комунальної власності; вирішення питань про придбання в установленому законом порядку приватизованого майна, про включення до об'єктів комунальної власності майна, відчуженого у процесі приватизації, договір купівлі-продажу якого в установленому порядку розірвано або визнано недійсним, прийняття рішення про здійснення державно-приватного партнерства щодо об’єктів комунальної власності, у тому числі на умовах концесії, про створення, ліквідацію, реорганізацію та перепрофілювання підприємств, установ та організацій комунальної власності відповідної територіальної громади.

{Абзац перший пункту 30 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 155-IX від 03.10.2019}

Реорганізація або ліквідація навчальних закладів комунальної форми власності здійснюється за рішенням місцевої ради;

{Пункт 30 частини першої статті 26 доповнено абзацом згідно із Законом № 2628-III від 11.07.2001; в редакції Закону № 76-VIII від 28.12.2014 - щодо набрання чинності норм зазначеного Закону див. "Прикінцеві положення"}

{Пункт 30 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 997-XIV від 16.07.99}

30[1]) прийняття рішень про визначення критеріїв, відповідно до яких утворення наглядової ради є обов’язковим у комунальних унітарних підприємствах та у господарських товариствах, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді; про затвердження порядку утворення наглядової ради, порядку призначення членів наглядової ради комунального унітарного підприємства; про визначення кола питань, що належать до виключної компетенції наглядової ради комунального унітарного підприємства; про встановлення вимог до незалежних членів наглядової ради комунальних унітарних підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 30[1] згідно із Законом № 1405-VIII від 02.06.2016}

30[2]) визначення критеріїв відбору незалежного аудитора та критеріїв віднесення комунальних унітарних підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді, до таких, фінансова звітність яких (у тому числі консолідована) підлягає обов'язковій перевірці незалежним аудитором, та затвердження порядку такої перевірки і порядку залучення незалежного аудитора;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 30[2] згідно із Законом № 1405-VIII від 02.06.2016}

31) прийняття рішень про передачу іншим органам окремих повноважень щодо управління майном, яке належить до комунальної власності відповідної територіальної громади, визначення меж цих повноважень та умов їх здійснення;

32) створення у разі необхідності органів і служб для забезпечення здійснення з іншими суб'єктами комунальної власності спільних проектів або спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, установ та організацій, визначення повноважень цих органів (служб);

33) вирішення відповідно до законодавства питань про створення підприємствами комунальної власності спільних підприємств, у тому числі з іноземними інвестиціями;

33[1]) прийняття рішень щодо надання згоди на організацію співробітництва територіальних громад, суб'єктом якого є територіальна громада села, селища, міста, у формах, визначених статтею 4 Закону України "Про співробітництво територіальних громад", щодо схвалення проекту договору про співробітництво та інших рішень, пов'язаних із здійсненням відповідно до зазначеного Закону співробітництва територіальних громад;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 33[1] згідно із Законом № 1508-VII від 17.06.2014}

33[2]) заслуховування звітів, пов'язаних із здійсненням відповідно до Закону України "Про співробітництво територіальних громад" співробітництва територіальних громад, суб'єктом якого є територіальна громада села, селища, міста;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 33[2] згідно із Законом № 1508-VII від 17.06.2014}

34) вирішення відповідно до закону питань регулювання земельних відносин;

34[1]) прийняття рішень щодо здійснення виконавчим органом сільської, селищної, міської ради державного контролю за використанням та охороною земель;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 34[1] згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

35) затвердження ставок земельного податку відповідно до Податкового кодексу України;

{Пункт 35 частини першої статті 26 в редакції Закону № 2756-VI від 02.12.2010}

36) вирішення відповідно до закону питань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення, а також про скасування такого дозволу;

37) прийняття рішень про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; внесення пропозицій до відповідних державних органів щодо оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками природи, історії або культури, які охороняються законом, прийняття рішень про оголошення в місцях масового розмноження та вирощування потомства дикими тваринами "сезону тиші" з обмеженням господарської діяльності та добуванням об’єктів тваринного світу;

{Пункт 37 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законом № 322-VIII від 09.04.2015}

37[1]) прийняття рішень про утворення кінокомісії, організацію територій та об’єктів як привабливих локацій для кінозйомок, а також ефективне використання потенціалу української сервісної індустрії в галузі кінематографії, формування бази даних відповідних об’єктів, визначення умов їх використання;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 37[1] згідно із Законом № 164-IX від 03.10.2019}

37[2]) прийняття рішень про організацію та здійснення заходів щодо захисту тварин від жорстокого поводження;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 37[2] згідно із Законом № 1684-IX від 15.07.2021 - вводиться в дію з 08.11.2021}

37[3]) вжиття заходів та забезпечення дотримання заборони провадження діяльності пересувних звіринців, пересувних зоопарків, пересувних виставок диких тварин та іншої забороненої Законом України "Про захист тварин від жорстокого поводження" діяльності в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 37[3] згідно із Законом № 1684-IX від 15.07.2021 - вводиться в дію з 08.11.2021}

38) надання відповідно до законодавства згоди на розміщення на території села, селища, міста нових об'єктів, у тому числі місць чи об'єктів для управління відходами, сфера екологічного впливу діяльності яких згідно з діючими нормативами включає відповідну територію;

{Пункт 38 частини першої статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1825-VI від 21.01.2010, № 2320-IX від 20.06.2022}

{Пункт 39 частини першої статті 26 виключено на підставі Закону № 2457-VI від 08.07.2010}

39[1]) прийняття рішення про створення відповідно до закону за рахунок коштів місцевого бюджету спеціалізованих установ з надання безоплатної первинної правничої допомоги, призначення і звільнення керівників цих установ, залучення в установленому

законом порядку юридичних осіб приватного права, адвокатів та інших фахівців у відповідній галузі права до надання безоплатної первинної правничої допомоги;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 39[1] згідно із Законом № 3460-VI від 02.06.2011; в редакції Закону № 3022-IX від 10.04.2023}

40) заслуховування інформації прокурорів та керівників органів Національної поліції про стан законності, боротьби із злочинністю, охорони громадської безпеки і порядку та результати діяльності на відповідній території;

{Пункт 40 частини першої статті 26 в редакції Законів № 1577-IV від 04.03.2004, № 2389-VI від 01.07.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом № 901-VIII від 23.12.2015}

{Дію попередньої редакції пункту 40 частини першої статті 26 відновлено на 2005 рік у зв'язку із зупиненням дії Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на 2005 рік згідно із Законами № 2285-IV від 23.12.2004, № 2505-IV від 25.03.2005}

{Дію попередньої редакції пункту 40 частини першої статті 26 відновлено на 2006 рік у зв'язку із зупиненням дії Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на 2006 рік згідно із Законом № 3235-IV від 20.12.2005}

{Дію попередньої редакції пункту 40 частини першої статті 26 відновлено на 2007 рік у зв'язку із зупиненням дії Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на 2007 рік згідно із Законом № 489-V від 19.12.2006}

{Дію попередньої редакції пункту 40 частини першої статті 26 відновлено на 2008 рік у зв'язку із втратою чинності Закону № 1577-IV від 04.03.2004 згідно із Законом № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008}

{Дію попередньої редакції пункту 40 частини першої статті 26 відновлено у зв'язку з втратою чинності Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на підставі Закону № 309-VI від 03.06.2008}

41) прийняття рішень з питань адміністративно-територіального устрою в межах і порядку, визначених цим та іншими законами;

{Офіційне тлумачення пункту 41 частини першої статті 26 див. в Рішенні Конституційного Суду № 11-рп/2001 від 13.07.2001}

42) затвердження в установленому порядку місцевих містобудівних програм, генеральних планів забудови відповідних населених пунктів, іншої містобудівної документації;

43) затвердження договорів, укладених сільським, селищним, міським головою від імені ради, з питань, віднесених до її виключної компетенції;

44) встановлення відповідно до законодавства правил з питань благоустрою території населеного пункту, забезпечення в ньому чистоти і порядку, торгівлі на ринках, додержання тиші в громадських місцях, за порушення яких передбачено адміністративну відповідальність;

44[1]) встановлення заборони продажу пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв, вин столових суб'єктами господарювання (крім закладів ресторанного господарства) у визначений час доби в межах території відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 44[1] згідно із Законом № 2376-VIII від 22.03.2018}

45) прийняття у межах, визначених законом, рішень з питань боротьби зі стихійним лихом, епідеміями, епізоотіями, за порушення яких передбачено адміністративну відповідальність;

45[1]) визначення територій, на яких можуть проводитися потенційно небезпечні заходи в умовах присутності цивільного населення за участю особового складу Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів з використанням озброєння і військової техніки;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 45[1] згідно із Законом № 1419-IV від 03.02.2004}

46) прийняття рішень, пов'язаних із створенням спеціальних вільних та інших зон, змінами в статусі цих зон, внесення до відповідних органів пропозицій з цих питань; надання згоди на створення таких зон за ініціативою Президента України або Кабінету Міністрів України;

47) прийняття рішення про дострокове припинення повноважень органів територіальної самоорганізації населення у випадках, передбачених цим Законом;

48) затвердження статуту територіальної громади;

49) затвердження відповідно до закону Положення про зміст, опис та порядок використання символіки територіальної громади;

50) прийняття рішень щодо виконання положень статей 7, 11, 12, 20, 24 Закону України "Про засади державної мовної політики";

{Пункт 50 частини першої статті 26 в редакції Закону № 5029-VI від 03.07.2012}

51) надання згоди на передачу об'єктів з державної у комунальну власність та прийняття рішень про передачу об'єктів з комунальної у державну власність, а також щодо придбання об'єктів державної власності;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 51 згідно із Законом № 163-XIV від 06.10.98, із змінами, внесеними згідно із Законом № 2182-III від 21.12.2000}

52) створення відповідно до законодавства комунальної аварійно-рятувальної служби, а також пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення місцевої та/або добровільної пожежної охорони;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 52 згідно із Законом № 2470-III від 29.05.2001; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2394-IX від 09.07.2022}

53) затвердження відповідно до закону Положення про помічника-консультанта депутата ради та опису посвідчення помічника-консультанта депутата ради;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 53 згідно із Законом № 3266-IV від 22.12.2005}

54) вирішення питань управління небезпечними відходами у складі побутових відходів відповідно до законодавства;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 54 згідно із Законом № 1825-VI від 21.01.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

54[1]) затвердження місцевих планів управління відходами;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 54[1] згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

54[2]) визначення адміністратора послуги з управління побутовими відходами;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 54[2] згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

{Пункт 55 частини першої статті 26 виключено на підставі Закону № 1060-IX від 03.12.2020}

56) визначення шляхів стимулювання користування електромобілями та іншими екологічними видами транспорту;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 56 згідно із Законом № 2756-VI від 02.12.2010; в редакції Закону № 2262-VIII від 21.12.2017}

56[1]) затвердження вимог до облаштування майданчиків для паркування транспортних засобів з урахуванням норм, нормативів, стандартів у сфері благоустрою населених пунктів, державних будівельних норм, технічних умов, Правил дорожнього руху та інших нормативних документів;

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 56[1] згідно із Законом № 2262-VIII від 21.12.2017}

57) встановлення плати за доступ до об’єкта будівництва, транспорту, енергетики, кабельної каналізації електрозв’язку, будинкової розподільної мережі комунальної власності відповідно до Закону України "Про доступ до об’єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку електронних комунікаційних мереж";

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 57 згідно із Законом № 1834-VIII від 07.02.2017; в редакції Закону № 1971-IX від 16.12.2021}

58) прийняття рішення про запровадження системи енергетичного менеджменту, затвердження положення про систему енергетичного менеджменту.

{Частину першу статті 26 доповнено пунктом 58 згідно із Законом № 1818-IX від 21.10.2021}

2. Виключно на пленарних засіданнях міських рад (міст з районним поділом), крім питань, зазначених у частині першій цієї статті, вирішуються такі питання:

1) визначення обсягу і меж повноважень, які здійснюють районні у містах (у разі їх створення) ради та їх виконавчі органи в інтересах територіальних громад районів у містах;

2) встановлення нормативів централізації коштів від земельного податку на спеціальних бюджетних рахунках районів міста.

{Частина третя статті 26 втратила чинність у зв'язку з втратою чинності Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на підставі Закону № 309-VI від 03.06.2008}

{Частину третю статті 26 виключено на підставі Закону № 1638-IX від 14.07.2021}

{Частина четверта статті 26 втратила чинність у зв'язку з втратою чинності Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на підставі Закону № 309-VI від 03.06.2008}

Глава 2.
Повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад

Стаття 27. Повноваження у сфері соціально-економічного і культурного розвитку, планування та обліку

До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

1) підготовка програм соціально-економічного та культурного розвитку сіл, селищ, міст, цільових програм з інших питань самоврядування, подання їх на затвердження ради, організація їх виконання; подання раді звітів про хід і результати виконання цих програм;

2) забезпечення збалансованого економічного та соціального розвитку відповідної території, ефективного використання природних, трудових і фінансових ресурсів;

2^1) забезпечення популяризації та ефективного використання територій та об’єктів для потреб кінематографії, розроблення місцевих програм фінансової підтримки кінематографії та місцевих програм використання потенціалу місцевої сервісної індустрії в галузі кінематографії, проведення заходів кінокомісій, спрямованих на просування (промоцію) відповідних територій та об’єктів, забезпечення співпраці з кінокомісіями інших територіальних громад;

{Пункт "а" статті 27 доповнено пунктом 2^1 згідно із Законом № 164-IX від 03.10.2019}

2^2) звернення до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері кінематографії, Ради з державної підтримки кінематографії щодо одержання державних субсидій для проведення заходів кінокомісій, спрямованих на популяризацію України та її регіонів як привабливих локацій для створення кінематографічної продукції та аудіовізуальних творів, а також для проведення заходів кінокомісій, спрямованих на просування (промоцію) національних фільмів у населених пунктах територіальної громади, які не мають діючих кінотеатрів;

{Пункт "а" статті 27 доповнено пунктом 2^2 згідно із Законом № 164-IX від 03.10.2019}

2³) узгодження із суб'єктами кінематографії питань щодо проведення зйомок на території відповідної територіальної громади за поданням кінокомісій;

{Пункт "а" статті 27 доповнено пунктом 2³ згідно із Законом № 164-IX від 03.10.2019}

3) забезпечення складання балансів фінансових, трудових ресурсів, грошових доходів і видатків, необхідних для управління соціально-економічним і культурним розвитком відповідної території, а також визначення потреби у місцевих будівельних матеріалах, паливі;

4) розгляд проектів планів підприємств і організацій, які належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, внесення до них зауважень і пропозицій, здійснення контролю за їх виконанням;

5) попередній розгляд планів використання природних ресурсів місцевого значення на відповідній території, пропозицій щодо розміщення, спеціалізації та розвитку підприємств і організацій незалежно від форм власності, внесення у разі потреби до відповідних органів виконавчої влади пропозицій з цих питань;

6) подання до районних, обласних рад необхідних показників та внесення пропозицій до програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідно районів і областей, а також до планів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, розташованих на відповідній території, з питань, пов'язаних із соціально-економічним та культурним розвитком території, задоволенням потреб населення;

7) залучення на договірних засадах підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності до участі в комплексному соціально-економічному розвитку сіл, селищ, міст, координація цієї роботи на відповідній території;

8) розміщення на договірних засадах замовлень на виробництво продукції, виконання робіт (послуг), необхідних для територіальної громади, на підприємствах, в установах та організаціях;

9) утворення цільових фондів соціальної допомоги особам з інвалідністю, визначення порядку і умов витрачання коштів цих фондів;

{Пункт "а" статті 27 доповнено підпунктом 9 згідно із Законом № 2960-IV від 06.10.2005}

б) делеговані повноваження:

1) участь у здійсненні державної регуляторної політики в межах та у спосіб, встановлені Законом України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності";

{Пункт "б" статті 27 доповнено підпунктом 1 згідно із Законом № 2388-VI від 01.07.2010}

2) розгляд і узгодження планів підприємств, установ та організацій, що не належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, здійснення яких може викликати негативні соціальні, демографічні, екологічні та інші наслідки, підготовка до них висновків і внесення пропозицій до відповідних органів;

3) статистичний облік громадян, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території;

4) організаційне забезпечення надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг.

{Пункт "б" статті 27 доповнено підпунктом 4 згідно із Законом № 5203-VI від 06.09.2012}

Стаття 28. Повноваження в галузі бюджету, фінансів і цін

До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

1) складання, схвалення та подання на розгляд відповідної ради прогнозу місцевого бюджету, складання проекту місцевого бюджету, подання його на затвердження відповідної ради, забезпечення виконання бюджету; щоквартальне подання раді письмових звітів про хід і результати виконання бюджету; підготовка і подання відповідно до районних, обласних рад необхідних фінансових показників і пропозицій щодо складання проектів районних і обласних бюджетів;

{Підпункт 1 пункту "а" частини першої статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2646-VIII від 06.12.2018}

2) встановлення в порядку і межах, визначених законодавством, тарифів на теплову енергію (у тому числі її виробництво, транспортування та постачання), тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення, на інші комунальні послуги (крім тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, тарифів на комунальні послуги, які встановлюються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг), побутові, транспортні та інші послуги;

{Підпункт 2 пункту "а" статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2404-VI від 01.07.2010; в редакції Закону № 2479-VI від 09.07.2010; із змінами, внесеними згідно із Законами № 3610-VI від 07.07.2011, № 5400-VI від 02.10.2012, № 1198-VII від 10.04.2014, № 1540-VIII від 22.09.2016; в редакції Законів № 2189-VIII від 09.11.2017, № 1060-IX від 03.12.2020}

3) встановлення за узгодженим рішенням відповідних рад порядку використання коштів та іншого майна, що перебувають у спільній власності територіальних громад;

4) здійснення в установленому порядку фінансування видатків з місцевого бюджету;

5) залучення на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, розташованих на відповідній території, та коштів населення, а також бюджетних коштів на будівництво, розширення, ремонт і утримання на пайових засадах об'єктів соціальної і виробничої інфраструктури та на заходи щодо охорони навколишнього природного середовища;

6) об'єднання на договірних засадах коштів відповідного місцевого бюджету та інших місцевих бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування

комунальних підприємств, установ та організацій, вирішення інших питань, що стосуються спільних інтересів територіальних громад;

7) укладення з юридичними і фізичними особами договорів на справляння місцевих зборів, обов'язковість укладення яких установлена законодавством;

{Пункт "а" статті 28 доповнено пунктом 7 згідно із Законом № 2756-VI від 02.12.2010}

8) підготовка та затвердження переліку спеціально відведених місць для паркування транспортних засобів;

{Пункт "а" статті 28 доповнено пунктом 8 згідно із Законом № 2756-VI від 02.12.2010}

9) участь в організації та фінансуванні капітальних ремонтів житлових будинків, капітальних ремонтів майна, що перебуває у спільній власності співвласників багатоквартирного будинку, в межах бюджетних програм, визначених за рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради;

{Пункт "а" статті 28 доповнено пунктом 9 згідно із Законом № 2189-VIII від 09.11.2017}

б) делеговані повноваження:

1) здійснення відповідно до закону контролю за дотриманням зобов'язань щодо платежів до місцевого бюджету на підприємствах і в організаціях незалежно від форм власності;

2) здійснення відповідно до закону контролю за дотриманням цін і тарифів;

3) сприяння здійсненню інвестиційної діяльності на відповідній території.

Стаття 29. Повноваження щодо управління комунальною власністю

До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

1) управління в межах, визначених радою, майном, що належить до комунальної власності відповідних територіальних громад;

2) встановлення порядку та здійснення контролю за використанням прибутків підприємств, установ та організацій комунальної власності відповідних територіальних громад;

3) заслуховування звітів про роботу керівників підприємств, установ та організацій комунальної власності відповідних територіальних громад;

4) підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо порядку та умов відчуження комунального майна, проектів місцевих програм приватизації та переліку об'єктів комунальної власності, які не підлягають приватизації; організація виконання цих програм; подання раді письмових звітів про хід та результати відчуження комунального майна.

{Підпункт 4 пункту "а" статті 29 із змінами, внесеними згідно із Законами № 997-XIV від 16.07.99, № 155-IX від 03.10.2019}

{Пункт "б" статті 29 виключено на підставі Закону № 3137-IX від 30.05.2023}

Стаття 30. Повноваження в галузі житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту і зв'язку

До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

1) управління об'єктами житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, транспорту і зв'язку, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, забезпечення їх належного утримання та ефективної експлуатації, необхідного рівня та якості послуг населенню;

1^1) забезпечення функціонування системи енергетичного менеджменту, зокрема щодо будівель бюджетних установ;

{Пункт "а" статті 30 доповнено підпунктом 1^1 згідно із Законом № 2392-IX від 09.07.2022}

2) облік громадян, які відповідно до законодавства потребують поліпшення житлових умов; розподіл та надання відповідно до законодавства житла, що належить до комунальної власності; вирішення питань щодо використання нежилих приміщень, будинків і споруд, що належать до комунальної власності;

3) сприяння розширенню житлового будівництва, подання громадянам, які мають потребу в житлі, допомоги в будівництві житла, в отриманні кредитів, у тому числі пільгових, та субсидій для будівництва чи придбання житла; подання допомоги власникам квартир (будинків) в їх обслуговуванні та ремонті; сприяння створенню об'єднань співвласників багатоквартирних будинків;

{Підпункт 3 пункту "а" статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

4) прийняття рішень про організацію громадських вбиралень, стоянок та майданчиків для паркування автомобільного транспорту, здійснення контролю за їх діяльністю відповідно до закону;

{Підпункт 4 пункту "а" частини першої статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законами № 4710-VI від 17.05.2012, № 5461-VI від 16.10.2012}

5) забезпечення соціально-культурних закладів, які належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, а також населення паливом, електроенергією, газом та іншими енергоносіями; вирішення питань водопостачання, відведення та очищення стічних вод; здійснення контролю за якістю питної води;

6) організація управління побутовими відходами, відходами будівництва та знесення, знешкодження та захоронення трупів тварин;

{Підпункт 6 пункту "а" частини першої статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1060-IX від 03.12.2020, № 2320-IX від 20.06.2022}

7) організація благоустрою населених пунктів, залучення на договірних засадах з цією метою коштів, трудових і матеріально-технічних ресурсів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, а також населення; здійснення контролю за станом благоустрою населених пунктів, організації озеленення, охорони зелених насаджень і водойм, створення місць відпочинку громадян;

{Підпункт 7 пункту "а" частини першої статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4710-VI від 17.05.2012}

7[1]) прийняття рішень про розміщення, обладнання та функціонування майданчиків для паркування транспортних засобів та стоянок таксі на вулицях і дорогах населених пунктів, здійснення контролю за дотриманням визначених правилами паркування транспортних засобів вимог щодо розміщення, обладнання та функціонування майданчиків для паркування;

впровадження в межах відповідного населеного пункту автоматизованої системи контролю оплати вартості послуг з паркування, затвердження технічних вимог та завдання до цієї системи;

{Підпункт 7[1] пункту "а" частини першої статті 30 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 2262-VIII від 21.12.2017}

уповноваження інспекторів з паркування здійснювати у випадках, визначених законом, розгляд справ про адміністративні правопорушення та проводити тимчасове затримання транспортних засобів;

{Підпункт 7[1] пункту "а" частини першої статті 30 доповнено абзацом третім згідно із Законом № 2262-VIII від 21.12.2017}

{Пункт "а" статті 30 доповнено підпунктом 7[1] згідно із Законом № 1283-VII від 29.05.2014}

8) організація місцевих ринків, ярмарків, сприяння розвитку всіх форм торгівлі;

9) встановлення зручного для населення режиму роботи підприємств комунального господарства, торгівлі та громадського харчування, побутового обслуговування, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад;

10) затвердження маршрутів і графіків руху, правил користування міським пасажирським транспортом незалежно від форм власності, узгодження цих питань стосовно транзитного пасажирського транспорту у випадках, передбачених законодавством;

{Підпункт 10 пункту "а" частини першої статті 30 в редакції Закону № 1812-VIII від 17.01.2017}

10[1]) прийняття рішення про впровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду в міському пасажирському транспорті незалежно від форм власності та визначення особи, уповноваженої здійснювати справляння плати за транспортні послуги в разі запровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду;

{Пункт "а" статті 30 доповнено підпунктом 10[1] згідно із Законом № 1812-VIII від 17.01.2017}

10[2]) встановлення порядку функціонування та вимог до автоматизованої системи обліку оплати проїзду в міському пасажирському транспорті незалежно від форм власності, а також видів, форм носіїв, порядку обігу та реєстрації проїзних документів;

{Пункт "а" статті 30 доповнено підпунктом 10[2] згідно із Законом № 1812-VIII від 17.01.2017}

11) забезпечення утримання в належному стані кладовищ, інших місць поховання та їх охорони, крім випадків, передбачених статтею 23[1] Закону України "Про поховання та похоронну справу";

{Підпункт 11 пункту "а" статті 30 в редакції Закону № 2292-IX від 31.05.2022}

12) залучення на договірних засадах підприємств, установ та організацій, що не належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, до участі в обслуговуванні населення засобами транспорту і зв'язку;

13) надання дозволу в порядку, встановленому законодавством, на розміщення реклами;

14) сприяння діяльності Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України;

{Пункт "а" статті 30 доповнено підпунктом 14 згідно із Законом № 1180-VI від 19.03.2009}

15) розроблення та реалізація місцевих планів управління відходами;

{Пункт "а" статті 30 доповнено підпунктом 15 згідно із Законом № 1825-VI від 21.01.2010; в редакції Закону № 2320-IX від 20.06.2022}

16) затвердження норм надання послуг з управління побутовими відходами;

{Пункт "а" статті 30 доповнено підпунктом 16 згідно із Законом № 1825-VI від 21.01.2010; в редакції Закону № 2320-IX від 20.06.2022}

17) видача дозволу на порушення об’єктів благоустрою у випадках та порядку, передбачених законом;

{Пункт "а" частини першої статті 30 доповнено підпунктом 17 згідно із Законом № 4710-VI від 17.05.2012}

18) організація недискримінаційного доступу постачальників електронних комунікаційних мереж та/або послуг, уповноважених ними осіб до інфраструктури об’єктів будівництва, транспорту, енергетики, кабельної каналізації електрозв’язку, будинкової розподільної мережі комунальної власності на договірній основі з підприємствами, на балансі яких перебуває ця інфраструктура;

{Пункт "а" частини першої статті 30 доповнено підпунктом 18 згідно із Законом № 1834-VIII від 07.02.2017; в редакції Закону № 1971-IX від 16.12.2021}

{Підпункт 19 пункту "а" статті 30 виключено на підставі Закону № 1060-IX від 03.12.2020}

20) призначення у випадках та в порядку, встановлених законом, управителя багатоквартирного будинку;

{Пункт "а" статті 30 доповнено підпунктом 20 згідно із Законом № 2189-VIII від 09.11.2017}

21) встановлення нормативів (норм) споживання комунальних послуг у порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів України;

{Пункт "а" статті 30 доповнено підпунктом 21 згідно із Законом № 2189-VIII від 09.11.2017}

22) визначення одиниці виміру обсягу наданих послуг з управління побутовими відходами;

{Пункт "а" статті 30 доповнено підпунктом 22 згідно із Законом № 2189-VIII від 09.11.2017; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

23) визначення у встановленому порядку суб'єктів господарювання, які здійснюють збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів;

{Пункт "а" статті 30 доповнено підпунктом 23 згідно із Законом № 1060-IX від 03.12.2020; в редакції Закону № 2320-IX від 20.06.2022}

24) прийняття рішення про початок та закінчення опалювального періоду з урахуванням кліматичних умов згідно з будівельними нормами і правилами, правилами технічної експлуатації теплових установок і мереж, державними санітарними нормами і правилами та іншими нормативними документами;

{Пункт "а" статті 30 доповнено підпунктом 24 згідно із Законом № 1060-IX від 03.12.2020}

25) запровадження роздільного збирання побутових відходів та забезпечення виконання цільових показників щодо підготовки для повторного використання та рециклінгу побутових відходів;

{Пункт "а" статті 30 доповнено підпунктом 25 згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

26) забезпечення ліквідації несанкціонованих сміттєзвалищ у межах населених пунктів;

{Пункт "а" статті 30 доповнено підпунктом 26 згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

27) передача відходів, власник яких не встановлений, суб'єктам господарювання у сфері управління відходами для їх оброблення;

{Пункт "а" статті 30 доповнено підпунктом 27 згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

28) надання інформації та проведення просвітницької роботи серед населення щодо управління відходами;

{Пункт "а" статті 30 доповнено підпунктом 28 згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

29) встановлення тарифу на послугу з управління побутовими відходами та тарифів на збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів як окремих його складових;

{Пункт "а" статті 30 доповнено підпунктом 29 згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

30) затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сфері управління побутовими відходами;

{Пункт "а" статті 30 доповнено підпунктом 30 згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

б) делеговані повноваження:

1) здійснення заходів щодо розширення та вдосконалення мережі підприємств житлово-комунального господарства, торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування, розвитку транспорту і зв'язку;

2) здійснення відповідно до законодавства контролю за належною експлуатацією та організацією обслуговування населення підприємствами житлово-комунального господарства, торгівлі та громадського харчування, побутового обслуговування, транспорту, зв'язку, за технічним станом, використанням та утриманням інших об'єктів нерухомого майна усіх форм власності, за належними, безпечними і здоровими умовами праці на цих підприємствах і об'єктах; прийняття рішень про скасування даного ними дозволу на експлуатацію об'єктів у разі порушення нормативно-правових актів з охорони праці, екологічних, санітарних правил, інших вимог законодавства;

{Підпункт 2 пункту "б" статті 30 в редакції Закону № 969-IV від 19.06.2003}

3) здійснення контролю за дотриманням законодавства щодо захисту прав споживачів;

4) встановлення за погодженням з власниками зручного для населення режиму роботи розташованих на відповідній території підприємств, установ та організацій сфери обслуговування незалежно від форм власності;

5) облік відповідно до закону житлового фонду, здійснення контролю за його використанням;

6) надання відповідно до закону громадянам, які потребують соціального захисту, безоплатного житла або за доступну для них плату;

7) здійснення контролю за станом квартирного обліку та додержанням житлового законодавства на підприємствах, в установах та організаціях, розташованих на відповідній території, незалежно від форм власності;

8) видача ордерів на заселення жилої площі в будинках державних та комунальних організацій;

9) облік нежилих приміщень на відповідній території незалежно від форм власності, внесення пропозицій їх власникам щодо використання таких приміщень для задоволення потреб територіальної громади;

10) облік відповідно до закону об’єктів нерухомого майна незалежно від форми власності та подання необхідних відомостей до бази даних національного фонду будівель відповідно до Закону України "Про енергетичну ефективність будівель";

{Підпункт 10 пункту "б" статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1878-VI від 11.02.2010; в редакції Закону № 2392-IX від 09.07.2022}

11) вирішення відповідно до законодавства питань, пов'язаних з наданням Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України службових жилих приміщень, житлової площі та інших об'єктів, житлово-комунальних послуг; здійснення контролю за їх використанням та наданням послуг;

{Пункт "б" статті 30 доповнено підпунктом 11 згідно із Законом № 1180-VI від 19.03.2009}

12) здійснення заходів щодо ведення в установленому порядку єдиного державного реєстру громадян, які потребують поліпшення житлових умов;

{Пункт "б" статті 30 доповнено підпунктом 12 згідно із Законом № 2367-VI від 29.06.2010}

13) здійснення контролю за дотриманням підприємствами комунальної власності вимог законодавства щодо забезпечення на договірній основі безперешкодного доступу постачальників електронних комунікаційних мереж та/або послуг, уповноважених ними осіб до інфраструктури об’єктів будівництва, транспорту, енергетики, кабельної каналізації електрозв’язку, будинкової розподільної мережі, що перебуває у них на балансі, а також за правильністю обрахування плати за доступ. Виконавчим органам сільських, селищних, міських рад забороняється делегування цих повноважень з контролю суб’єктам господарювання.

{Пункт "б" частини першої статті 30 доповнено підпунктом 13 згідно із Законом № 1834-VIII від 07.02.2017; в редакції Закону № 1971-IX від 16.12.2021}

Стаття 31. Повноваження у галузі будівництва

1. До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

1) організація за рахунок власних коштів і на пайових засадах будівництва, реконструкції і ремонту об'єктів комунального господарства та соціально-культурного призначення, жилих будинків, шляхів місцевого значення, а також капітального та поточного ремонту вулиць і доріг населених пунктів та інших доріг, які є складовими автомобільних доріг державного значення (як співфінансування на договірних засадах);

{Підпункт 1 пункту "а" частини першої статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законом № 490-VIII від 02.06.2015}

{Підпункт 2 пункту "а" частини першої статті 31 виключено на підставі Закону № 2518-IX від 15.08.2022}

3) розгляд і внесення до відповідних органів виконавчої влади пропозицій до планів і програм будівництва та реконструкції об'єктів на відповідній території;

4) залучення на договірних засадах підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності до участі в розвитку потужностей будівельної індустрії і промисловості будівельних матеріалів, у створенні, розвитку та реконструкції об'єктів інженерного забезпечення і транспортного обслуговування;

5) визначення у встановленому законодавством порядку відповідно до рішень ради території, вибір, вилучення (викуп) і надання землі для містобудівних потреб, визначених містобудівною документацією;

6) підготовка і подання на затвердження ради відповідних місцевих містобудівних програм, генеральних планів забудови населених пунктів, іншої містобудівної документації;

7) встановлення на відповідній території режиму використання та забудови земель, на яких передбачена перспективна містобудівна діяльність;

8) координація на відповідній території діяльності суб'єктів містобудування щодо комплексної забудови населених пунктів;

9) надання відповідно до закону містобудівних умов і обмежень забудови земельних ділянок;

{Підпункт 9 пункту "а" частини першої статті 31 в редакції Закону № 509-VI від 16.09.2008}

10) проведення громадського обговорення містобудівної документації;

{Пункт "а" частини першої статті 31 доповнено підпунктом 10 згідно із Законом № 509-VI від 16.09.2008; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3038-VI від 17.02.2011}

11) організація роботи, пов’язаної із завершенням будівництва багатоквартирних житлових будинків, що споруджувалися із залученням коштів фізичних осіб, у разі неспроможності забудовників продовжувати таке будівництво;

{Пункт "а" частини першої статті 31 доповнено підпунктом 11 згідно із Законом № 191-VIII від 12.02.2015}

12) організація розвитку інфраструктури об’єктів будівництва, транспорту комунальної власності для розміщення технічних засобів електронних комунікацій з метою задоволення потреб населення у електронних комунікаційних послугах;

{Пункт "а" частини першої статті 31 доповнено підпунктом 12 згідно із Законом № 1834-VIII від 07.02.2017; в редакції Закону № 1971-IX від 16.12.2021}

б) делеговані повноваження:

1) надання (отримання, реєстрація) документів, що дають право на виконання підготовчих та будівельних робіт, здійснення державного архітектурно-будівельного контролю та прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об’єктів у випадках та відповідно до вимог, встановлених Законом України "Про регулювання містобудівної діяльності";

{Підпункт 1 пункту "б" частини першої статті 31 в редакції Закону № 2367-VI від 29.06.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3038-VI від 17.02.2011; в редакції Закону № 191-VIII від 12.02.2015}

2) організація роботи, пов'язаної зі створенням і веденням містобудівного кадастру населених пунктів;

3) здійснення в установленому порядку державного контролю за дотриманням законодавства, затвердженої містобудівної документації при плануванні та забудові відповідних територій; зупинення у випадках, передбачених законом, будівництва, яке проводиться з порушенням містобудівної документації і проектів окремих об'єктів, а також може заподіяти шкоди навколишньому природному середовищу;

4) здійснення контролю за забезпеченням надійності та безпечності будинків і споруд незалежно від форм власності в районах, що зазнають впливу небезпечних природних і техногенних явищ та процесів;

5) організація охорони, реставрації та використання пам'яток історії і культури, архітектури та містобудування, палацово-паркових, паркових і садибних комплексів, природних заповідників;

6) вирішення відповідно до законодавства спорів з питань містобудування;

7) здійснення державного контролю за дотриманням договірних зобов’язань забудовниками, діяльність яких пов’язана із залученням коштів фізичних осіб у будівництво багатоквартирних житлових будинків;

{Пункт "б" частини першої статті 31 доповнено підпунктом 7 згідно із Законом № 191-VIII від 12.02.2015}

8) здійснення контролю за реалізацією інженерно-технічних заходів цивільного захисту на мирний час та на особливий період під час будівництва будинків, споруд, розміщення інших господарських об’єктів, інженерних мереж і транспортних комунікацій.

{Пункт "б" частини першої статті 31 доповнено підпунктом 8 згідно із Законом № 2394-IX від 09.07.2022}

{Частину другу статті 31 виключено на підставі Закону № 509-VI від 16.09.2008}

Стаття 32. Повноваження у сфері освіти, охорони здоров’я, культури, молодіжної політики, фізкультури і спорту, утвердження української національної та громадянської ідентичності

{Назва статті 32 в редакції Закону № 1414-IX від 27.04.2021; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2834-IX від 13.12.2022}

До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

1) управління закладами освіти, охорони здоров’я, культури, фізкультури і спорту, оздоровчими закладами, молодіжними центрами, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними підлітковими закладами за місцем проживання, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення;

{Підпункт 1 пункту "а" статті 32 в редакції Закону № 1414-IX від 27.04.2021}

2) забезпечення здобуття повної загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти у державних і комунальних закладах освіти, створення необхідних умов для виховання дітей та молоді, розвитку їхніх здібностей, трудового навчання, професійної орієнтації, продуктивної праці учнів, сприяння діяльності дошкільних та позашкільних закладів освіти, дитячих, молодіжних та науково-просвітницьких громадських об’єднань, молодіжних центрів;

{Підпункт 2 пункту "а" статті 32 в редакції Законів № 911-VIII від 24.12.2015, № 1414-IX від 27.04.2021}

3) створення при загальноосвітніх навчальних закладах комунальної власності фонду загальнообов'язкового навчання за рахунок коштів місцевого бюджету, залучених з цією метою на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, а також коштів населення, інших джерел; контроль за використанням коштів цього фонду за призначенням;

4) забезпечення пільгового проїзду учнів, вихованців, студентів та педагогічних працівників до місця навчання і додому у порядку та розмірах, визначених органами місцевого самоврядування, за рахунок видатків відповідних місцевих бюджетів;

{Підпункт 4 пункту "а" статті 32 в редакції Закону № 76-VIII від 28.12.2014 - щодо набрання чинності норм зазначеного Закону див. "Прикінцеві положення"}

5) вирішення питань про надання професійним творчим працівникам, молодіжним та дитячим громадським об’єднанням на пільгових умовах у користування приміщень під майстерні, студії та лабораторії, молодіжні центри, молодіжні простори, необхідних для творчої діяльності або реалізації завдань молодіжної політики;

{Підпункт 5 пункту "а" статті 32 в редакції Закону № 1414-IX від 27.04.2021}

6) організація медичного обслуговування та харчування у закладах освіти, культури, фізкультури і спорту, оздоровчих закладах, які належать територіальним громадам або передані їм;

7) створення умов для розвитку культури, сприяння відродженню осередків традиційної народної творчості, національно-культурних традицій населення, художніх промислів і ремесел;

8) сприяння роботі творчих спілок, національно-культурних товариств, асоціацій, інших громадських та неприбуткових організацій, які діють у сфері охорони здоров’я, культури, фізкультури і спорту, молодіжної політики;

{Підпункт 8 пункту "а" статті 32 в редакції Закону № 1414-IX від 27.04.2021}

9) створення умов для занять фізичною культурою і спортом за місцем проживання населення та в місцях масового відпочинку;

10) сприяння розвитку молодіжних та дитячих громадських об'єднань, молодіжних центрів, молодіжних рад, молодіжної інфраструктури;

{Пункт "а" статті 32 доповнено підпунктом 10 згідно із Законом № 1414-IX від 27.04.2021}

11) сприяння утвердженню української національної та громадянської ідентичності, створення умов для національно-патріотичного, військово-патріотичного виховання та громадянської освіти;

{Пункт "а" статті 32 доповнено підпунктом 11 згідно із Законом № 2834-IX від 13.12.2022}

б) делеговані повноваження:

1) забезпечення в межах наданих повноважень доступності і безоплатності освіти і медичного обслуговування на відповідній території, можливості отримання освіти державною мовою;

{Підпункт 1 пункту "б" статті 32 в редакції Законів № 5029-VI від 03.07.2012, № 463-IX від 16.01.2020}

2) забезпечення відповідно до закону розвитку всіх видів освіти і медичного обслуговування, розвитку і вдосконалення мережі освітніх і лікувальних закладів усіх форм власності, фізичної культури і спорту, визначення потреби та формування замовлень на кадри для цих закладів, укладення договорів на підготовку спеціалістів, організація роботи щодо удосконалення кваліфікації кадрів, залучення роботодавців до надання місць для проходження виробничої практики учнями професійно-технічних навчальних закладів;

{Підпункт 2 пункту "б" статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5498-VI від 20.11.2012}

3) забезпечення відповідно до законодавства пільгових категорій населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення;

4) організація обліку дітей дошкільного та шкільного віку;

5) надання допомоги випускникам загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів державної або комунальної форми власності у працевлаштуванні;

{Підпункт 5 пункту "б" статті 32 в редакції Закону № 5498-VI від 20.11.2012}

6) забезпечення школярів із числа дітей-сиріт, дітей з інвалідністю/осіб з інвалідністю I-III групи, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям", які навчаються в державних і комунальних навчальних закладах, безоплатними підручниками, створення умов для самоосвіти;

{Підпункт 6 пункту "б" статті 32 в редакції Закону № 76-VIII від 28.12.2014 - щодо набрання чинності норм зазначеного Закону див. "Прикінцеві положення"}

7) організація роботи щодо запобігання бездоглядності неповнолітніх;

8) вирішення відповідно до законодавства питань про повне державне утримання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, у дитячих будинках сімейного типу, закладах професійної (професійно-технічної) освіти та утримання учнів спеціальних закладів освіти, про надання пільг на утримання дітей у пансіонах закладів освіти, а також щодо оплати харчування дітей у закладах освіти (групах подовженого дня);

{Підпункт 8 пункту "б" статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5498-VI від 20.11.2012; в редакції Закону № 463-IX від 16.01.2020}

9) вирішення питань про надання неповнолітнім, учням, студентам, пенсіонерам та особам з інвалідністю права на безкоштовне і пільгове користування об'єктами культури, фізкультури і спорту, а також визначення порядку компенсації цим закладам вартості послуг, наданих безкоштовно або на пільгових умовах;

{Підпункт 9 пункту "б" статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5498-VI від 20.11.2012}

10) забезпечення охорони пам'яток історії та культури, збереження та використання культурного надбання;

11) внесення пропозицій до відповідних органів про ліцензування індивідуальної підприємницької діяльності у сфері охорони здоров'я.

{Підпункт 11 пункту "б" статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16.10.2012}

Стаття 33. Повноваження у сфері регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища

1. До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

1) підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо встановлення ставки земельного податку, розмірів плати за користування природними ресурсами, вилучення (викупу), а також надання під забудову та для інших потреб земель, що перебувають у власності територіальних громад; визначення в установленому порядку розмірів відшкодувань підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності за забруднення довкілля та інші екологічні збитки; встановлення платежів за користування комунальними та санітарними мережами відповідних населених пунктів;

2) підготовка і подання на затвердження ради проектів місцевих програм охорони довкілля, участь у підготовці загальнодержавних і регіональних програм охорони довкілля;

3) підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо прийняття рішень про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; внесення пропозицій до відповідних державних органів про оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками природи, історії або культури, які охороняються законом, підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо прийняття

рішень про оголошення в місцях масового розмноження та вирощування потомства дикими тваринами "сезону тиші" з обмеженням господарської діяльності та добуванням об’єктів тваринного світу;

{Підпункт 3 пункту "а" частини першої статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законом № 322-VIII від 09.04.2015}

{Підпункт 4 пункту "а" частини першої статті 33 виключено на підставі Закону № 465-IX від 16.01.2020}

5) оприлюднення у мережі Інтернет геопросторових даних та метаданих, що створені за рахунок коштів місцевого бюджету, коштів міжнародної технічної допомоги та передані органу місцевого самоврядування, згідно із Законом України "Про національну інфраструктуру геопросторових даних";

{Пункт "а" частини першої статті 33 доповнено підпунктом 5 згідно із Законом № 554-IX від 13.04.2020 - вводиться в дію з 1 січня 2021 року}

6) забезпечення охорони, захисту, відтворення, підвищення продуктивності лісових насаджень, посилення їх корисних властивостей, підвищення родючості ґрунтів, дотримання правил і норм використання лісових ресурсів у межах лісів комунальної власності;

{Пункт "а" частини першої статті 33 доповнено підпунктом 6 згідно із Законом № 2321-IX від 20.06.2022}

б) делеговані повноваження:

1) здійснення контролю за додержанням природоохоронного законодавства, використанням і охороною природних ресурсів загальнодержавного та місцевого значення, відтворенням лісів;

{Підпункт 1 пункту "б" частини першої статті 33 в редакції Закону № 1423-IX від 28.04.2021}

{Підпункт 2 пункту "б" частини першої статті 33 виключено на підставі Закону № 402-VII від 04.07.2013}

3) координація діяльності місцевих органів земельних ресурсів;

{Підпункт 3 пункту "б" частини першої статті 33 в редакції Закону № 1377-IV від 11.12.2003}

4) погодження клопотань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів загальнодержавного значення;

{Підпункт 4 пункту "б" частини першої статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5406-VI від 02.10.2012}

5) вирішення земельних спорів у порядку, встановленому законом;

{Підпункт 6 пункту "б" частини першої статті 33 виключено на підставі Закону № 2394-IX від 09.07.2022}

{Підпункт 7 пункту "б" частини першої статті 33 виключено на підставі Закону № 2320-IX від 20.06.2022}

7[1]) здійснення контролю за діяльністю суб'єктів господарювання у сфері управління побутовими відходами;

{Підпункт пункту "б" частини першої статті 33 в редакції Закону № 1825-VI від 21.01.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

8) підготовка висновків щодо надання або вилучення в установленому законом порядку земельних ділянок, що проводиться органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;

9) організація і здійснення землеустрою, погодження проектів землеустрою;

{Підпункт 9 пункту "б" частини першої статті 33 в редакції Закону № 1377-IV від 11.12.2003}

10) здійснення державного контролю за використанням та охороною земель у межах та порядку, встановлених законом;

{Підпункт 10 пункту "б" частини першої статті 33 в редакції Законів № 1377-IV від 11.12.2003, № 1423-IX від 28.04.2021}

11) створення та забезпечення функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем, які є складовою мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації;

{Пункт "б" частини першої статті 33 доповнено підпунктом 11 згідно із Законом № 254-IV від 28.11.2002 - набирає чинності з 01.01.2004 року}

12) здійснення контролю за додержанням юридичними та фізичними особами вимог у сфері управління відходами та розгляд справ про адміністративні правопорушення або передача їх матеріалів на розгляд інших державних органів у разі порушення законодавства про управління відходами;

{Пункт "б" частини першої статті 33 доповнено підпунктом 12 згідно із Законом № 1825-VI від 21.01.2010; в редакції Закону № 2320-IX від 20.06.2022}

13) надання відомостей з Державного земельного кадастру відповідно до закону;

{Пункт "б" частини першої статті 33 доповнено підпунктом 13 згідно із Законом № 888-VIII від 10.12.2015}

14) здійснення контролю за забезпеченням безперешкодного і безоплатного доступу громадян до узбережжя водних об'єктів та островів для загального водокористування відповідно до закону;

{Пункт "б" частини першої статті 33 доповнено підпунктом 14 згідно із Законом № 233-IX від 29.10.2019}

15) надання податковим органам у строки та в порядку, встановлені Податковим кодексом України, інформації щодо власників та користувачів, у тому числі на правах

оренди (суборенди), емфітевзису, земельних ділянок сільськогосподарського призначення, розташованих на території відповідної сільської, селищної, міської ради, ради об’єднаної територіальної громади, що створена згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, а також іншої інформації, визначеної Податковим кодексом України.

{Пункт "б" частини першої статті 33 доповнено пунктом 15 згідно із Законом № 465-IX від 16.01.2020; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1914-IX від 30.11.2021}

2. До відання виконавчих органів міських (за винятком міст районного значення) рад, крім повноважень, зазначених у пункті "б" частини першої цієї статті, належить координація на відповідній території діяльності спеціально уповноважених державних органів управління з охорони природи.

{Частина друга статті 33 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1377-IV від 11.12.2003}

Стаття 34. Повноваження у сфері соціального захисту населення

1. До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

1) встановлення за рахунок власних коштів і благодійних надходжень додаткових до встановлених законодавством гарантій щодо соціального захисту населення;

2) вирішення відповідно до законодавства питань про подання допомоги особам з інвалідністю, ветеранам війни та праці, сім'ям загиблих (померлих або визнаних такими, що пропали безвісти) військовослужбовців, а також військовослужбовців, звільнених у запас (крім військовослужбовців строкової служби та військової служби за призовом осіб офіцерського складу) або відставку, особам з інвалідністю з дитинства, багатодітним сім'ям у будівництві індивідуальних жилих будинків, проведенні капітального ремонту житла, у придбанні будівельних матеріалів; відведення зазначеним особам у першочерговому порядку земельних ділянок для індивідуального будівництва, садівництва та городництва;

{Підпункт 2 пункту "а" частини першої статті 34 із змінами, внесеними згідно із Законом № 116-VIII від 15.01.2015}

3) організація для малозабезпечених громадян похилого віку, осіб з інвалідністю будинків-інтернатів, побутового обслуговування, продажу товарів у спеціальних магазинах і відділах за соціально доступними цінами, а також безоплатного харчування;

4) вирішення питань про надання за рахунок коштів місцевих бюджетів ритуальних послуг у зв'язку з похованням самотніх громадян, ветеранів війни та праці, а також інших категорій малозабезпечених громадян; подання допомоги на поховання громадян в інших випадках, передбачених законодавством;

5) звернення до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, чи його територіального органу про порушення суб’єктом господарювання законодавства про працю та зайнятість населення;

{Пункт "а" частини першої статті 34 доповнено підпунктом 5 згідно із Законом № 1320-IX від 04.03.2021}

б) делеговані повноваження:

1) підготовка і подання на затвердження ради цільових місцевих програм поліпшення стану безпеки і умов праці та виробничого середовища, територіальних програм зайнятості та заходів щодо соціальної захищеності різних груп населення від безробіття, організація їх виконання; участь у розробленні цільових регіональних програм поліпшення стану безпеки і умов праці та виробничого середовища, зайнятості населення, що затверджуються відповідно районними, обласними радами;

{Підпункт 1 пункту "б" частини першої статті 34 в редакції Закону № 969-IV від 19.06.2003}

2) забезпечення здійснення передбачених законодавством заходів щодо поліпшення житлових і матеріально-побутових умов осіб з інвалідністю, ветеранів війни та праці, громадян, реабілітованих як жертви політичних репресій, військовослужбовців, а також військовослужбовців, звільнених у запас або відставку, сімей, які втратили годувальника, багатодітних сімей, громадян похилого віку, які потребують обслуговування вдома, до влаштування в будинки осіб з інвалідністю і громадян похилого віку, які мають потребу в цьому, дітей, що залишилися без піклування батьків, на виховання в сім'ї громадян;

2[1]) вирішення відповідно до законодавства питань надання соціальних послуг особам та сім'ям з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги, забезпечення утримання та виховання дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах;

{Пункт "б" частини першої статті 34 доповнено підпунктом 2[1] згідно із Законом № 936-VIII від 26.01.2016}

3) вирішення відповідно до законодавства питань про надання пільг і допомоги, пов'язаних з охороною материнства і дитинства;

4) вирішення у встановленому законодавством порядку питань опіки і піклування;

5) подання відповідно до законодавства одноразової допомоги громадянам, які постраждали від стихійного лиха;

6) вирішення відповідно до законодавства питань про надання компенсацій і пільг громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, в інших випадках, передбачених законодавством;

7) організація проведення громадських та тимчасових робіт для осіб, зареєстрованих як безробітні, а також учнівської та студентської молоді у вільний від занять час на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до комунальної власності, а також за договорами - на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до інших форм власності;

{Підпункт 7 пункту "б" частини першої статті 34 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5067-VI від 05.07.2012}

8) здійснення контролю за охороною праці, забезпеченням соціального захисту працівників підприємств, установ та організацій усіх форм власності, у тому числі зайнятих на роботах із шкідливими та небезпечними умовами праці, за якістю проведення атестації робочих місць щодо їх відповідності нормативно-правовим актам про охорону праці, за наданням працівникам відповідно до законодавства пільг та компенсацій за роботу в шкідливих умовах;

{Підпункт 8 пункту "б" частини першої статті 34 в редакції Закону № 969-IV від 19.06.2003}

9) участь у соціальному діалозі, веденні колективних переговорів, укладенні територіальних угод, здійсненні контролю за їх виконанням, вирішенні колективних трудових спорів (конфліктів) щодо підприємств, установ та організацій, розташованих на відповідній території; повідомна реєстрація в установленому порядку колективних договорів і територіальних угод відповідного рівня;

{Підпункт 9 пункту "б" частини першої статті 34 в редакції Закону № 4719-VI від 17.05.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом № 379-VII від 02.07.2013}

10) встановлення відповідно до законодавства розмірів і порядку виплати щомісячної допомоги особам, які здійснюють догляд за самотніми громадянами, які за висновком медичних закладів потребують постійного стороннього догляду;

11) здійснення контролю за поданням відповідно до закону підприємствами, установами та організаціями всіх форм власності відомостей про наявність вільних робочих місць (посад); організація інформування населення про потребу підприємств, установ та організацій усіх форм власності у працівниках;

12) прийняття рішень про створення на підприємствах, в установах та організаціях спеціальних робочих місць для осіб з обмеженою працездатністю, організація їх професійної підготовки, а також погодження ліквідації таких робочих місць;

{Підпункт 12 пункту "б" частини першої статті 34 в редакції Закону № 5067-VI від 05.07.2012}

{Підпункт 13 пункту "б" частини першої статті 34 виключено на підставі Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

14) здійснення згідно із законодавством заходів соціального патронажу щодо осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, а також осіб, до яких застосовано пробацію;

{Пункт "б" частини першої статті 34 доповнено підпунктом 14 згідно із Законом № 3167-IV від 01.12.2005; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1492-VIII від 07.09.2016}

15) організація надання соціальних послуг бездомним особам;

{Пункт "б" частини першої статті 34 доповнено підпунктом 15 згідно із Законом № 563-VII від 17.09.2013}

16) здійснення відповідно до закону заходів, спрямованих на запобігання бездомності осіб;

{Пункт "б" частини першої статті 34 доповнено підпунктом 16 згідно із Законом № 563-VII від 17.09.2013}

17) визначення видів безоплатних суспільно корисних робіт для осіб, яким призначено покарання у виді громадських робіт;

{Пункт "б" частини першої статті 34 доповнено підпунктом 17 згідно із Законом № 1492-VIII від 07.09.2016}

18) надання особі, стосовно якої згідно із Законом України "Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей" встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, або членам сім'ї такої особи грошової допомоги, передбаченої частиною п'ятою статті 7 Закону України "Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей";

{Пункт "б" частини першої статті 34 доповнено підпунктом 18 згідно із Законом № 2010-IX від 26.01.2022}

19) сприяння зайнятості осіб, стосовно яких згідно із Законом України "Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей" встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, після їх звільнення, організація їх професійної підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації;

{Пункт "б" частини першої статті 34 доповнено підпунктом 19 згідно із Законом № 2010-IX від 26.01.2022}

20) забезпечення житлом для тимчасового проживання осіб, стосовно яких згідно із Законом України "Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей" встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України.

{Пункт "б" частини першої статті 34 доповнено підпунктом 20 згідно із Законом № 2010-IX від 26.01.2022}

2. До відання виконавчих органів сільських, селищних рад, крім повноважень, зазначених у пункті "б" частини першої цієї статті, належить також вирішення питань щодо надання працівникам освіти, культури, охорони здоров'я, іншим категоріям громадян, які працюють у сільській місцевості, встановлених законодавством пільг, а також щодо додаткового фінансового заохочення та забезпечення службовим житлом і службовим транспортом працівників охорони здоров'я, які працюють у сільській місцевості.

{Частина друга статті 34 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2206-VIII від 14.11.2017}

3. До відання виконавчих органів міських рад міст обласного значення та об’єднаних територіальних громад, крім повноважень, визначенихпунктом "б" частини першої цієї статті, належать:

1) здійснення на підприємствах, в установах та організаціях, що перебувають у комунальній власності відповідної територіальної громади, контролю за додержанням законодавства про працю та зайнятість населення у порядку, встановленому законодавством.

{Пункт 1 частини третьої статті 34 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1320-IX від 04.03.2021}

{Пункт 2 частини третьої статті 34 виключено на підставі Закону № 1320-IX від 04.03.2021}

{Статтю 34 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 1774-VIII від 06.12.2016}

4. До відання виконавчих органів міських рад міст обласного значення та рад об’єднаних територіальних громад, крім повноважень, визначених пунктом "а" частини першої цієї статті, належить забезпечення надання соціальних послуг відповідно до закону.

{Статтю 34 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 2671-VIII від 17.01.2019}

Стаття 35. Повноваження в галузі зовнішньоекономічної діяльності

До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

1) укладення і забезпечення виконання у встановленому законодавством порядку договорів з іноземними партнерами на придбання та реалізацію продукції, виконання робіт і надання послуг;

2) сприяння зовнішньоекономічним зв'язкам підприємств, установ та організацій, розташованих на відповідній території, незалежно від форм власності;

3) сприяння у створенні на основі законодавства спільних з іноземними партнерами підприємств виробничої і соціальної інфраструктури та інших об'єктів; залучення іноземних інвестицій для створення робочих місць;

б) делеговані повноваження:

1) організація та контроль прикордонної і прибережної торгівлі;

2) створення умов для належного функціонування митних органів, сприяння їх діяльності;

{Підпункт 2 пункту "б" частини першої статті 35 із змінами, внесеними згідно із Законами № 406-VII від 04.07.2013, № 440-IX від 14.01.2020}

3) забезпечення на відповідній території в межах наданих повноважень реалізації міжнародних зобов'язань України.

Стаття 36. Повноваження в галузі оборонної роботи

До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать такі делеговані повноваження:

1) сприяння організації призову громадян на військову службу за призовом осіб офіцерського складу, строкову військову та альтернативну (невійськову) службу, а також їх мобілізації, підготовці молоді до служби в Збройних Силах України, організації навчальних (перевірочних) та спеціальних військових зборів; забезпечення доведення до підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, а також населення наказу військового комісара про оголошення мобілізації;

{Пункт 1 частини першої статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законом № 116-VIII від 15.01.2015}

2) бронювання робочих місць для військовозобов'язаних на підприємствах, в установах та організаціях відповідно до законодавства;

3) організація та участь у здійсненні заходів, пов'язаних з мобілізаційною підготовкою, підготовкою і виконанням завдань територіальної оборони, на відповідній території;

{Пункт 3 статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5404-VI від 02.10.2012, № 1702-IX від 16.07.2021 - вводиться в дію з 01.01.2022, № 2394-IX від 09.07.2022}

4) вирішення відповідно до законодавства питань, пов'язаних з наданням військовим частинам, установам, навчальним закладам Збройних Сил України службових приміщень і жилої площі, інших об'єктів, комунально-побутових послуг; здійснення контролю за їх використанням, наданням послуг;

5) сприяння організації виробництва і поставкам у війська підприємствами та організаціями, що належать до комунальної власності, замовленої продукції, послуг, енергоресурсів;

6) здійснення заходів щодо створення належних умов для функціонування пунктів пропуску через Державний кордон України;

7) сприяння Державній прикордонній службі України у підтриманні відповідного режиму на державному кордоні;

{Пункт 7 статті 36 із змінами, внесеними згідно із Законом № 662-IV від 03.04.2003}

8) здійснення заходів щодо підготовки населення України до участі в русі національного спротиву;

{Пункт 8 статті 36 в редакції Закону № 1702-IX від 16.07.2021 - вводиться в дію з 01.01.2022}

9) підготовка і подання відповідним районним/обласним радам пропозицій до цільових місцевих програм підготовки територіальної оборони та підготовки населення України до участі в русі національного спротиву та участь в організації їх виконання.

{Статтю 36 доповнено пунктом 9 згідно із Законом № 1702-IX від 16.07.2021 - вводиться в дію з 01.01.2022}

Стаття 36[1]. Повноваження щодо організації та забезпечення цивільного захисту

1. До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні повноваження:

1) підготовка, подання на затвердження, організація виконання та реалізація місцевих програм у сфері цивільного захисту;

2) здійснення заходів щодо забезпечення діяльності створених відповідно до законодавства комунальної аварійно-рятувальної служби, формувань та спеціалізованих служб цивільного захисту, а також пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення місцевої та/або добровільної пожежної охорони;

3) створення та використання відповідно до законодавства матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, гасіння пожеж на відповідній території;

4) організація та забезпечення відповідно до законодавства підготовки працівників пожежно-рятувальних підрозділів, а також комунальних аварійно-рятувальних служб та членів добровільної пожежної охорони - у разі їх утворення на відповідній території;

5) утворення місцевих комісій з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій для координації діяльності, пов’язаної із забезпеченням захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій, запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і реагування на них;

6) утворення (за потреби) спеціальної комісії з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та призначення керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на відповідній території;

7) утворення органів з евакуації, планування, підготовка та проведення на відповідній території у разі виникнення або загрози виникнення надзвичайної ситуації, пожежі, іншої небезпечної події евакуації населення, культурних і матеріальних цінностей, їх розміщення та життєзабезпечення населення;

8) забезпечення складення довідок про визнання особи постраждалою внаслідок надзвичайної ситуації, списків (реєстрів) постраждалих осіб, а також формування списків загиблих осіб на підставі їх ідентифікації;

9) забезпечення оповіщення та інформування населення, яке проживає на відповідній території, про виникнення або загрозу виникнення надзвичайної ситуації, у тому числі у доступній для осіб з вадами зору та слуху формі;

10) виконання вимог законодавства щодо визначення потреби, створення, використання, утримання, реконструкції та ведення обліку фонду захисних споруд цивільного захисту територіальної громади, здійснення контролю за станом утримання таких споруд та готовності їх до використання за призначенням та підтримкою в належному технічному стані;

11) розроблення та здійснення заходів із забезпечення сталого функціонування суб'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління, в умовах надзвичайних ситуацій та в особливий період;

12) забезпечення завчасного накопичення і підтримання у постійній готовності засобів індивідуального захисту для населення та формувань цивільного захисту, а також приладів дозиметричного і хімічного контролю та розвідки;

13) організація та забезпечення життєдіяльності постраждалих від наслідків надзвичайних ситуацій, а також під час ведення воєнних (бойових) дій або внаслідок таких дій;

14) організація на відповідній території робіт із ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, гасіння пожеж та забезпечення проведення відновлювальних робіт, залучення в установленому законом порядку до таких робіт суб'єктів господарювання, сил цивільного захисту, волонтерів та населення;

б) делеговані повноваження:

1) забезпечення виконання передбачених законодавством вимог щодо пожежної та техногенної безпеки на відповідних територіях;

2) розроблення, забезпечення та виконання визначених законодавством планів у сфері цивільного захисту;

3) утворення субланок ланок територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту, затвердження положення про них, керівництво їх діяльністю та забезпечення виконання ними завдань у сфері цивільного захисту;

4) виконання на відповідній території передбачених законодавством заходів щодо радіаційного, хімічного, біологічного, медичного захисту населення та інженерного захисту територій від наслідків надзвичайних ситуацій;

5) підготовка відповідно до вимог законодавства пропозицій щодо віднесення територій і населених пунктів до груп із цивільного захисту та суб'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління, - до категорій із цивільного захисту та подання таких пропозицій на розгляд Ради міністрів Автономної Республіки Крим, відповідних місцевих державних адміністрацій;

6) створення за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, та підтримання у постійній готовності місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення про виникнення або загрозу виникнення надзвичайної ситуації, здійснення її модернізації та забезпечення функціонування;

7) забезпечення відповідно до вимог законодавства навчання з питань цивільного захисту посадових осіб, працівників органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання комунальної форми власності з числа керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією та здійсненням заходів цивільного захисту; організація навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, формування планів

проведення і облік проведених спеціальних об’єктових навчань та тренувань з питань цивільного захисту на відповідній території;

8) здійснення у межах, визначених законом, інших повноважень у сфері цивільного захисту на відповідній території.

{Закон доповнено статтею 36[1] згідно із Законом № 2394-IX від 09.07.2022}

Стаття 37. Повноваження щодо вирішення питань адміністративно-територіального устрою

До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать такі власні (самоврядні) повноваження:

1) підготовка і внесення на розгляд ради питань щодо найменування (перейменування) вулиць, провулків, проспектів, площ, парків, скверів, мостів та інших споруд, розташованих на території відповідного населеного пункту, повідомлення про прийняті рішення з таких питань адміністратора інформаційної системи Міністерства юстиції України, з питань найменування (перейменування) вулиць, провулків, проспектів, площ тощо - національного оператора поштового зв’язку, органу ведення Державного реєстру виборців;

{Пункт 1 статті 37 із змінами, внесеними згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

1[1]) прийняття рішень про присвоєння, зміну, коригування, анулювання адрес об’єктів нерухомого майна у випадках та порядку, встановлених Законом України "Про регулювання містобудівної діяльності";

{Статтю 37 доповнено пунктом 1[1] згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

2) підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо питань адміністративно-територіального устрою в порядку і межах повноважень, визначених законом.

Стаття 37[1]. Повноваження у сфері реєстрації місця проживання фізичних осіб

1. До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать такі делеговані повноваження:

1) формування та ведення реєстру територіальної громади відповідно до закону.

{Закон доповнено статтею 37[1] згідно із Законом № 888-VIII від 10.12.2015}

Стаття 38. Повноваження щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян

1. До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать:

а) власні (самоврядні) повноваження:

1) підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо створення відповідно до закону міліції, що утримується за рахунок коштів місцевого самоврядування, вирішення питань про чисельність працівників такої міліції, про витрати на їх утримання, здійснення матеріально-технічного забезпечення їх діяльності, створення для них необхідних житлово-побутових умов;

{Підпункт 1 пункту "а" частини першої статті 38 в редакції Закону № 1577-IV від 04.03.2004}

{Дію попередньої редакції підпункту 1 пункту "а" частини першої статті 38 відновлено на 2005 рік у зв'язку із зупиненням дії Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на 2005 рік згідно із Законами № 2285-IV від 23.12.2004, № 2505-IV від 25.03.2005}

{Дію попередньої редакції підпункту 1 пункту "а" частини першої статті 38 відновлено на 2006 рік у зв'язку із зупиненням дії Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на 2006 рік згідно із Законом № 3235-IV від 20.12.2005}

{Дію попередньої редакції підпункту 1 пункту "а" частини першої статті 38 відновлено на 2007 рік у зв'язку із зупиненням дії Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на 2007 рік згідно із Законом № 489-V від 19.12.2006}

{Дію попередньої редакції підпункту 1 пункту "а" частини першої статті 38 відновлено на 2008 рік у зв'язку із втратою чинності Закону № 1577-IV від 04.03.2004 згідно із Законом № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008}

{Дію попередньої редакції підпункту 1 пункту "а" частини першої статті 38 відновлено у зв'язку з втратою чинності Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на підставі Закону № 309-VI від 03.06.2008}

2) сприяння діяльності органів суду, прокуратури, юстиції, служби безпеки, Національної поліції, Національного антикорупційного бюро України, Бюро економічної безпеки України, адвокатури і Державної кримінально-виконавчої служби України;

{Підпункт 2 пункту "а" частини першої статті 38 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1254-VI від 14.04.2009, № 630-VIII від 16.07.2015, № 901-VIII від 23.12.2015, № 1150-IX від 28.01.2021}

3) внесення подань до відповідних органів про притягнення до відповідальності посадових осіб, якщо вони ігнорують законні вимоги та рішення рад і їх виконавчих органів, прийняті в межах їх повноважень;

4) звернення до суду про визнання незаконними актів органів виконавчої влади, інших органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, які обмежують права територіальної громади, а також повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування;

{Підпункт 5 пункту "а" частини першої статті 38 виключено на підставі Закону № 2394-IX від 09.07.2022}

{Підпункт 6 пункту "а" частини першої статті 38 виключено на підставі Закону № 2394-IX від 09.07.2022}

{Підпункт 7 пункту "а" частини першої статті 38 виключено на підставі Закону № 2394-IX від 09.07.2022}

{Підпункт 8 пункту "а" частини першої статті 38 виключено на підставі Закону № 2394-IX від 09.07.2022}

{Підпункт 9 пункту "а" частини першої статті 38 виключено на підставі Закону № 2394-IX від 09.07.2022}

10) централізоване тимчасове зберігання архівних документів, нагромаджених у процесі документування службових, трудових або інших правовідносин юридичних і фізичних осіб на відповідній території, та інших архівних документів, що не належать до Національного архівного фонду;

{Пункт "а" частини першої статті 38 доповнено підпунктом 10 згідно із Законом № 594-IV від 06.03.2003}

б) делеговані повноваження:

1) забезпечення вимог законодавства щодо розгляду звернень громадян, здійснення контролю за станом цієї роботи на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форм власності;

2) вжиття у разі надзвичайних ситуацій необхідних заходів відповідно до закону щодо забезпечення державного і громадської безпеки і порядку, життєдіяльності підприємств, установ та організацій, врятування життя людей, захисту їх здоров'я, збереження матеріальних цінностей;

{Підпункт 2 пункту "б" частини першої статті 38 в редакції Закону № 969-IV від 19.06.2003}

2^1) вжиття необхідних заходів щодо захисту критичної інфраструктури, відновлення функціонування важливих державних об’єктів національної економіки, об’єктів критичної інфраструктури та об’єктів, які забезпечують життєдіяльність населення, підвищення стійкості громад до кризових ситуацій, викликаних припиненням або погіршенням надання важливих для їх життєдіяльності послуг чи припиненням здійснення життєво важливих функцій, взаємодія між суб’єктами національної системи захисту критичної інфраструктури з урахуванням вимог Закону України "Про критичну інфраструктуру";

{Пункт "б" частини першої статті 38 доповнено підпунктом 2^1 згідно із Законом № 1882-IX від 16.11.2021}

3) вирішення відповідно до закону питань про проведення зборів, мітингів, маніфестацій і демонстрацій, спортивних, видовищних та інших масових заходів; здійснення контролю за забезпеченням при їх проведенні громадської безпеки і порядку;

3^1) погодження проекту плану проведення потенційно небезпечних заходів в умовах присутності цивільного населення за участю особового складу Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів з використанням озброєння і військової техніки; взаємодія з органами військового управління під час планування та проведення таких заходів з метою запобігання і недопущення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків відповідно до закону;

{Пункт "б" частини першої статті 38 доповнено підпунктом 3^1 згідно із Законом № 1419-IV від 03.02.2004}

4) розгляд справ про адміністративні правопорушення, віднесені законом до їх відання; утворення адміністративних комісій та комісій з питань боротьби зі злочинністю, спрямування їх діяльності;

5) вчинення нотаріальних дій з питань, віднесених законом до їх відання, реєстрація актів цивільного стану;

{Підпункт 5 пункту "б" частини першої статті 38 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1366-XIV від 11.01.2000, № 5492-VI від 20.11.2012, № 1427-IX від 29.04.2021}

{Зміни до підпункту 5 пункту "б" частини першої статті 38 див. в Законі № 5461-VI від 16.10.2012}

{Підпункт 6 пункту "б" частини першої статті 38 виключено на підставі Закону № 5461-VI від 16.10.2012}

7) державна реєстрація у встановленому порядку юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців;

{Підпункт 7 пункту "б" частини першої статті 38 в редакції Закону № 835-VIII від 26.11.2015}

8) державна реєстрація речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень.

{Пункт "б" частини першої статті 38 доповнено підпунктом 8 згідно із Законом № 834-VIII від 26.11.2015}

2. До відання виконавчих органів міських (за винятком міст районного значення) рад, крім повноважень, зазначених у пункті "б" частини першої цієї статті, належить:

1) утворення служб у справах дітей та спостережної, спрямування їх діяльності;

{Пункт 1 частини другої статті 38 із змінами, внесеними згідно із Законом № 609-V від 07.02.2007}

{Пункт 2 частини другої статті 38 виключено на підставі Закону № 888-VIII від 10.12.2015}

3) вирішення спільно з відповідними органами Національної поліції питань щодо створення належних умов для служби та відпочинку поліцейських;

{Пункт 3 частини другої статті 38 в редакції Закону № 901-VIII від 23.12.2015}

4) зберігання документів Національного архівного фонду, що мають місцеве значення, і управління архівною справою та діловодством на відповідній території;

{Частину другу статті 38 доповнено пунктом 4 згідно із Законом № 594-IV від 06.03.2003}

5) здійснення заходів щодо ведення Державного реєстру виборців відповідно до закону.

{Частину другу статті 38 доповнено пунктом 5 згідно із Законом № 698-V від 22.02.2007}

{Частина третя статті 38 втратила чинність у зв'язку з втратою чинності Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на підставі Закону № 309-VI від 03.06.2008}

Стаття 38[1]. Повноваження у сфері надання безоплатної первинної правничої допомоги

1. До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері надання безоплатної первинної правничої допомоги належать такі власні (самоврядні) повноваження:

1) утворення в установленому порядку спеціалізованих установ з надання безоплатної первинної правничої допомоги з урахуванням потреб територіальної громади;

2) підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо утворення спеціалізованих установ з надання безоплатної первинної правничої допомоги, вирішення питань про чисельність працівників таких установ, про витрати на їх утримання, здійснення матеріально-технічного забезпечення їх діяльності, надання для їх функціонування необхідних приміщень;

3) забезпечення координації діяльності спеціалізованих установ з надання безоплатної первинної правничої допомоги на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

4) здійснення фінансування спеціалізованих установ з надання безоплатної первинної правничої допомоги та контролю за використанням коштів такими установами за призначенням;

5) розгляд письмових звернень про надання безоплатної первинної правничої допомоги та надання такої допомоги з питань, що належать до їхньої компетенції, відповідно до закону;

6) надання роз’яснень положень законодавства та консультацій щодо порядку звернення про надання безоплатної вторинної правничої допомоги;

7) забезпечення особистого прийому осіб для надання безоплатної первинної правничої допомоги;

8) залучення на підставі договорів адвокатів, інших фахівців у відповідній галузі права та юридичних осіб приватного права до надання безоплатної первинної правничої допомоги;

9) координація діяльності з місцевими органами виконавчої влади та територіальними органами центральних органів виконавчої влади щодо надання безоплатної первинної правничої допомоги;

10) надання документів та інших матеріалів або їх копій, необхідних для надання безоплатної вторинної правничої допомоги;

11) організація семінарів, конференцій з питань надання безоплатної первинної правничої допомоги.

2. Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад взаємодіють з центрами з надання безоплатної правничої допомоги та надають їм сприяння в межах своїх повноважень.

{Закон доповнено статтею 38[1] згідно із Законом № 3460-VI від 02.06.2011; в редакції Закону № 3022-IX від 10.04.2023}

Стаття 39. Повноваження щодо відзначення державними нагородами України

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад розглядають клопотання підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності і вносять у встановленому порядку до відповідних органів виконавчої влади подання про нагородження державними нагородами України.

{Стаття 39 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2419-III від 17.05.2001}

Стаття 40. Інші повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад

Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, крім повноважень, передбачених цим Законом, здійснюють й інші надані їм законом повноваження.

Стаття 41. Особливості повноважень районних у містах рад та їх виконавчих органів

1. Питання організації управління районами в містах належать до компетенції міських рад.

2. Районні у містах ради (у разі їх створення) та їх виконавчі органи відповідно до Конституції та законів України здійснюють управління рухомим і нерухомим майном та іншими об'єктами, що належать до комунальної власності територіальних громад районів у містах, формують, затверджують, виконують відповідні бюджети та контролюють їх виконання, а також здійснюють інші повноваження, передбачені цим Законом, в обсягах і межах, що визначаються міськими радами.

{Частина друга статті 41 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1577-IV від 04.03.2004 - дію Закону зупинено на 2005 рік згідно із Законами № 2285-IV від 23.12.2004, № 2505-IV від 25.03.2005; дію Закону зупинено на 2006 рік згідно із Законом № 3235-IV від 20.12.2005; дію Закону зупинено на 2007 рік згідно із Законом № 489-V від 19.12.2006; із змінами, внесеними згідно із Законами № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008, № 309-VI від 03.06.2008}

3. Обсяг і межі повноважень районних у містах рад та їх виконавчих органів визначаються відповідними міськими радами за узгодженням з районними у містах радами з урахуванням загальноміських інтересів та колективних потреб територіальних громад районів у містах.

4. Визначений міськими радами обсяг повноважень районних у місті рад та їх виконавчих органів не може змінюватися міською радою без згоди відповідної районної у місті ради протягом даного скликання.

5. Порядок формування, структура, форми діяльності районних у містах рад та їх органів визначаються відповідно до цього та інших законів.

Глава 3.
Сільський, селищний, міський голова

Стаття 42. Повноваження сільського, селищного, міського голови

1. Повноваження новообраного сільського, селищного, міського голови починаються з моменту складення ним присяги відповідно до Закону України "Про службу в органах місцевого самоврядування" на пленарному засіданні відповідної сільської, селищної, міської ради, на якому відповідною територіальною виборчою комісією були оголошені рішення щодо його обрання та реєстрації. Повноваження сільського, селищного, міського голови закінчуються в день відкриття першої сесії відповідної сільської, селищної, міської ради, обраної на наступних чергових місцевих виборах, або, якщо рада не обрана, з моменту вступу на цю посаду іншої особи, обраної на наступних місцевих виборах, крім випадків дострокового припинення його повноважень відповідно до частин першої та другої статті 79 цього Закону.

{Частина перша статті 42 в редакції Законів № 2055-IV від 06.10.2004, № 806-VI від 25.12.2008; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1850-VIII від 09.02.2017}

2. У разі звільнення з посади сільського, селищного, міського голови у зв'язку з достроковим припиненням його повноважень або його смерті, а також у разі неможливості здійснення ним своїх повноважень повноваження сільського, селищного, міського голови здійснює секретар відповідної сільської, селищної, міської ради, крім випадків дострокового припинення повноважень сільського, селищного, міського голови відповідно до Закону України "Про військово-цивільні адміністрації" або Закону України "Про правовий режим воєнного стану". Секретар сільської, селищної, міської ради тимчасово здійснює зазначені повноваження з моменту дострокового припинення повноважень сільського, селищного, міського голови і до моменту початку повноважень сільського, селищного, міського голови, обраного на позачергових виборах відповідно до закону, або до дня відкриття першої сесії відповідної сільської, селищної, міської ради, обраної на чергових місцевих виборах.

{Частина друга статті 42 в редакції Закону № 806-VI від 25.12.2008; із змінами, внесеними згідно із Законами № 995-VIII від 04.02.2016, № 2268-VIII від 18.01.2018}

3. Повноваження сільського, селищного, міського голови можуть бути припинені достроково у випадках, передбачених статтею 79 цього Закону, що має наслідком звільнення його з посади. Не пізніш як на п'ятнадцятий день після звільнення з посади або смерті сільського, селищного, міського голови особа, яка на цей час відповідно до закону здійснює повноваження сільського, селищного, міського голови, звертається до Верховної Ради України з клопотанням щодо призначення позачергових виборів сільського, селищного, міського голови.

Таке клопотання розглядається Верховною Радою України не пізніше ніж у дев’яностоденний строк з дня дострокового припинення повноважень відповідного сільського, селищного, міського голови.

{Частину третю статті 42 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 1184-VII від 08.04.2014}

{Частина третя статті 42 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2055-IV від 06.10.2004; в редакції Закону № 806-VI від 25.12.2008}

4. Сільський, селищний, міський голова:

1) забезпечує здійснення у межах наданих законом повноважень органів виконавчої влади на відповідній території, додержання Конституції та законів України, виконання актів Президента України та відповідних органів виконавчої влади;

2) організує в межах, визначених цим Законом, роботу відповідної ради та її виконавчого комітету;

3) підписує рішення ради та її виконавчого комітету;

4) вносить на розгляд ради пропозицію щодо кандидатури на посаду секретаря ради;

5) вносить на розгляд ради пропозиції про кількісний і персональний склад виконавчого комітету відповідної ради;

{Щодо зупинення та відновлення дії пункту 5 додатково див. Закони № 489-V від 19.12.2006, № 749-V від 15.03.2007}

6) вносить на розгляд ради пропозиції щодо структури виконавчих органів ради, апарату ради та її виконавчого комітету, їх штатів, встановлених відповідно до типових штатів, затверджених Кабінетом Міністрів України;

{Пункт 6 частини статті 42 в редакції Закону № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008}

{Щодо зупинення та відновлення дії пункту 6 додатково див. Закони № 489-V від 19.12.2006, № 749-V від 15.03.2007}

7) здійснює керівництво апаратом ради та її виконавчого комітету;

8) скликає сесії ради, вносить пропозиції та формує порядок денний сесій ради і головує на пленарних засіданнях ради;

9) забезпечує підготовку на розгляд ради проектів програм соціально-економічного та культурного розвитку, цільових програм з інших питань самоврядування, місцевого бюджету та звіту про його виконання, рішень ради з інших питань, що належать до її відання; оприлюднює затверджені радою програми, бюджет та звіти про їх виконання;

10) призначає на посади та звільняє з посад керівників відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради, підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, крім випадків, передбачених частиною другою статті 21 Закону України "Про культуру";

{Пункт десятий частини статті 42 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1841-III від 22.06.2000; в редакції Закону № 447-IX від 14.01.2020; із змінами, внесеними згідно із Законом № 463-IX від 16.01.2020}

11) скликає загальні збори громадян за місцем проживання;

11[1]) вносить на розгляд ради пропозиції про утворення спеціалізованої установи з надання безоплатної первинної правничої допомоги;

{Частину четверту доповнено пунктом 11[1] згідно із Законом № 5477-VI від 06.11.2012; в редакції Закону № 3022-IX від 10.04.2023}

11[2]) вносить на розгляд ради пропозиції щодо кандидатури на посаду керівника спеціалізованої установи з надання безоплатної первинної правничої допомоги;

{Частину четверту доповнено пунктом 11[2] згідно із Законом № 5477-VI від 06.11.2012; в редакції Закону № 3022-IX від 10.04.2023}

12) забезпечує виконання рішень місцевого референдуму, відповідної ради, її виконавчого комітету;

13) є розпорядником бюджетних коштів, використовує їх лише за призначенням, визначеним радою;

{Пункт 13 частини статті 42 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2813-IV від 06.09.2005}

14) представляє територіальну громаду, раду та її виконавчий комітет у відносинах з державними органами, іншими органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форм власності, громадянами, а також у міжнародних відносинах відповідно до законодавства;

15) звертається до суду щодо визнання незаконними актів інших органів місцевого самоврядування, місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, які обмежують права та інтереси територіальної громади, а також повноваження ради та її органів;

16) укладає від імені територіальної громади, ради та її виконавчого комітету договори відповідно до законодавства, а з питань, віднесених до виключної компетенції ради, подає їх на затвердження відповідної ради;

17) веде особистий прийом громадян;

18) забезпечує на відповідній території додержання законодавства щодо розгляду звернень громадян та їх об'єднань;

18[1]) бере участь у здійсненні державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності в межах та у спосіб, встановлені Законом України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності";

{Частину четверту статті 42 доповнено пунктом 18[1] згідно із Законом № 2388-VI від 01.07.2010}

19) здійснює інші повноваження місцевого самоврядування, визначені цим та іншими законами, якщо вони не віднесені до виключних повноважень ради або не віднесені радою до відання її виконавчих органів;

20) видає розпорядження у межах своїх повноважень;

{Пункт 21 частини статті 42 втратив чинність у зв'язку з втратою чинності Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на підставі Закону № 309-VI від 03.06.2008}

{Пункт 22 частини статті 42 втратив чинність у зв'язку з втратою чинності Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на підставі Закону № 309-VI від 03.06.2008}

{Офіційне тлумачення положень частини статті 42 див. в Рішенні Конституційного Суду № 7-рп/99 від 06.07.99}

5. Сільський, селищний, міський голова несе персональну відповідальність за здійснення наданих йому законом повноважень.

{Офіційне тлумачення положень частини статті 42 див. в Рішенні Конституційного Суду № 7-рп/99 від 06.07.99}

6. При здійсненні наданих повноважень сільський, селищний, міський голова є підзвітним, підконтрольним і відповідальним перед територіальною громадою, відповідальним - перед відповідною радою, а з питань здійснення виконавчими органами ради повноважень органів виконавчої влади - також підконтрольним відповідним органам виконавчої влади. Сільський, селищний, міський голова щорічно звітує відповідно сільській, селищній, міській раді про здійснення державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності виконавчими органами відповідної ради.

{Частина шоста статті 42 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2388-VI від 01.07.2010}

{Офіційне тлумачення положень частини статті 42 див. в Рішенні Конституційного Суду № 7-рп/99 від 06.07.99}

7. Сільський, селищний, міський голова не рідше одного разу на рік звітує про свою роботу перед територіальною громадою на відкритій зустрічі з громадянами. На вимогу не менше половини депутатів відповідної ради сільський, селищний, міський голова зобов'язаний прозвітувати перед радою про роботу виконавчих органів ради у будь-який визначений ними термін.

{Офіційне тлумачення положень частини статті 42 див. в Рішенні Конституційного Суду № 7-рп/99 від 06.07.99}

Глава 4.
Повноваження районних і обласних рад

Стаття 43. Питання, які вирішуються районними і обласними радами виключно на їх пленарних засіданнях

1. Виключно на пленарних засіданнях районної, обласної ради вирішуються такі питання:

1) обрання голови ради, відповідно заступника голови районної ради та першого заступника, заступника голови обласної ради, звільнення їх з посади;

{Пункт 1 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 806-VI від 25.12.2008}

2) утворення, обрання і ліквідація постійних та інших комісій ради, зміна їх складу, обрання голів комісій;

3) утворення президії (колегії) ради, затвердження положення про неї;

4) затвердження за пропозицією голови ради структури виконавчого апарату ради, його чисельності, встановленої відповідно до типових штатів, затверджених Кабінетом Міністрів України, витрат на утримання ради та її виконавчого комітету;

{Пункт 4 частини першої статті 43 в редакції Закону № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008}

{Щодо зупинення та відновлення дії пункту 4 додатково див. Закони № 489-V від 19.12.2006, № 749-V від 15.03.2007}

5) затвердження регламенту ради;

6) затвердження плану роботи ради з урахуванням вимог статті 32 Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності", заслуховування звіту про його виконання;

{Пункт 6 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2388-VI від 01.07.2010}

7) заснування місцевих публічних аудіовізуальних медіа у порядку, визначеному Законом України "Про медіа";

{Пункт 7 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 917-VIII від 24.12.2015; в редакції Закону № 2849-IX від 13.12.2022}

8) заслуховування звітів постійних комісій, керівників органів, які рада утворює, обирає та призначає;

9) розгляд запитів депутатів, прийняття рішень по них;

10) прийняття рішень щодо дострокового припинення повноважень депутата ради в порядку, встановленому законодавством;

{Пункт 11 частини першої статті 43 виключено на підставі Закону № 595-VIII від 14.07.2015}

12) прийняття за пропозицією територіальних громад рішення щодо проведення консультативного опитування з питань, які стосуються їх спільних інтересів;

13) здійснення відповідно до закону повноважень щодо організації проведення всеукраїнських референдумів та виборів органів державної влади і місцевого самоврядування;

14) затвердження відповідно до закону Положення про зміст, опис та порядок використання символіки району, області;

15) прийняття рішень щодо об'єднання в асоціації, вступ до асоціацій та інших форм добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад, а також про вихід із них;

15[1]) укладення та схвалення угод про об’єднання єврорегіонального співробітництва, прийняття рішень про утворення об’єднання єврорегіонального співробітництва, про

приєднання до такого об’єднання або про вихід з нього, затвердження статуту об’єднання єврорегіонального співробітництва та внесення до нього змін;

{Частину першу статті 43 доповнено пунктом 15¹ згідно із Законом № 2515-VIII від 04.09.2018}

15²) прийняття рішень про вступ до європейського об’єднання територіального співробітництва та про вихід з такого об’єднання;

{Частину першу статті 43 доповнено пунктом 15² згідно із Законом № 2515-VIII від 04.09.2018}

16) затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку, підготовки територіальної оборони та населення України до участі в русі національного спротиву відповідно району, області, цільових програм з інших питань, заслуховування звітів про їх виконання;

{Пункт 16 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1702-IX від 16.07.2021 - вводиться в дію з 01.01.2022}

17) розгляд прогнозів відповідно районних, обласних бюджетів, затвердження таких бюджетів, внесення змін до них, затвердження звітів про їх виконання;

{Пункт 17 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2646-VIII від 06.12.2018}

18) розподіл переданих з державного бюджету коштів у вигляді дотацій, субвенцій відповідно між районними бюджетами, місцевими бюджетами міст обласного значення, сіл, селищ, міст районного значення;

19) вирішення за дорученням відповідних рад питань про продаж, передачу в оренду, під заставу об’єктів комунальної власності або прийняття рішення про здійснення державно-приватного партнерства щодо об’єктів комунальної власності, у тому числі на умовах концесії, що забезпечують спільні потреби територіальних громад і перебувають в управлінні районних, обласних рад, а також придбання таких об’єктів в установленому законом порядку;

{Пункт 19 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 997-XIV від 16.07.99; в редакції Закону № 155-IX від 03.10.2019}

20) вирішення в установленому законом порядку питань щодо управління об’єктами спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, що перебувають в управлінні районних і обласних рад; призначення і звільнення їх керівників, крім випадків, передбачених частиною другою статті 21 Закону України "Про культуру";

{Пункт 20 частини першої статті 43 в редакції Закону № 447-IX від 14.01.2020}

21) вирішення відповідно до закону питань регулювання земельних відносин;

22) вирішення відповідно до закону питань про надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів відповідно районного, обласного значення, а також про скасування такого дозволу;

23) встановлення правил користування водозабірними спорудами, призначеними для задоволення питних, побутових та інших потреб населення, зон санітарної охорони джерел водопостачання, обмеження або заборони використання підприємствами питної води у промислових цілях;

24) внесення пропозицій до відповідних державних органів про оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками історії або культури, які охороняються законом;

{Пункт 24 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 322-VIII від 09.04.2015; в редакції Закону № 1684-IX від 15.07.2021 - вводиться в дію з 08.11.2021}

24[1]) прийняття рішень про встановлення заборони на провадження суб'єктами господарювання господарської діяльності пересувних цирків з тваринами, пересувних звіринців, пересувних зоопарків, пересувних виставок диких тварин, що містить ознаки жорстокого поводження з тваринами, у межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

{Частину першу статті 43 доповнено пунктом 24[1] згідно із Законом № 1684-IX від 15.07.2021 - вводиться в дію з 08.11.2021}

24[2]) прийняття рішень про затвердження переліку видів тварин, що не занесені до Червоної книги України, але є рідкісними або мають особливу наукову, природоохоронну та іншу цінність, або є такими, що перебувають під загрозою зникнення, та підлягають особливій охороні на території відповідної ради;

{Частину першу статті 43 доповнено пунктом 24[2] згідно із Законом № 1684-IX від 15.07.2021 - вводиться в дію з 08.11.2021}

25) прийняття за пропозицією відповідних сільських, селищних, міських рад рішень, пов'язаних зі створенням спеціальних вільних та інших зон, зміною у статусі цих зон, внесення до відповідних органів пропозицій з цих питань;

26) прийняття рішень з питань адміністративно-територіального устрою в межах і в порядку, визначених законом;

27) прийняття рішень щодо делегування місцевим державним адміністраціям окремих повноважень районних, обласних рад;

28) заслуховування звітів голів місцевих державних адміністрацій, їх заступників, керівників структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій про виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку, бюджету, рішень ради із зазначених питань, а також про здійснення місцевими державними адміністраціями делегованих їм радою повноважень;

{Пункт 28 частини першої статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4875-VI від 05.06.2012}

29) прийняття рішення про недовіру голові відповідної місцевої державної адміністрації;

30) прийняття рішень про звернення до суду щодо визнання незаконними актів місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, які обмежують права територіальних громад у сфері їх спільних інтересів, а також повноваження районних, обласних рад та їх органів;

31) внесення до Кабінету Міністрів України пропозицій щодо голови відповідної місцевої державної адміністрації;

32) надання згоди на передачу об'єктів з державної власності у спільну власність територіальних громад сіл, селищ, міст та прийняття рішень про передачу об'єктів права спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст, що перебувають в управлінні районних, обласних рад, у державну власність, а також щодо придбання об'єктів державної власності;

{Частину першу статті 43 доповнено пунктом 32 згідно із Законом № 163-XIV від 06.10.98, із змінами, внесеними згідно із Законом № 2182-III від 21.12.2000}

{Пункт 33 частини першої статті 43 втратив чинність у зв'язку з втратою чинності Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на підставі Закону № 309-VI від 03.06.2008}

{Пункт 34 частини першої статті 43 втратив чинність у зв'язку з втратою чинності Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на підставі Закону № 309-VI від 03.06.2008}

35) затвердження відповідно до закону Положення про помічника-консультанта депутата ради та опису посвідчення помічника-консультанта депутата ради;

{Частину першу статті 43 доповнено пунктом 35 згідно із Законом № 3266-IV від 22.12.2005}

36) заслуховування інформації прокурорів та керівників органів Національної поліції про стан законності, боротьби із злочинністю, охорони громадської безпеки і порядку та результати діяльності на відповідній території;

{Частину першу статті 43 доповнено пунктом 36 згідно із Законом № 2389-VI від 01.07.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом № 901-VIII від 23.12.2015}

37) встановлення тарифів на житлово-комунальні послуги, які надаються підприємствами, що перебувають у спільній власності територіальних громад, представництво інтересів яких здійснює відповідна районна чи обласна рада, а також суб'єктами господарювання, що здійснюють управління (експлуатацію) цілісними майновими комплексами таких підприємств;

{Частину першу статті 43 доповнено пунктом 37 згідно із Законом № 2404-VI від 01.07.2010}

39) здійснення заходів щодо підготовки населення України до участі в русі національного спротиву в межах території відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

{Частину першу статті 43 доповнено пунктом 39 згідно із Законом № 1702-IX від 16.07.2021 - вводиться в дію з 01.01.2022}

40) забезпечення проведення заходів щодо популяризації служби у військовому резерві.

{Частину першу статті 43 доповнено пунктом 40 згідно із Законом № 1702-IX від 16.07.2021 - вводиться в дію з 01.01.2022}

2. Районні і обласні ради можуть розглядати і вирішувати на пленарних засіданнях й інші питання, віднесені до їх відання цим та іншими законами.

3. Крім питань, зазначених у частині першій цієї статті, виключно на пленарних засіданнях обласних рад вирішуються такі питання:

{Пункт 1 частини третьої статті 43 виключено на підставі Закону № 4710-VI від 17.05.2012}

2) прийняття у межах, що визначаються законами, рішень з питань боротьби зі стихійним лихом, епідеміями, епізоотіями, які передбачають за їх порушення адміністративну відповідальність;

{Пункт 3 частини третьої статті 43 виключено на підставі Закону № 703-IV від 03.04.2003 - набуває чинності з 01.01.2004 року}

4) прийняття рішень про віднесення лісів до категорії захисності, а також про поділ лісів за розрядами такс у випадках і порядку, передбачених законом;

5) прийняття рішень щодо здійснення місцевих запозичень і надання місцевих гарантій відповідно до вимог, встановлених Бюджетним кодексом України;

{Частину третю статті 43 доповнено пунктом 5 згідно із Законом № 2621-VIII від 22.11.2018; із змінами, внесеними згідно із Законом № 677-IX від 04.06.2020}

6) прийняття рішень щодо організації територій і об’єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні.

{Частину третю статті 43 доповнено пунктом 6 згідно із Законом № 1684-IX від 15.07.2021 - вводиться в дію з 08.11.2021}

{Частина четверта статті 43 втратила чинність у зв'язку з втратою чинності Закону № 1577-IV від 04.03.2004 на підставі Закону № 309-VI від 03.06.2008}

Стаття 44. Делегування повноважень районних і обласних рад відповідним місцевим державним адміністраціям

1. Районні, обласні ради делегують відповідним місцевим державним адміністраціям такі повноваження:

1) підготовка і внесення на розгляд ради проектів програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідно районів і областей, цільових місцевих програм підготовки територіальної оборони та підготовки населення до участі в русі національного спротиву, цільових програм з інших питань, а в місцях компактного проживання національних меншин - також програм їх національно-культурного розвитку, проектів рішень, інших матеріалів з питань, передбачених цією статтею; забезпечення виконання рішень ради;

{Пункт 1 частини першої статті 44 в редакції Законів № 1414-IX від 27.04.2021, № 1702-IX від 16.07.2021 - вводиться в дію з 01.01.2022}

2) підготовка пропозицій до програм соціально-економічного та культурного розвитку, розвитку молоді відповідно областей та загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального та культурного розвитку України;

{Пункт 2 частини першої статті 44 в редакції Закону № 1414-IX від 27.04.2021}

3) забезпечення збалансованого економічного і соціального розвитку відповідної території, ефективного використання природних, трудових і фінансових ресурсів;

4) підготовка і подання до відповідних органів виконавчої влади фінансових показників і пропозицій до проекту Державного бюджету України;

5) сприяння інвестиційній діяльності на території району, області;

6) об'єднання на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій, розташованих на відповідній території, і населення, а також бюджетних коштів на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання на пайових засадах об'єктів соціальної і виробничої інфраструктури, шляхів місцевого значення, на капітальний та поточний ремонт вулиць і доріг населених пунктів та інших доріг, які є складовими автомобільних доріг державного значення (як співфінансування на договірних засадах) та на заходи щодо охорони праці та охорони навколишнього природного середовища;

{Пункт 6 частини першої статті 44 із змінами, внесеними згідно із Законами № 969-IV від 19.06.2003, № 490-VIII від 02.06.2015}

7) залучення в порядку, встановленому законом, підприємств, установ та організацій, які не належать до комунальної власності, до участі в обслуговуванні населення відповідної території, координація цієї роботи;

8) затвердження маршрутів і графіків руху місцевого пасажирського транспорту незалежно від форм власності, узгодження цих питань стосовно транзитного пасажирського транспорту;

9) підготовка питань про визначення у встановленому законом порядку території, вибір, вилучення (викуп) і надання землі для містобудівних потреб, визначених містобудівною документацією;

10) організація охорони, реставрації, використання пам'яток історії та культури, архітектури і містобудування, палацово-паркових, паркових та садибних комплексів, природних заповідників місцевого значення;

11) підготовка висновків щодо проектів місцевих містобудівних програм відповідних адміністративно-територіальних одиниць, що затверджуються сільськими, селищними, міськими радами;

12) видача замовникам відповідно до законодавства містобудівних умов і обмежень забудови земельних ділянок, розташованих на територіях територіальних громад, у яких не утворені уповноважені органи містобудування та архітектури;

{Пункт 12 частини першої статті 44 в редакції Законів № 509-VI від 16.09.2008, № 711-IX від 17.06.2020}

13) забезпечення відповідно до законодавства розвитку науки, усіх видів освіти, охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, туризму; сприяння відродженню осередків традиційної народної творчості, національно-культурних традицій населення, художніх промислів і ремесел, роботі творчих спілок, національно-культурних товариств, асоціацій, інших громадських та неприбуткових організацій, які діють у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, сім'ї та молоді;

14) підготовка і подання на затвердження ради пропозицій щодо організації територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні; внесення пропозицій до відповідних державних органів щодо оголошення природних та інших об'єктів, що мають екологічну, історичну, культурну або наукову цінність, пам'ятками історії або культури, які охороняються законом, підготовка і подання на затвердження ради пропозицій щодо оголошення в місцях масового розмноження та вирощування потомства дикими тваринами "сезону тиші" з обмеженням господарської діяльності та добуванням об’єктів тваринного світу;

{Пункт 14 частини першої статті 44 із змінами, внесеними згідно із Законом № 322-VIII від 09.04.2015}

15) вжиття необхідних заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій відповідно до закону, інформування про них населення, залучення в установленому законом порядку до цих робіт підприємств, установ та організацій, а також населення;

{Пункт 15 частини першої статті 44 в редакції Закону № 969-IV від 19.06.2003}

16) координація на відповідній території діяльності місцевих землевпорядних органів;

17) здійснення контролю за використанням коштів, що надходять у порядку відшкодування втрат лісогосподарського виробництва, пов'язаних із вилученням (викупом) земельних ділянок;

{Пункт 17 частини першої статті 44 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2698-IX від 19.10.2022}

18) забезпечення виконання заходів з відстеження результативності регуляторних актів, прийнятих районними, обласними радами;

19) сприяння розвитку молодіжної інфраструктури, молодіжних центрів, інших суб’єктів молодіжної роботи.

{Частину першу статті 44 доповнено пунктом 19 згідно із Законом № 1414-IX від 27.04.2021}

{Частина перша статті 44 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1160-IV від 11.09.2003 - набирає чинності з 15.01.2004 року}

2. Крім повноважень, зазначених у частині першій цієї статті, обласні ради делегують обласним державним адміністраціям такі повноваження:

1) визначення відповідно до закону розміру відрахувань підприємствами, установами та організаціями, що надходять на розвиток шляхів загального користування в області;

2) погодження у випадках, передбачених законом, з відповідними сільськими, селищними, міськими радами питань щодо розподілу коштів за використання природних ресурсів, які надходять до фондів охорони навколишнього природного середовища;

3) підготовка проектів рішень про віднесення лісів до категорії захисності, а також про поділ лісів за розрядами такс у випадках і порядку, передбачених законом;

4) прийняття у встановленому законом порядку рішень про заборону використання окремих природних ресурсів загального користування;

5) визначення відповідно до законодавства режиму використання територій рекреаційних зон;

6) затвердження для підприємств, установ та організацій, розташованих на відповідній території, лімітів викидів і скидів забруднюючих речовин у довкілля у випадках, передбачених законом.

{Пункт 6 частини другої статті 44 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2320-IX від 20.06.2022}

Глава 5.
Порядок формування, організація роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування

Стаття 45. Порядок формування рад

1. Сільська, селищна, міська, районна в місті (у разі її створення), районна, обласна рада складається з депутатів, які обираються жителями відповідного села, селища, міста, району в місті, району, області на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування.

{Частина перша статті 45 в редакції Закону № 806-VI від 25.12.2008}

2. Порядок організації і проведення виборів депутатів визначається законом.

3. Загальний склад ради визначається відповідно до закону про вибори.

{Частина третя статті 45 із змінами, внесеними згідно із Законом № 595-VIII від 14.07.2015}

4. Рада вважається повноважною за умови обрання не менш як двох третин депутатів від загального складу ради.

{Частина четверта статті 45 із змінами, внесеними згідно із Законом № 812-V від 22.03.2007}

5. У разі якщо до ради обрано менше двох третин її складу, до обрання необхідної кількості депутатів продовжує здійснювати повноваження рада попереднього скликання.

6. У разі дострокового припинення повноважень деяких депутатів, внаслідок чого до складу ради входить менш як дві третини депутатів, до обрання необхідної кількості

депутатів така рада вважається повноважною за наявності більше половини депутатів від загального складу ради.

{Частина шоста статті 45 із змінами, внесеними згідно із Законом № 812-V від 22.03.2007}

7. Строк повноважень місцевої ради, обраної на чергових місцевих виборах, визначається Конституцією України.

{Частина сьома статті 45 в редакції Закону № 806-VI від 25.12.2008}

8. Повноваження місцевої ради, обраної на позачергових, повторних або перших виборах, закінчуються в день відкриття першої сесії відповідної ради, обраної на наступних (чергових або позачергових) виборах.

{Статтю 45 доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 806-VI від 25.12.2008}

Стаття 46. Сесія ради

1. Сільська, селищна, міська, районна у місті (у разі її створення), районна, обласна рада проводить свою роботу сесійно. Сесія складається з пленарних засідань ради, а також засідань постійних комісій ради.

2. Перша сесія новообраної сільської, селищної, міської ради скликається відповідною територіальною виборчою комісією не пізніш як через два тижні після реєстрації новообраних депутатів ради в кількості, яка забезпечує повноважність складу ради відповідно до статті 45 цього Закону. Перше пленарне засідання першої сесії відкриває голова зазначеної територіальної виборчої комісії, який інформує раду про підсумки виборів депутатів, а також про підсумки виборів відповідно сільського, селищного, міського голови. З моменту визнання повноважень депутатів ради нового скликання та новообраного сільського, селищного, міського голови відповідно до статті 42 цього Закону головує на пленарних засіданнях ради першої сесії новообраний голова.

У разі якщо на час проведення першої сесії відповідний сільський, селищний, міський голова не зареєстрований відповідно до закону про місцеві вибори, про що на сесії ради інформує голова територіальної виборчої комісії, рада обирає тимчасову президію з числа депутатів ради в кількості трьох - п'яти осіб. Члени тимчасової президії почергово головують на пленарних засіданнях ради до обрання секретаря ради. З часу обрання секретаря ради він головує на пленарних засіданнях ради.

{Абзац другий частини другої статті 46 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1850-VIII від 09.02.2017}

{Частина друга статті 46 в редакції Закону № 812-V від 22.03.2007}

3. Першу сесію новообраної районної у місті, районної, обласної ради скликає відповідна територіальна виборча комісія не пізніш як через два тижні після реєстрації новообраних депутатів ради у кількості, яка забезпечує повноважність складу ради відповідно до статті 45 цього Закону. Перше пленарне засідання першої сесії відкриває голова зазначеної територіальної виборчої комісії, який інформує раду про підсумки виборів депутатів. З моменту визнання повноважень депутатів ради нового скликання рада обирає тимчасову президію з числа депутатів ради в кількості не більше п'яти осіб -

представників партій (блоків), які набрали найбільшу кількість голосів на виборах. Члени тимчасової президії почергово головують на пленарних засіданнях ради до обрання голови ради. З часу обрання голови ради він веде пленарні засідання ради відповідно до вимог цього Закону та регламенту ради.

{Частина третя статті 46 в редакції Закону № 812-V від 22.03.2007}

4. Наступні сесії ради скликаються: сільської, селищної, міської - відповідно сільським, селищним, міським головою; районної у місті, районної, обласної - головою відповідної ради.

5. Сесія ради скликається в міру необхідності, але не менше одного разу на квартал, а з питань відведення земельних ділянок та надання документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності - не рідше ніж один раз на місяць.

{Частина п'ята статті 46 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2806-IV від 06.09.2005, № 4154-VI від 09.12.2011}

6. У разі немотивованої відмови сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті, районної, обласної ради або неможливості його скликати сесію ради сесія скликається: сільської, селищної, міської ради - секретарем сільської, селищної, міської ради; районної у місті, районної, обласної ради - відповідно заступником голови районної у місті, районної ради чи першим заступником, заступником голови обласної ради.

{Абзац перший частини шостої статті 46 із змінами, внесеними згідно із Законом № 806-VI від 25.12.2008}

У цих випадках сесія скликається:

1) якщо сесія не скликається сільським, селищним, міським головою (головою районної у місті, районної, обласної ради) у строки, передбачені цим Законом;

2) якщо сільський, селищний, міський голова (голова районної у місті, районної, обласної ради) без поважних причин не скликав сесію у двотижневий строк після настання умов, передбачених частиною сьомою цієї статті.

{Пункти 1-3 частини шостої статті 46 замінено пунктами 1 і 2 згідно із Законом № 520-VI від 18.09.2008}

7. Сесія сільської, селищної, міської, районної у місті ради повинна бути також скликана за пропозицією не менш як однієї третини депутатів від загального складу відповідної ради, виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради, а сесія районної, обласної ради - також за пропозицією не менш як однієї третини депутатів від загального складу відповідної ради або голови відповідної місцевої державної адміністрації.

8. Сесія ради скликається для розгляду електронної петиції, що набрала необхідну кількість підписів, протягом строку, встановленого для її розгляду.

Сесія ради скликається з метою розгляду питання щодо укладення спеціального інвестиційного договору протягом місяця після отримання від уповноваженого органу

проекту спеціального інвестиційного договору згідно із Законом України "Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями".

{Частину восьму статті 46 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 1116-IX від 17.12.2020}

{Статтю 46 доповнено новою частиною згідно із Законом № 577-VIII від 02.07.2015}

9. У разі якщо посадові особи, зазначені у частинах четвертій та шостій цієї статті, у двотижневий строк не скликають сесію на вимогу суб'єктів, зазначених у частині сьомій цієї статті, або у разі якщо такі посади є вакантними сесія може бути скликана депутатами відповідної ради, які становлять не менш як одну третину складу ради, або постійною комісією ради.

{Частина статті 46 із змінами, внесеними згідно із Законом № 520-VI від 18.09.2008}

10. Рішення про скликання сесії ради відповідно до частин четвертої, шостої та восьмої цієї статті доводиться до відома депутатів і населення не пізніш як за 10 днів до сесії, а у виняткових випадках - не пізніш як за день до сесії із зазначенням часу скликання, місця проведення та питань, які передбачається внести на розгляд ради.

{Частина статті 46 із змінами, внесеними згідно із Законом № 520-VI від 18.09.2008}

11. Сесію сільської, селищної, міської ради відкриває і веде відповідно сільський, селищний, міський голова, а у випадках, передбачених частиною шостою цієї статті, - секретар ради; сесію районної у місті, районної, обласної ради - голова ради або відповідно заступник голови районної у місті, районної ради чи перший заступник, заступник голови обласної ради. У випадку, передбаченому частиною восьмою цієї статті, сесію відкриває за дорученням групи депутатів, з ініціативи якої скликана сесія, один з депутатів, що входить до її складу, а веде за рішенням ради - один з депутатів цієї ради.

{Частина статті 46 із змінами, внесеними згідно із Законом № 806-VI від 25.12.2008}

12. Сесія ради є повноважною, якщо в її пленарному засіданні бере участь більше половини депутатів від загального складу ради.

{Частина статті 46 із змінами, внесеними згідно із Законом № 812-V від 22.03.2007}

13. Пропозиції щодо питань на розгляд ради можуть вноситися сільським, селищним, міським головою, постійними комісіями, депутатами, виконавчим комітетом ради, головою місцевої державної адміністрації, головою районної, обласної ради, загальними зборами громадян. Пропозиції щодо прийняття рішень, які відповідно до закону є регуляторними актами, вносяться з урахуванням вимог Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності".

{Частина статті 46 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2388-VI від 01.07.2010}

14. Не пізніш як на другій сесії затверджується регламент роботи відповідної ради, а також положення про постійні комісії ради.

15. Порядок проведення першої сесії ради, порядок обрання голови та заступника (заступників) голови районної у місті, районної, обласної ради, секретаря сільської, селищної, міської ради, скликання чергової та позачергової сесії ради, призначення

пленарних засідань ради, підготовки і розгляду питань на пленарних засіданнях, прийняття рішень ради про затвердження порядку денного сесії та з інших процедурних питань, а також порядок роботи сесії визначаються регламентом ради з урахуванням вимог Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності". До прийняття регламенту ради чергового скликання застосовується регламент ради, що діяв у попередньому скликанні.

{Частина статті 46 в редакції Закону № 812-V від 22.03.2007, із змінами, внесеними згідно із Законом № 2388-VI від 01.07.2010}

16. Протоколи сесій сільської, селищної, міської ради, прийняті нею рішення підписуються особисто сільським, селищним, міським головою, районної у місті, районної, обласної ради - головою відповідної ради, у разі їх відсутності - відповідно секретарем сільської, селищної, міської ради, відповідно заступником голови районної у місті, районної ради чи першим заступником, заступником голови обласної ради, а у випадку, передбаченому частинами сьомою та восьмою цієї статті, - депутатом ради, який за дорученням депутатів головував на її засіданні.

{Частина статті 46 із змінами, внесеними згідно із Законом № 520-VI від 18.09.2008, № 806-VI від 25.12.2008}

17. Сесії ради проводяться гласно із забезпеченням права кожного бути присутнім на них, крім випадків, передбачених законодавством. Порядок доступу до засідань визначається радою відповідно до закону. Протоколи сесії ради є відкритими та оприлюднюються і надаються на запит відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації".

{Частина статті 46 в редакції Закону № 1170-VII від 27.03.2014}

Стаття 47. Постійні комісії ради

1. Постійні комісії ради є органами ради, що обираються з числа її депутатів, для вивчення, попереднього розгляду і підготовки питань, які належать до її відання, здійснення контролю за виконанням рішень ради, її виконавчого комітету.

2. Постійні комісії обираються радою на строк її повноважень у складі голови і членів комісії. Всі інші питання структури комісії вирішуються відповідною комісією.

3. До складу постійних комісій не можуть бути обрані сільський, селищний, міський голова, секретар сільської, селищної, міської ради, голова районної у місті (у разі її створення), районної, обласної ради, їх заступники.

4. Постійні комісії за дорученням ради або за власною ініціативою попередньо розглядають проекти програм соціально-економічного і культурного розвитку, місцевого бюджету, звіти про виконання програм і бюджету, вивчають і готують питання про стан та розвиток відповідних галузей господарського і соціально-культурного будівництва, інші питання, які вносяться на розгляд ради, розробляють проекти рішень ради та готують висновки з цих питань, виступають на сесіях ради з доповідями і співдоповідями.

5. Постійні комісії попередньо розглядають кандидатури осіб, які пропонуються для обрання, затвердження, призначення або погодження відповідною радою, готують висновки з цих питань.

6. Постійні комісії за дорученням ради, голови, відповідно заступника голови районної у місті, районної ради чи першого заступника, заступника голови обласної ради, секретаря сільської, селищної, міської ради або за власною ініціативою вивчають діяльність підзвітних і підконтрольних раді та виконавчому комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради органів, а також з питань, віднесених до відання ради, місцевих державних адміністрацій, підприємств, установ та організацій, їх філіалів і відділень незалежно від форм власності та їх посадових осіб, подають за результатами перевірки рекомендації на розгляд їх керівників, а в необхідних випадках - на розгляд ради або виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради; здійснюють контроль за виконанням рішень ради, виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради.

{Частина шоста статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом № 806-VI від 25.12.2008}

7. Постійні комісії у питаннях, які належать до їх відання, та в порядку, визначеному законом, мають право отримувати від керівників органів, підприємств, установ, організацій та їх філіалів і відділень необхідні матеріали і документи.

8. Організація роботи постійної комісії ради покладається на голову комісії. Голова комісії скликає і веде засідання комісії, дає доручення членам комісії, представляє комісію у відносинах з іншими органами, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами, організаціями, а також громадянами, організує роботу по реалізації висновків і рекомендацій комісії. У разі відсутності голови комісії або неможливості ним виконувати свої повноваження з інших причин його функції здійснює заступник голови комісії або секретар комісії.

9. Засідання постійної комісії скликається в міру необхідності і є правомочним, якщо в ньому бере участь не менш як половина від загального складу комісії.

10. За результатами вивчення і розгляду питань постійні комісії готують висновки і рекомендації. Висновки і рекомендації постійної комісії приймаються більшістю голосів від загального складу комісії і підписуються головою комісії, а в разі його відсутності - заступником голови або секретарем комісії. Протоколи засідань комісії підписуються головою і секретарем комісії. Висновки і рекомендації постійної комісії, протоколи її засідань є відкритими та оприлюднюються і надаються на запит відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації".

{Частина десята статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1170-VII від 27.03.2014}

11. Рекомендації постійних комісій підлягають обов'язковому розгляду органами, підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами, яким вони адресовані. Про результати розгляду і вжиті заходи повинно бути повідомлено комісіям у встановлений ними строк.

12. Постійна комісія для вивчення питань, розробки проектів рішень ради може створювати підготовчі комісії і робочі групи з залученням представників громадськості, вчених і спеціалістів. Питання, які належать до відання кількох постійних комісій, можуть за ініціативою комісій, а також за дорученням ради, її голови, відповідно заступника голови районної у місті, районної ради чи першого заступника, заступника голови обласної ради, секретаря сільської, селищної, міської ради розглядатися постійними комісіями спільно. Висновки і рекомендації, прийняті постійними комісіями на їх спільних засіданнях, підписуються головами відповідних постійних комісій.

{Частина дванадцята статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом № 806-VI від 25.12.2008}

13. Депутати працюють у постійних комісіях на громадських засадах. За рішенням обласних рад голови постійних комісій з питань бюджету можуть працювати в раді на постійній основі.

14. Постійні комісії є підзвітними раді та відповідальними перед нею.

15. Перелік, функціональна спрямованість і порядок організації роботи постійних комісій визначаються регламентом відповідної ради та Положенням про постійні комісії, що затверджується радою з урахуванням вимог Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності" щодо реалізації повноважень ради у здійсненні державної регуляторної політики постійними комісіями відповідної ради.

{Частина п'ятнадцята статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2388-VI від 01.07.2010}

Стаття 48. Тимчасові контрольні комісії ради

1. Тимчасові контрольні комісії ради є органами ради, які обираються з числа її депутатів для здійснення контролю з конкретно визначених радою питань, що належать до повноважень місцевого самоврядування. Контрольні комісії подають звіти і пропозиції на розгляд ради.

2. Рішення про створення тимчасової контрольної комісії ради, її назву та завдання, персональний склад комісії та її голову вважається прийнятим, якщо за це проголосувало не менше однієї третини депутатів від загального складу ради.

3. Засідання тимчасових контрольних комісій ради проводяться, як правило, закриті. Депутати, які входять до складу тимчасової контрольної комісії, та залучені комісією для участі в її роботі спеціалісти, експерти, інші особи не повинні розголошувати інформацію, яка стала їм відома у зв'язку з її роботою.

4. Повноваження тимчасової контрольної комісії ради припиняються з моменту прийняття радою остаточного рішення щодо результатів роботи цієї комісії, а також у разі припинення повноважень ради, яка створила цю комісію.

Стаття 49. Депутат ради

1. Повноваження депутата ради починаються з моменту офіційного оголошення відповідною територіальною виборчою комісією на сесії ради рішення про підсумки виборів та визнання повноважень депутатів і закінчуються в день першої сесії ради нового

скликання. Повноваження депутата можуть бути припинені достроково у випадках, передбачених законом.

Рада невідкладно інформує відповідну територіальну виборчу комісію про дострокове припинення повноважень депутата ради.

{Частину першу статті 49 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 1184-VII від 08.04.2014}

2. Депутат представляє інтереси всієї територіальної громади, має всю повноту прав, що забезпечують його активну участь у діяльності ради та утворюваних нею органів, несе обов'язки перед виборцями, радою та її органами, виконує їх доручення. Депутат, крім секретаря ради, повинен входити до складу однієї з постійних комісій ради.

3. На час сесій, засідань постійних комісій рад, а також для здійснення депутатських повноважень в інших, передбачених законом випадках, депутат звільняється від виконання виробничих або службових обов'язків з відшкодуванням йому середнього заробітку за основним місцем роботи та інших витрат, пов'язаних з депутатською діяльністю, за рахунок відповідного місцевого бюджету.

4. Депутат зобов'язаний брати участь у роботі сесій ради, засідань постійної та інших комісій ради, до складу яких його обрано.

5. У разі пропуску депутатом протягом року більше половини пленарних засідань ради або засідань постійної комісії, невиконання ним без поважних причин рішень і доручень ради та її органів відповідна рада може звернутися до виборців з пропозицією про відкликання такого депутата у встановленому законом порядку.

6. Депутат має право ухвального голосу з усіх питань, які розглядаються на сесіях ради, а також на засіданнях постійної та інших комісій ради, до складу яких його обрано.

7. Депутат має право звернутися із запитом до керівників ради та її органів, сільського, селищного, міського голови, керівників органів, підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, розташованих або зареєстрованих на відповідній території, а депутат міської (міста обласного значення), районної, обласної ради - також до голови місцевої державної адміністрації з питань, віднесених до відання ради.

8. Орган або посадова особа, до яких звернено запит, зобов'язані дати усну чи письмову відповідь на запит на сесії ради у строки і в порядку, встановлені радою відповідно до закону. За результатами розгляду запиту рада приймає рішення.

9. Пропозиції і зауваження, висловлені депутатами на сесії ради, або передані в письмовій формі головуючому на сесії, розглядаються радою чи за її дорученням постійними комісіями ради або надсилаються на розгляд підзвітним і підконтрольним їй органам та посадовим особам, які зобов'язані розглянути ці пропозиції і зауваження у строки, встановлені радою, і про вжиті заходи повідомити депутатові та раді.

10. Депутат має право знайомитися з будь-якими офіційними документами, які зберігаються у відповідних органах місцевого самоврядування, та робити виписки, копіювання цих документів.

11. Повноваження депутатів, порядок організації і гарантії депутатської діяльності визначаються Конституцією України, цим Законом, законом про статус депутата, іншими законами.

Стаття 50. Секретар сільської, селищної, міської ради

1. Секретар сільської, селищної, міської ради працює в раді на постійній основі. Секретар ради обирається радою з числа її депутатів на строк повноважень ради за пропозицією відповідного сільського, селищного, міського голови. Пропозиція щодо кандидатури секретаря ради може вноситися на розгляд ради не менш як половиною депутатів від загального складу відповідної ради у разі, якщо:

{Абзац перший частини першої статті 50 із змінами, внесеними згідно із Законом № 806-VI від 25.12.2008}

1) на день проведення першої сесії сільської, селищної, міської ради, обраної на чергових виборах, не завершені вибори відповідно сільського, селищного, міського голови;

2) рада не підтримала кандидатуру на посаду секретаря ради, запропоновану відповідним сільським, селищним, міським головою;

3) протягом тридцяти днів з дня відкриття першої сесії сільської, селищної, міської ради відповідний сільський, селищний, міський голова не вніс кандидатуру на посаду секретаря ради;

4) на наступній черговій сесії після виникнення вакансії секретаря ради у зв'язку з достроковим припиненням його повноважень відповідний сільський, селищний, міський голова не вніс на розгляд ради кандидатуру на посаду секретаря ради;

5) посада секретаря ради стає вакантною під час вакантності посади відповідного сільського, селищного, міського голови у зв'язку з достроковим припиненням його повноважень.

У разі якщо рада не підтримала кандидатуру, внесену на її розгляд не менш як половиною депутатів від загального складу відповідної ради згідно з пунктом 2 цієї частини, наступну пропозицію щодо кандидатури секретаря ради вносить відповідний сільський, селищний, міський голова.

{Частина перша статті 50 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2554-IV від 21.04.2005; в редакції Закону № 520-VI від 18.09.2008}

2. Секретар сільської, селищної, міської ради не може суміщати свою службову діяльність з іншою посадою, у тому числі на громадських засадах, займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю.

{Частина друга статті 50 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4711-VI від 17.05.2012}

3. Секретар сільської, селищної, міської ради:

1) у випадку, передбаченому частиною першою статті 42 цього Закону, здійснює повноваження сільського, селищного, міського голови;

{Частину третю статті 50 доповнено пунктом 1 згідно із Законом № 2055-IV від 06.10.2004}

2) скликає сесії ради у випадках, передбачених частиною шостою статті 46 цього Закону; повідомляє депутатам і доводить до відома населення інформацію про час і місце проведення сесії ради, питання, які передбачається внести на розгляд ради;

3) веде засідання ради та підписує її рішення у випадках, передбачених частиною шостою статті 46 цього Закону;

4) організує підготовку сесій ради, питань, що вносяться на розгляд ради, забезпечує оприлюднення проектів рішень ради відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації" та інших законів;

{Пункт 4 частини третьої статті 50 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1170-VII від 27.03.2014}

5) забезпечує своєчасне доведення рішень ради до виконавців і населення, організує контроль за їх виконанням, забезпечує оприлюднення рішень ради відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації", забезпечує офіційне оприлюднення рішень ради, які відповідно до закону є регуляторними актами, а також документів, підготовлених у процесі здійснення радою регуляторної діяльності, та інформації про здійснення радою регуляторної діяльності;

{Пункт 5 частини третьої статті 50 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2388-VI від 01.07.2010, № 1170-VII від 27.03.2014}

6) за дорученням сільського, селищного, міського голови координує діяльність постійних та інших комісій ради, дає їм доручення, сприяє організації виконання їх рекомендацій;

7) сприяє депутатам ради у здійсненні їх повноважень;

8) організує за дорученням ради відповідно до законодавства здійснення заходів, пов'язаних з підготовкою і проведенням референдумів та виборів до органів державної влади і місцевого самоврядування;

9) забезпечує зберігання у відповідних органах місцевого самоврядування офіційних документів, пов'язаних з місцевим самоврядуванням відповідної територіальної громади, забезпечує доступ до них осіб, яким це право надано у встановленому порядку;

10) вирішує за дорученням сільського, селищного, міського голови або відповідної ради інші питання, пов'язані з діяльністю ради та її органів.

4. Секретар сільської ради може за рішенням ради одночасно здійснювати повноваження секретаря виконавчого комітету відповідної ради.

5. Повноваження секретаря сільської, селищної, міської ради можуть бути достроково припинені за рішенням відповідної ради.

Стаття 51. Виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті ради

1. Виконавчим органом сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради є виконавчий комітет ради, який утворюється відповідною радою на строк її повноважень. Після закінчення повноважень ради, сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті ради її виконавчий комітет здійснює свої повноваження до сформування нового складу виконавчого комітету.

2. Кількісний склад виконавчого комітету визначається відповідною радою. Персональний склад виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради затверджується радою за пропозицією сільського, селищного, міського голови, районної у місті ради - за пропозицією голови відповідної ради.

3. Виконавчий комітет ради утворюється у складі відповідно сільського, селищного, міського голови, районної у місті ради - голови відповідної ради, заступника (заступників) сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті ради, керуючого справами (секретаря) виконавчого комітету, а також керівників відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради, інших осіб. Сільська, селищна, міська рада утворює у складі виконавчого комітету ради орган з питань містобудування та архітектури.

{Частина третя статті 51 в редакції Закону № 862-IV від 22.05.2003; із змінами, внесеними згідно із Законами № 3038-VI від 17.02.2011, № 711-IX від 17.06.2020}

4. Секретар сільської, селищної, міської ради входить до складу виконавчого комітету відповідної ради за посадою. Сільська, селищна, міська рада за пропозицією сільського, селищного, міського голови може прийняти рішення про входження старост до складу виконавчого комітету відповідної ради за посадою.

{Частина четверта статті 51 в редакції Законів № 157-VIII від 05.02.2015, № 1638-IX від 14.07.2021}

5. Очолює виконавчий комітет сільської, селищної, міської ради відповідно сільський, селищний, міський голова, районної у місті ради - голова відповідної ради. У виконавчому комітеті сільської ради функції секретаря виконавчого комітету за рішенням ради може здійснювати секретар відповідної ради.

6. Особи, які входять до складу виконавчого комітету, крім тих, хто працює у виконавчих органах ради на постійній основі, на час засідань виконавчого комітету, а також для здійснення повноважень в інших випадках звільняються від виконання виробничих або службових обов'язків з відшкодуванням їм середнього заробітку за основним місцем роботи та інших витрат, пов'язаних з виконанням обов'язків члена виконавчого комітету, за рахунок коштів відповідного місцевого бюджету.

7. На осіб, які входять до складу виконавчого комітету ради і працюють у ньому на постійній основі, поширюються вимоги щодо обмеження сумісності їх діяльності з іншою роботою (діяльністю), встановлені цим Законом для сільського, селищного, міського голови.

8. Виконавчий комітет ради є підзвітним і підконтрольним раді, що його утворила, а з питань здійснення ним повноважень органів виконавчої влади - також підконтрольним відповідним органам виконавчої влади.

9. До складу виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради не можуть входити депутати відповідної ради, крім секретаря ради.

Стаття 52. Повноваження виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради

1. Виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради може розглядати і вирішувати питання, віднесені цим Законом до відання виконавчих органів ради.

2. Виконавчий комітет ради:

1) попередньо розглядає та схвалює проекти місцевих програм соціально-економічного і культурного розвитку, цільових програм з інших питань, прогноз місцевого бюджету, проект місцевого бюджету, проекти рішень з інших питань, що вносяться на розгляд відповідної ради;

{Пункт 1 частини другої статті 52 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2646-VIII від 06.12.2018}

2) координує діяльність відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради, підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідної територіальної громади, заслуховує звіти про роботу їх керівників;

3) має право змінювати або скасовувати акти підпорядкованих йому відділів, управлінь, інших виконавчих органів ради, а також їх посадових осіб.

3. Сільська, селищна, міська рада може прийняти рішення про розмежування повноважень між її виконавчим комітетом, відділами, управліннями, іншими виконавчими органами ради та сільським, селищним, міським головою (у тому числі з метою забезпечення надання адміністративних послуг у строк, визначений законом) в межах повноважень, наданих цим Законом виконавчим органам сільських, селищних, міських рад.

{Частина третя статті 52 із змінами, внесеними згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Стаття 53. Організація роботи виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради

Основною формою роботи виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради є його засідання. Засідання виконавчого комітету скликаються відповідно сільським, селищним, міським головою (головою районної у місті ради), а в разі його відсутності чи неможливості здійснення ним цієї функції - заступником сільського, селищного, міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради (районної у місті ради - заступником голови ради) в міру необхідності, але не рідше одного разу на місяць, і є правомочними, якщо в них бере участь більше половини від загального складу виконавчого комітету.

Повноваження, пов’язані з наданням адміністративних послуг, здійснюються виконавчим комітетом сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради у визначений законом строк.

{Статтю 53 доповнено частиною другою згідно із Законом № 199-IX від 17.10.2019}

Стаття 54. Відділи, управління та інші виконавчі органи сільської, селищної, міської, районної у місті ради

1. Сільська, селищна, міська, районна у місті (у разі її створення) рада у межах затверджених нею структури і штатів може створювати відділи, управління та інші виконавчі органи для здійснення повноважень, що належать до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад. Організаційні засади реалізації повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад щодо здійснення державної регуляторної політики визначаються Законом України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності".

{Частина перша статті 54 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2388-VI від 01.07.2010}

2. Відділи, управління та інші виконавчі органи ради є підзвітними і підконтрольними раді, яка їх утворила, підпорядкованими її виконавчому комітету, сільському, селищному, міському голові, голові районної у місті ради.

3. Керівники відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради призначаються на посаду і звільняються з посади сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті ради одноособово, а у випадках, передбачених законом, - за погодженням з відповідними органами виконавчої влади.

4. Положення про відділи, управління та інші виконавчі органи ради затверджуються відповідною радою.

Стаття 54[1]. Староста

1. Староста затверджується сільською, селищною, міською радою на строк її повноважень за пропозицією відповідного сільського, селищного, міського голови, що вноситься за результатами громадського обговорення (громадських слухань, зборів громадян, інших форм консультацій з громадськістю), проведеного у межах відповідного старостинського округу.

Кандидатура старости вноситься на громадське обговорення (громадські слухання, збори громадян, інші форми консультацій з громадськістю) сільським, селищним, міським головою та вважається погодженою з жителями відповідного старостинського округу, якщо в результаті громадського обговорення (громадських слухань, зборів громадян, інших форм консультацій з громадськістю) отримала таку підтримку у старостинському окрузі:

з кількістю жителів до 1500 - більше 20 відсотків голосів жителів від загальної кількості жителів відповідного старостинського округу, які є громадянами України і мають право голосу на виборах;

з кількістю жителів від 1500 до 10 тисяч - більше 17 відсотків голосів;

з кількістю жителів від 10 тисяч до 20 тисяч - більше 14 відсотків голосів;

з кількістю жителів від 20 тисяч до 30 тисяч - більше 10 відсотків голосів;

з кількістю жителів більше 30 тисяч - більше 7 відсотків голосів жителів від загальної кількості жителів відповідного старостинського округу, які є громадянами України і мають право голосу на виборах.

За результатами проведеного громадського обговорення (громадських слухань, зборів громадян, інших форм консультацій з громадськістю) кандидатури старости складається протокол, який має містити такі відомості: дата (період) і місце проведення громадського обговорення (громадських слухань, зборів громадян, інших форм консультацій з громадськістю), кількість жителів відповідного старостинського округу, які є громадянами України і мають право голосу на виборах, відомості про кандидатуру старости, кількість учасників громадського обговорення (громадських слухань, зборів громадян, інших форм консультацій з громадськістю), які підтримали відповідну кандидатуру, із зазначенням прізвища, власного імені (усіх власних імен) та по батькові (за наявності), числа, місяця і року народження, серії та номера паспорта громадянина України (тимчасового посвідчення громадянина України - для осіб, недавно прийнятих до громадянства України), що засвідчується підписом таких учасників.

Кандидатура старости відповідного старостинського округу, не підтримана сільською, селищною, міською радою, не може бути повторно внесена для затвердження в цьому старостинському окрузі протягом поточного скликання відповідної сільської, селищної, міської ради.

Порядок проведення громадського обговорення (громадських слухань, зборів громадян, інших форм консультацій з громадськістю) кандидатури старости затверджується сільською, селищною, міською радою.

2. Староста працює на постійній основі в апараті відповідної ради та її виконавчого комітету, а в разі обрання членом цього виконавчого комітету - у виконавчому комітеті ради.

На старосту поширюються вимоги щодо обмеження сумісності його діяльності з іншою роботою (діяльністю), встановлені цим Законом для сільського, селищного, міського голови.

3. Порядок організації роботи старости визначається цим Законом та іншими законами України, а також Положенням про старосту.

4. Старостинський округ утворюється відповідною сільською, селищною, міською радою у складі одного або декількох населених пунктів (крім адміністративного центру територіальної громади), на території якого (яких) проживає не менше 500 жителів. При утворенні старостинських округів враховуються історичні, природні, етнічні, культурні та інші чинники, що впливають на соціально-економічний розвиток таких старостинських округів та відповідної територіальної громади.

5. Староста:

1) уповноважений сільською, селищною, міською радою, яка його затвердила, діяти в інтересах жителів відповідного старостинського округу у виконавчих органах сільської, селищної, міської ради;

2) бере участь у пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради та засіданнях її постійних комісій з правом дорадчого голосу. Бере участь у засіданнях виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради;

3) має право на гарантований виступ на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради, засіданнях її постійних комісій та виконавчого комітету з питань, що стосуються інтересів жителів відповідного старостинського округу;

4) сприяє жителям відповідного старостинського округу у підготовці документів, що подаються до органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади, а також у поданні відповідних документів до зазначених органів. За рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради надає адміністративні послуги та/або виконує окремі завдання адміністратора центру надання адміністративних послуг (у разі утворення такого центру);

5) бере участь в організації виконання рішень сільської, селищної, міської ради, її виконавчого комітету, розпоряджень сільського, селищного, міського голови на території відповідного старостинського округу та у здійсненні контролю за їх виконанням;

6) бере участь у підготовці пропозицій до проекту місцевого бюджету в частині фінансування програм, що реалізуються на території відповідного старостинського округу;

7) вносить пропозиції до виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради з питань діяльності на території відповідного старостинського округу виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, підприємств, установ, організацій комунальної власності та їх посадових осіб;

8) бере участь у підготовці проектів рішень сільської, селищної, міської ради, що стосуються майна територіальної громади, розташованого на території відповідного старостинського округу;

9) бере участь у здійсненні контролю за використанням об’єктів комунальної власності, розташованих на території відповідного старостинського округу;

10) бере участь у здійсненні контролю за станом благоустрою відповідного старостинського округу та інформує сільського, селищного, міського голову, виконавчі органи сільської, селищної, міської ради про результати такого контролю;

11) отримує від виконавчих органів сільської, селищної, міської ради, підприємств, установ, організацій комунальної власності та їх посадових осіб інформацію, документи і матеріали, необхідні для здійснення наданих йому повноважень;

12) сприяє утворенню та діяльності органів самоорганізації населення, організації та проведенню загальних зборів, громадських слухань та інших форм безпосередньої участі громадян у вирішенні питань місцевого значення у відповідному старостинському окрузі;

13) здійснює інші повноваження, визначені цим Законом та іншими законами України.

6. При здійсненні наданих повноважень староста є відповідальним і підзвітним сільській, селищній, міській раді та підконтрольним сільському, селищному, міському голові. Староста не рідше одного разу на рік, протягом першого кварталу року, наступного за звітним, а на вимогу не менш як третини депутатів - у визначений сільською, селищною,

міською радою термін, звітує про свою роботу перед такою радою, жителями старостинського округу. Заслуховування звіту старости перед жителями старостинського округу відбувається на відкритій зустрічі, у спосіб, що дає можливість жителям старостинського округу поставити запитання, висловити зауваження та внести пропозиції. Інформація про відповідну зустріч, а також письмовий звіт старости оприлюднюються на офіційному веб-сайті сільської, селищної, міської ради та розміщуються у приміщенні ради не пізніше ніж за сім календарних днів до дня проведення відповідної зустрічі. Порядок звітування старости визначається Положенням про старосту.

{Закон доповнено статтею 54[1] згідно із Законом № 1848-VIII від 09.02.2017; в редакції Законів № 805-IX від 16.07.2020, № 1638-IX від 14.07.2021}

Стаття 55. Голова районної, обласної, районної у місті ради

1. Голова районної, обласної, районної у місті (у разі її створення) ради обирається відповідною радою шляхом таємного голосування з числа її депутатів на строк повноважень ради.

{Частина перша статті 55 в редакції Закону № 806-VI від 25.12.2008}

2. Голова ради здійснює свої повноваження до припинення ним повноважень депутата ради відповідного скликання, крім випадків, передбачених частинами четвертою та п'ятою цієї статті. Голова ради вважається звільненим з посади з дня припинення ним депутатських повноважень або повноважень голови.

{Частина друга статті 55 в редакції Закону № 806-VI від 25.12.2008}

3. Голова ради працює у раді на постійній основі, не може мати інший представницький мандат, суміщати свою службову діяльність з іншою роботою, у тому числі на громадських засадах, займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю, входити до складу правління, інших виконавчих чи контрольних органів, чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку (крім випадків, коли особи здійснюють функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі чи територіальній громаді, та представляють інтереси держави чи територіальної громади в раді (спостережній раді)).

{Частина третя статті 55 із змінами, внесеними згідно із Законами № 4711-VI від 17.05.2012, № 1700-VII від 14.10.2014, № 2465-IX від 27.07.2022}

4. У своїй діяльності голова ради є підзвітним раді та може бути звільнений з посади радою шляхом таємного голосування. Питання про звільнення голови ради може бути внесено на розгляд ради на вимогу не менш як третини депутатів від загального складу ради.

{Абзац перший частини четвертої статті 55 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1184-VII від 08.04.2014}

Звільнення особи з посади голови ради не має наслідком припинення нею повноважень депутата цієї ради.

{Частина четверта статті 55 в редакції Закону № 806-VI від 25.12.2008}

5. Повноваження голови районної, обласної, районної у місті ради також вважаються достроково припиненими без припинення повноважень депутата ради в разі звернення з особистою заявою до відповідної ради про складення ним повноважень голови ради.

{Абзаци перший - четвертий частини п'ятої статті 55 замінено одним абзацом згідно із Законом № 1700-VII від 14.10.2014}

Зазначені повноваження голови районної, обласної, районної у місті ради припиняються, а відповідна особа звільняється з посади голови ради з дня прийняття відповідною радою рішення, яким береться до відома зазначений факт.

{Частина п'ята статті 55 в редакції Закону № 806-VI від 25.12.2008}

6. Голова районної, обласної, районної у місті ради:

1) скликає сесії ради, повідомляє депутатам і доводить до відома населення інформацію про час і місце проведення сесії ради, питання, які передбачається внести на розгляд ради, веде засідання ради;

2) забезпечує підготовку сесій ради і питань, що вносяться на її розгляд, доведення рішень ради до виконавців, організує контроль за їх виконанням;

3) представляє раді кандидатури для обрання на посаду відповідно заступника голови районної, районної у місті ради чи першого заступника, заступника голови обласної ради; вносить на затвердження ради пропозиції щодо структури органів ради, її виконавчого апарату, витрат на їх утримання;

{Пункт 3 частини шостої статті 55 із змінами, внесеними згідно із Законом № 806-VI від 25.12.2008}

4) вносить раді пропозиції щодо утворення і обрання постійних комісій ради;

5) координує діяльність постійних комісій ради, дає їм доручення, сприяє організації виконання їх рекомендацій;

6) організує подання депутатам допомоги у здійсненні ними своїх повноважень;

7) організує відповідно до законодавства проведення референдумів та виборів до органів державної влади і місцевого самоврядування;

8) організує роботу президії (колегії) ради (у разі її створення);

9) призначає і звільняє керівників та інших працівників структурних підрозділів виконавчого апарату ради;

10) здійснює керівництво виконавчим апаратом ради;

11) є розпорядником коштів, передбачених на утримання ради та її виконавчого апарату;

12) підписує рішення ради, протоколи сесій ради;

13) забезпечує роботу по розгляду звернень громадян та доступу до публічної інформації; веде особистий прийом громадян;

{Пункт 13 частини шостої статті 55 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1170-VII від 27.03.2014}

14) забезпечує гласність у роботі ради та її органів, обговорення громадянами проектів рішень ради, важливих питань місцевого значення, вивчення громадської думки, оприлюднює рішення ради;

15) представляє раду у відносинах з державними органами, іншими органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, трудовими колективами, адміністрацією підприємств, установ, організацій і громадянами, а також у зовнішніх відносинах відповідно до законодавства;

16) за рішенням ради звертається до суду щодо визнання незаконними актів місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, які обмежують права територіальних громад у сфері їх спільних інтересів, а також повноваження районних, обласних рад та їх органів;

17) звітує перед радою про свою діяльність не менше одного разу на рік, у тому числі про виконання Закону України "Про доступ до публічної інформації", здійснення державної регуляторної політики відповідно виконавчим апаратом районної, обласної ради, районної у місті ради, а на вимогу не менш як третини депутатів - у визначений радою термін;

{Пункт 17 частини шостої статті 55 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2388-VI від 01.07.2010, № 1170-VII від 27.03.2014}

18) вирішує інші питання, доручені йому радою.

7. Голова районної, обласної, районної у місті ради в межах своїх повноважень видає розпорядження.

Стаття 56. Заступник голови районної, районної у місті ради та перший заступник, заступник голови обласної ради

1. Районна, районна у місті рада обирає заступника голови ради.

Обласна рада обирає першого заступника, заступника голови ради.

2. Заступник голови районної, районної у місті (у разі її створення) ради, перший заступник, заступник голови обласної ради обираються відповідною радою в межах строку її повноважень з числа депутатів цієї ради шляхом таємного голосування і здійснюють свої повноваження до припинення ними повноважень депутата ради відповідного скликання, крім випадків дострокового припинення їх повноважень у порядку, встановленому частинами третьою та четвертою цієї статті.

3. Повноваження заступника голови районної у місті, районної ради, першого заступника, заступника голови обласної ради можуть бути достроково припинені без припинення повноважень депутата відповідної ради за рішенням відповідної ради, що приймається шляхом таємного голосування. Питання про дострокове припинення їх повноважень може бути внесено на розгляд відповідної ради на вимогу не менш як третини депутатів від загального складу ради або голови ради.

4. Повноваження заступника голови районної у місті, районної ради, першого заступника, заступника голови обласної ради також вважаються достроково припиненими без припинення повноважень депутата відповідної ради в разі звернення з особистою заявою до відповідної ради про складення ним повноважень заступника (першого заступника) голови ради.

{Абзаци перший - четвертий частини четвертої статті 56 замінено одним абзацом згідно із Законом № 1700-VII від 14.10.2014}

Зазначені повноваження заступника (першого заступника) голови ради припиняються з дня прийняття відповідною радою рішення, яким береться до відома зазначений факт.

5. У випадках, передбачених частинами третьою та четвертою цієї статті, відповідна особа звільняється з посади заступника (першого заступника) голови ради з дня припинення її повноважень.

6. Заступник голови районної у місті, районної ради, перший заступник голови обласної ради здійснює повноваження голови відповідної ради за відсутності голови ради на підставі його розпорядження, а також у разі неможливості виконання головою ради своїх обов'язків з інших причин.

7. Заступник голови обласної ради здійснює повноваження першого заступника голови обласної ради, у тому числі передбачені частиною шостою цієї статті, за відсутності першого заступника голови обласної ради або неможливості виконання ним своїх обов'язків з інших причин.

8. Заступник голови районної у місті, районної ради, перший заступник, заступник голови обласної ради працюють у раді на постійній основі. На них поширюються вимоги щодо обмеження сумісності їх діяльності з іншою роботою (діяльністю), встановлені цим Законом для голови ради.

{Стаття 56 в редакції Закону № 806-VI від 25.12.2008}

Стаття 57. Президія (колегія) районної, обласної ради

1. Районна, обласна рада може утворити президію (колегію) ради. Президія (колегія) ради є дорадчим органом ради, який попередньо готує узгоджені пропозиції і рекомендації з питань, що передбачається внести на розгляд ради. Президія (колегія) ради може приймати рішення, які мають дорадчий характер.

2. До складу президії (колегії) ради входять голова ради, відповідно заступник голови районної, районної у місті ради чи перший заступник, заступник голови обласної ради, голови постійних комісій ради, уповноважені представники депутатських груп і фракцій.

{Частина друга статті 57 в редакції Закону № 806-VI від 25.12.2008}

3. Президія (колегія) ради діє на основі Положення про неї, що затверджується радою.

Стаття 58. Виконавчий апарат районної, обласної ради

1. Виконавчий апарат районної, обласної ради забезпечує здійснення радою повноважень, наданих їй Конституцією України, цим та іншими законами.

2. Виконавчий апарат ради здійснює організаційне, правове, інформаційне, аналітичне, матеріально-технічне забезпечення діяльності ради, її органів, депутатів, сприяє здійсненню відповідною радою взаємодії і зв'язків з територіальними громадами, місцевими органами виконавчої влади, органами та посадовими особами місцевого самоврядування. Виконавчий апарат ради забезпечує виконання заходів з відстеження результативності регуляторних актів, прийнятих відповідною радою, якщо рішенням цієї ради повноваження щодо забезпечення виконання заходів з відстеження результативності цих регуляторних актів не делеговано відповідним місцевим державним адміністраціям.

{Частина друга статті 58 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2388-VI від 01.07.2010}

3. Виконавчий апарат ради утворюється відповідною радою. Його структура, чисельність, визначена відповідно до типових штатів, затверджених Кабінетом Міністрів України, та витрати на утримання встановлюються радою за поданням її голови.

{Частина третя статті 58 із змінами, внесеними згідно із Законом № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008}

{Щодо зупинення та відновлення дії частини третьої додатково див. Закони № 489-V від 19.12.2006, № 749-V від 15.03.2007}

4. Виконавчий апарат ради за посадою очолює голова відповідної ради.

Стаття 59. Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування

1. Рада в межах своїх повноважень приймає нормативні та інші акти у формі рішень.

{Офіційне тлумачення положень частини першої статті 59 див. в Рішенні Конституційного Суду № 7-рп/2009 від 16.04.2009}

2. Рішення ради приймається на її пленарному засіданні після обговорення більшістю депутатів від загального складу ради, крім випадків, передбачених цим Законом. При встановленні результатів голосування до загального складу сільської, селищної, міської ради включається сільський, селищний, міський голова, якщо він бере участь у пленарному засіданні ради, і враховується його голос.

Рішення ради щодо безоплатної передачі земельної ділянки комунальної власності у приватну власність (крім земельних ділянок, що перебувають у користуванні громадян, та випадків передачі земельної ділянки власнику розташованого на ній жилого будинку, іншої будівлі, споруди) приймається не менш як двома третинами голосів депутатів від загального складу ради.

{Частину другу статті 59 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 1423-IX від 28.04.2021}

3. Рішення ради приймаються відкритим поіменним голосуванням, окрім випадків, передбачених пунктами 4 і 16 статті 26, пунктами 1, 29 і 31 статті 43 та статтями 55, 56 цього Закону, в яких рішення приймаються таємним голосуванням. Результати поіменного голосування підлягають обов’язковому оприлюдненню та наданню за запитом відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації". На офіційному веб-сайті ради

розміщуються в день голосування і зберігаються протягом необмеженого строку всі результати поіменних голосувань. Результати поіменного голосування є невід'ємною частиною протоколу сесії ради.

{Частина третя статті 59 в редакції Закону № 842-VIII від 26.11.2015}

4. Рішення сільської, селищної, міської ради у п'ятиденний строк з моменту його прийняття може бути зупинено сільським, селищним, міським головою і внесено на повторний розгляд відповідної ради із обґрунтуванням зауважень. Рада зобов'язана у двотижневий строк повторно розглянути рішення. Якщо рада відхилила зауваження сільського, селищного, міського голови і підтвердила попереднє рішення двома третинами депутатів від загального складу ради, воно набирає чинності.

5. Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування нормативно-правового характеру набирають чинності з дня їх офіційного оприлюднення, якщо органом чи посадовою особою не встановлено пізніший строк введення цих актів у дію.

{Частина п'ята статті 59 в редакції Закону № 1170-VII від 27.03.2014}

6. Виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради в межах своїх повноважень приймає рішення. Рішення виконавчого комітету приймаються на його засіданні більшістю голосів від загального складу виконавчого комітету і підписуються сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті ради.

7. У разі незгоди сільського, селищного, міського голови (голови районної у місті ради) з рішенням виконавчого комітету ради він може зупинити дію цього рішення своїм розпорядженням та внести це питання на розгляд відповідної ради.

8. Сільський, селищний, міський голова, голова районної у місті, районної, обласної ради в межах своїх повноважень видає розпорядження.

9. Рішення виконавчого комітету ради з питань, віднесених до власної компетенції виконавчих органів ради, можуть бути скасовані відповідною радою.

10. Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування з мотивів їхньої невідповідності Конституції або законам України визнаються незаконними в судовому порядку.

{Офіційне тлумачення положень частини десятої статті 59 див. в Рішенні Конституційного Суду № 7-рп/2009 від 16.04.2009}

11. Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування підлягають обов'язковому оприлюдненню та наданню за запитом відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації". Проекти актів органів місцевого самоврядування оприлюднюються в порядку, передбаченому Законом України "Про доступ до публічної інформації", крім випадків виникнення надзвичайних ситуацій та інших невідкладних випадків, передбачених законом, коли такі проекти актів оприлюднюються негайно після їх підготовки.

В актах та проектах актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування не може бути обмежено доступ до інформації про витрати чи інше розпорядження бюджетними

коштами, володіння, користування чи розпорядження державним чи комунальним майном, у тому числі про умови отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримують ці кошти або майно, а також до іншої інформації, обмеження доступу до якої заборонено законом.

{Частина одинадцята статті 59 в редакції Закону № 1170-VII від 27.03.2014}

12. Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування, які відповідно до закону є регуляторними актами, розробляються, розглядаються, приймаються та оприлюднюються у порядку, встановленому Законом України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності".

{Статтю 59 доповнено частиною дванадцятою згідно із Законом № 2388-VI від 01.07.2010}

Стаття 59[1]. Конфлікт інтересів

1. Сільський, селищний, міський голова, секретар, депутат сільської, селищної, міської ради, голова, заступник голови, депутат районної, обласної, районної у місті ради публічно повідомляє про конфлікт інтересів, який виник під час участі у засіданні ради, іншого колегіального органу (комісії, комітету, колегії тощо), відповідному колегіальному органу та не бере участі у розгляді, підготовці та прийнятті рішень відповідним колегіальним органом.

2. Якщо неучасть осіб, зазначених у частині першій цієї статті, у прийнятті рішення призведе до втрати повноважності відповідної ради, іншого колегіального органу, особи, у яких наявний конфлікт інтересів, беруть участь у прийнятті радою, іншим колегіальним органом рішення, за умови публічного самостійного повідомлення про конфлікт інтересів під час засідання колегіального органу.

3. Якщо повідомлення про конфлікт інтересів здійснено на засіданні ради, іншого колегіального органу, інформація про таке повідомлення обов’язково вноситься до протоколу засідання ради, іншого колегіального органу.

{Закон доповнено статтею 59[1] згідно із Законом № 1700-VII від 14.10.2014; в редакції Закону № 1258-IX від 19.02.2021}

Розділ III
МАТЕРІАЛЬНА І ФІНАНСОВА ОСНОВА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття 60. Право комунальної власності

1. Територіальним громадам сіл, селищ, міст, районів у містах належить право комунальної власності на рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, землю, природні ресурси, підприємства, установи та організації, в тому числі банки, страхові товариства, а також пенсійні фонди, частку в майні підприємств, житловий фонд, нежитлові приміщення, заклади культури, освіти, спорту, охорони здоров'я, науки, соціального обслуговування та інше майно і майнові права, рухомі та нерухомі об'єкти, визначені відповідно до закону як об'єкти права комунальної власності, а також кошти,

отримані від їх відчуження. Спадщина, визнана судом відумерлою, переходить у власність територіальної громади за місцем відкриття спадщини.

{Частина перша статті 60 із змінами, внесеними згідно із Законом № 997-V від 27.04.2007}

2. Підставою для набуття права комунальної власності є передача майна територіальним громадам безоплатно державою, іншими суб'єктами права власності, а також майнових прав, створення, придбання майна органами місцевого самоврядування в порядку, встановленому законом.

3. Територіальні громади сіл, селищ, міст, районів у містах безпосередньо або через органи місцевого самоврядування можуть об'єднувати на договірних засадах на праві спільної власності об'єкти права комунальної власності, а також кошти місцевих бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, установ та організацій і створювати для цього відповідні органи і служби.

4. Районні та обласні ради від імені територіальних громад сіл, селищ, міст здійснюють управління об'єктами їхньої спільної власності, що задовольняють спільні потреби територіальних громад.

Визначення місцезнаходження комунального підприємства, установи, організації, що перебуває в управлінні відповідної районної, обласної ради, яке зазначається в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань при державній реєстрації зазначеного комунального підприємства, установи, організації як юридичної особи або державній реєстрації змін до відомостей про таку юридичну особу, здійснюється відповідно до статті 93 Цивільного кодексу України.

{Частину четверту статті 60 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 1025-IX від 02.12.2020}

5. Органи місцевого самоврядування від імені та в інтересах територіальних громад відповідно до закону здійснюють правомочності щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності, в тому числі виконують усі майнові операції, можуть передавати об'єкти права комунальної власності у постійне або тимчасове користування юридичним та фізичним особам, укладати договори в рамках державно-приватного партнерства, у тому числі концесійні договори, здавати їх в оренду, продавати і купувати, використовувати як заставу, вирішувати питання їхнього відчуження, визначати в угодах та договорах умови використання та фінансування об'єктів, що приватизуються та передаються у користування і оренду.

{Частина п'ята статті 60 із змінами, внесеними згідно із Законом № 155-IX від 03.10.2019}

6. Доцільність, порядок та умови відчуження об'єктів права комунальної власності визначаються відповідною радою. Доходи від відчуження об'єктів права комунальної власності зараховуються до відповідних місцевих бюджетів і спрямовуються на фінансування заходів, передбачених бюджетами розвитку.

7. Майнові операції, які здійснюються органами місцевого самоврядування з об’єктами права комунальної власності, не повинні ослаблювати економічних основ місцевого

самоврядування, скорочувати обсяги доходів місцевих бюджетів, зменшувати обсяг та погіршувати умови надання послуг населенню.

{Частина сьома статті 60 в редакції Закону № 1025-IX від 02.12.2020}

8. Право комунальної власності територіальної громади захищається законом на рівних умовах з правами власності інших суб'єктів. Об'єкти права комунальної власності не можуть бути вилучені у територіальних громад і передані іншим суб'єктам права власності без згоди безпосередньо територіальної громади або відповідного рішення ради чи уповноваженого нею органу, за винятком випадків, передбачених законом.

9. Сільські, селищні, міські, районні в містах (у разі їх створення) ради мають право:

1) вносити пропозиції про передачу або продаж у комунальну власність відповідних територіальних громад підприємств, установ та організацій, їх структурних підрозділів та інших об'єктів, що належать до державної та інших форм власності, якщо вони мають важливе значення для забезпечення комунально-побутових і соціально-культурних потреб територіальних громад;

2) на переважне придбання в комунальну власність приміщень, споруд, інших об'єктів, розташованих на відповідній території, якщо вони можуть бути використані для забезпечення комунально-побутових та соціально-культурних потреб територіальних громад;

3) мати об'єкти комунальної власності за межами відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

Стаття 61. Місцеві бюджети

1. Органи місцевого самоврядування в селах, селищах, містах, районах у містах (у разі їх створення) самостійно складають та схвалюють прогнози відповідних місцевих бюджетів, розробляють, затверджують і виконують відповідні місцеві бюджети згідно з Бюджетним кодексом України.

{Частина перша статті 61 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2457-VI від 08.07.2010, № 2646-VIII від 06.12.2018}

2. Районні та обласні ради затверджують районні та обласні бюджети, які формуються з коштів державного бюджету для їх відповідного розподілу між територіальними громадами або для виконання спільних проектів та з коштів, залучених на договірних засадах з місцевих бюджетів для реалізації спільних соціально-економічних та культурних програм, контролюють їх виконання.

3. Складання і схвалення прогнозів районних і обласних бюджетів, складання і виконання відповідних бюджетів здійснюють відповідні державні адміністрації згідно з Бюджетним кодексом України.

{Частина третя статті 61 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2457-VI від 08.07.2010, № 2646-VIII від 06.12.2018}

4. Самостійність місцевих бюджетів гарантується власними та закріпленими за ними на стабільній основі законом загальнодержавними доходами, а також правом самостійно визначати напрями використання коштів місцевих бюджетів відповідно до закону.

5. Втручання державних органів у процес складання, затвердження і виконання місцевих бюджетів не допускається, за винятком випадків, передбачених цим та іншими законами.

Стаття 62. Участь держави у формуванні доходів місцевих бюджетів

1. Держава фінансово підтримує місцеве самоврядування, бере участь у формуванні доходів місцевих бюджетів, здійснює контроль за законним, доцільним, економним, ефективним витрачанням коштів та належним їх обліком. Вона гарантує органам місцевого самоврядування доходну базу, достатню для забезпечення населення послугами на рівні мінімальних соціальних потреб. У випадках, коли доходи від закріплених за місцевими бюджетами загальнодержавних податків та зборів перевищують мінімальний розмір місцевого бюджету, держава вилучає із місцевого бюджету до державного бюджету частину надлишку в порядку, встановленому Бюджетним кодексом України.

{Частина перша статті 62 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2457-VI від 08.07.2010}

2. Мінімальні розміри місцевих бюджетів визначаються на основі фінансових нормативів бюджетної забезпеченості з урахуванням економічного, соціального, природного та екологічного стану відповідних територій виходячи з рівня мінімальних соціальних потреб, встановленого законом.

{Частина друга статті 62 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2457-VI від 08.07.2010}

Стаття 63. Доходи місцевих бюджетів

1. Доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок власних, визначених законом, джерел та закріплених у встановленому законом порядку загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів.

2. Доходи місцевих бюджетів районних у містах рад (у разі їх створення) формуються відповідно до обсягу повноважень, що визначаються відповідними міськими радами.

3. Склад доходів місцевих бюджетів визначається Бюджетним кодексом України та законом про Державний бюджет України.

{Частина третя статті 63 в редакції Закону № 2457-VI від 08.07.2010}

4. Доходи місцевого бюджету зараховуються до загального або спеціального фонду місцевого бюджету відповідно до вимог Бюджетного кодексу України та закону про Державний бюджет України.

{Частина четверта статті 63 в редакції Закону № 2457-VI від 08.07.2010}

5. У складі надходжень спеціального фонду місцевого бюджету виділяються надходження бюджету розвитку, які формуються відповідно до вимог Бюджетного кодексу України.

{Частина п'ята статті 63 в редакції Закону № 2457-VI від 08.07.2010}

6. Кошти державного бюджету, що передаються у вигляді дотацій та субвенцій, затверджуються у законі про Державний бюджет України для кожного відповідного місцевого бюджету згідно з Бюджетним кодексом України.

{Частина шоста статті 63 в редакції Закону № 2457-VI від 08.07.2010}

7. Кошти, передані державою у вигляді дотацій та субвенцій, можуть розподілятися Верховною Радою Автономної Республіки Крим, обласними, міськими (міст республіканського Автономної Республіки Крим і міст обласного значення), районними радами між відповідними місцевими бюджетами та використовуватися для фінансування спільних проектів відповідних територіальних громад.

{Частина сьома статті 63 в редакції Закону № 2457-VI від 08.07.2010}

Стаття 64. Видатки місцевих бюджетів

1. Видатки, які здійснюються органами місцевого самоврядування на потреби територіальних громад, їх розмір і цільове спрямування визначаються відповідними рішеннями про місцевий бюджет; видатки, пов'язані із здійсненням районними, обласними радами заходів щодо забезпечення спільних інтересів територіальних громад, - відповідними рішеннями про районний та обласний бюджети.

{Частина перша статті 64 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2457-VI від 08.07.2010}

2. Сільські, селищні, міські, районні в містах (у разі їх створення) ради та їх виконавчі органи самостійно розпоряджаються коштами відповідних місцевих бюджетів, визначають напрями їх використання.

3. Районні, обласні бюджети виконують місцеві державні адміністрації в цілях і обсягах, що затверджуються відповідними радами.

4. Видатки місцевого бюджету формуються відповідно до розмежування видатків між бюджетами, визначеного Бюджетним кодексом України, для виконання повноважень органів місцевого самоврядування.

{Частина четверта статті 64 в редакції Закону № 2457-VI від 08.07.2010}

5. Видатки місцевого бюджету здійснюються із загального та спеціального фондів місцевого бюджету відповідно до вимог Бюджетного кодексу України та закону про Державний бюджет України.

{Частина п'ята статті 64 в редакції Закону № 2457-VI від 08.07.2010}

6. У складі витрат спеціального фонду місцевого бюджету виділяються витрати бюджету розвитку.

{Частина шоста статті 64 в редакції Закону № 2457-VI від 08.07.2010}

7. Кошти бюджету розвитку спрямовуються на реалізацію програм соціально-економічного розвитку відповідної території, пов'язаної із здійсненням інвестиційної

діяльності, здійснення інших заходів, пов'язаних з розширеним відтворенням, а також на погашення місцевого боргу.

{Частина сьома статті 64 в редакції Закону № 2457-VI від 08.07.2010}

Стаття 65. Використання вільного залишку коштів місцевих бюджетів

Перевищення залишку коштів загального фонду місцевого бюджету над оборотним залишком бюджетних коштів на кінець бюджетного періоду становить вільний залишок коштів місцевих бюджетів, який використовується на проведення витрат місцевого бюджету згідно із змінами до рішення про місцевий бюджет.

{Стаття 65 в редакції Закону № 2457-VI від 08.07.2010}

Стаття 66. Збалансування місцевих бюджетів

{Назва статті 66 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2457-VI від 08.07.2010}

1. Місцеві бюджети мають бути достатніми для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування наданих їм законом повноважень та забезпечення населення послугами не нижче рівня мінімальних соціальних потреб.

2. Повноваження на здійснення витрат місцевого бюджету мають відповідати обсягу надходжень місцевого бюджету.

{Частина друга статті 66 в редакції Закону № 2457-VI від 08.07.2010}

3. У разі коли вичерпано можливості збалансування місцевих бюджетів і при цьому не забезпечується покриття видатків, необхідних для здійснення органами місцевого самоврядування наданих їм законом повноважень та забезпечення населення послугами не нижче рівня мінімальних соціальних потреб, держава забезпечує збалансування місцевих бюджетів шляхом передачі необхідних коштів до відповідних місцевих бюджетів у вигляді дотацій та субвенцій відповідно до закону.

{Частина третя статті 66 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2457-VI від 08.07.2010}

Стаття 67. Фінансове забезпечення витрат, пов'язаних із здійсненням органами місцевого самоврядування повноважень органів виконавчої влади та виконанням рішень органів державної влади

{Назва статті 67 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2457-VI від 08.07.2010}

1. Держава фінансово забезпечує здійснення органами місцевого самоврядування наданих законом повноважень органів виконавчої влади у повному обсязі за рахунок закріплення за відповідними місцевими бюджетами джерел доходів бюджету, надання трансфертів з державного бюджету, а також передання органам місцевого самоврядування відповідних об'єктів державної власності.

{Частина перша статті 67 в редакції Закону № 2457-VI від 08.07.2010}

2. Рішення органів державної влади, які призводять до додаткових видатків органів місцевого самоврядування, обов'язково супроводжуються передачею їм необхідних фінансових ресурсів. Вказані рішення виконуються органами місцевого самоврядування в

межах переданих їм фінансових ресурсів. Витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади і попередньо не забезпечені відповідними фінансовими ресурсами, компенсуються державою.

Стаття 68. Утворення цільових фондів

1. Органи місцевого самоврядування можуть утворювати цільові фонди, які є складовою спеціального фонду відповідного місцевого бюджету.

2. Порядок формування та використання цільових фондів визначається положенням про ці фонди, що затверджується відповідною місцевою радою.

{Стаття 68 в редакції Закону № 2813-IV від 06.09.2005}

Стаття 69. Місцеві податки і збори

1. Органи місцевого самоврядування відповідно до Податкового кодексу України встановлюють місцеві податки і збори. Місцеві податки і збори зараховуються до відповідних місцевих бюджетів у порядку, встановленому Бюджетним кодексом України з урахуванням особливостей, визначених Податковим кодексом України.

{Частина перша статті 69 в редакції Закону № 2756-VI від 02.12.2010}

{Частину другу статті 69 виключено на підставі Закону № 2756-VI від 02.12.2010}

Стаття 70. Участь органів місцевого самоврядування у фінансово-кредитних відносинах

1. Рада або за її рішенням інші органи місцевого самоврядування можуть здійснювати місцеві запозичення та отримувати позики місцевим бюджетам відповідно до вимог, встановлених Бюджетним кодексом України.

{Частина перша статті 70 в редакції Закону № 2457-VI від 08.07.2010}

2. Органи місцевого самоврядування можуть створювати комунальні банки та інші фінансово-кредитні установи, виступати гарантами кредитів підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, а також зобов'язань інших підприємств, установ та організацій у випадках, передбачених цим Законом, здійснювати розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитах з дотриманням вимог, встановлених Бюджетним кодексом України та іншими законами України.

{Частина друга статті 70 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2457-VI від 08.07.2010, № 1639-IX від 14.07.2021}

Розділ IV
ГАРАНТІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття 71. Гарантії місцевого самоврядування, його органів та посадових осіб

1. Територіальні громади, органи та посадові особи місцевого самоврядування самостійно реалізують надані їм повноваження.

2. Органи виконавчої влади, їх посадові особи не мають права втручатися в законну діяльність органів та посадових осіб місцевого самоврядування, а також вирішувати питання, віднесені Конституцією України, цим та іншими законами до повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування, крім випадків виконання делегованих їм радами повноважень, та в інших випадках, передбачених законом.

3. У разі розгляду місцевою державною адміністрацією питань, які зачіпають інтереси місцевого самоврядування, вона повинна повідомити про це відповідні органи та посадових осіб місцевого самоврядування.

4. Органи та посадові особи місцевого самоврядування мають право звертатися до суду щодо визнання незаконними актів місцевих органів виконавчої влади, інших органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, які обмежують права територіальних громад, повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Стаття 72. Підзвітність і підконтрольність місцевих державних адміністрацій районним, обласним радам

1. Місцеві державні адміністрації є підзвітними відповідним районним, обласним радам у виконанні програм соціально-економічного і культурного розвитку, районних, обласних бюджетів, підзвітними і підконтрольними у частині повноважень, делегованих їм відповідними районними, обласними радами, а також у виконанні рішень рад з цих питань.

2. Районна, обласна рада може шляхом таємного голосування висловити недовіру голові відповідної місцевої державної адміністрації, на підставі чого Президент України приймає рішення і дає відповідній раді обґрунтовану відповідь.

3. Якщо недовіру голові районної, обласної державної адміністрації висловили не менш як дві третини депутатів від загального складу відповідної ради, Президент України приймає рішення про відставку голови місцевої державної адміністрації.

Стаття 73. Обов'язковість актів і законних вимог органів та посадових осіб місцевого самоврядування

1. Акти ради, сільського, селищного, міського голови, голови районної в місті ради, виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради, прийняті в межах наданих їм повноважень, є обов'язковими для виконання всіма розташованими на відповідній території органами виконавчої влади, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами та організаціями, посадовими особами, а також громадянами, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території.

2. На вимогу відповідних органів та посадових осіб місцевого самоврядування керівники розташованих або зареєстрованих на відповідній території підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності зобов'язані прибути на засідання цих органів для подання інформації з питань, віднесених до відання ради та її органів, відповіді на запити депутатів.

3. Місцеві органи виконавчої влади, підприємства, установи та організації, а також громадяни несуть встановлену законом відповідальність перед органами місцевого самоврядування за заподіяну місцевому самоврядуванню шкоду їх діями або бездіяльністю, а також у результаті невиконання рішень органів та посадових осіб місцевого самоврядування, прийнятих у межах наданих їм повноважень.

Стаття 74. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування

1. Органи та посадові особи місцевого самоврядування несуть відповідальність за свою діяльність перед територіальною громадою, державою, юридичними і фізичними особами.

2. Підстави, види і порядок відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування визначаються Конституцією України, цим та іншими законами.

Стаття 75. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед територіальними громадами

1. Органи та посадові особи місцевого самоврядування є підзвітними, підконтрольними і відповідальними перед територіальними громадами. Вони періодично, але не менш як два рази на рік, інформують населення про виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку, місцевого бюджету, з інших питань місцевого значення, звітують перед територіальними громадами про свою діяльність.

2. Територіальна громада у будь-який час може достроково припинити повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування, якщо вони порушують Конституцію або закони України, обмежують права і свободи громадян, не забезпечують здійснення наданих їм законом повноважень.

3. Порядок і випадки дострокового припинення повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування територіальними громадами визначаються цим та іншими законами.

Стаття 76. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед державою

1. Органи та посадові особи місцевого самоврядування несуть відповідальність у разі порушення ними Конституції або законів України.

2. Органи та посадові особи місцевого самоврядування з питань здійснення ними делегованих повноважень органів виконавчої влади є підконтрольними відповідним органам виконавчої влади.

Стаття 77. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування перед юридичними і фізичними особами

1. Шкода, заподіяна юридичним і фізичним особам в результаті неправомірних рішень, дій або бездіяльності органів місцевого самоврядування, відшкодовується за рахунок коштів місцевого бюджету, а в результаті неправомірних рішень, дій або бездіяльності посадових осіб місцевого самоврядування - за рахунок їх власних коштів у порядку, встановленому законом.

2. Спори про поновлення порушених прав юридичних і фізичних осіб, що виникають в результаті рішень, дій чи бездіяльності органів або посадових осіб місцевого самоврядування, вирішуються в судовому порядку.

Стаття 78. Дострокове припинення повноважень ради

1. Повноваження сільської, селищної, міської, районної в місті, районної, обласної ради можуть бути достроково припинені у випадках:

1) якщо рада прийняла рішення з порушенням Конституції України, цього та інших законів, прав і свобод громадян, ігноруючи при цьому вимоги компетентних органів про приведення цих рішень у відповідність із законом;

2) якщо сесії ради не проводяться без поважних причин у строки, встановлені цим Законом, або рада не вирішує питань, віднесених до її відання;

3) передбачених законами України "Про військово-цивільні адміністрації", "Про правовий режим воєнного стану";

{Частину першу статті 78 доповнено пунктом 3 згідно із Законом № 650-VIII від 17.07.2015; в редакції Закону № 2268-VIII від 18.01.2018}

2. Повноваження сільської, селищної, міської, районної в місті ради за наявності підстав, передбачених пунктами 1, 2 частини першої цієї статті, та в інших випадках можуть бути припинені достроково за рішенням місцевого референдуму. Порядок проведення місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень ради визначається законом про місцеві референдуми.

{Частина друга статті 78 із змінами, внесеними згідно із Законом № 995-VIII від 04.02.2016}

3. Питання про дострокове припинення повноважень сільської, селищної, міської, районної в місті ради за рішенням місцевого референдуму може бути порушене сільським, селищним, міським головою, а також не менш як однією десятою частиною громадян, що проживають на відповідній території і мають право голосу.

4. За наявності підстав, передбачених пунктами 1, 2 частини першої цієї статті, рішення суду про визнання актів ради незаконними, висновків відповідного комітету Верховної Ради Верховна Рада України може призначити позачергові вибори сільської, селищної, міської, районної у місті, районної, обласної ради. Питання про призначення Верховною Радою України позачергових виборів сільської, селищної, міської, районної у місті, районної, обласної ради може порушуватись перед Верховною Радою України сільським, селищним, міським головою, головою обласної, Київської, Севастопольської міської державної адміністрації.

{Частина четверта статті 78 із змінами, внесеними згідно із Законом № 995-VIII від 04.02.2016}

5. Повноваження сільської, селищної, міської, районної в місті, районної, обласної ради за наявності підстав, передбачених пунктом 3 частини першої цієї статті, достроково припиняються з дня набрання чинності актом Президента України про утворення відповідної військово-цивільної, військової адміністрації.

{Статтю 78 доповнено новою частиною згідно із Законом № 995-VIII від 04.02.2016; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2268-VIII від 18.01.2018}

6. У разі дострокового припинення повноважень ради позачергові місцеві вибори призначаються Верховною Радою України не пізніше ніж у дев'яностоденний строк з дня дострокового припинення повноважень відповідної ради. Порядок проведення позачергових виборів рад визначається законом про вибори.

{Частина п'ята статті 78 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1184-VII від 08.04.2014}

7. Сільська, селищна, міська, районна в місті рада, щодо якої місцевим референдумом прийнято рішення про дострокове припинення повноважень, а також місцева рада, щодо якої Верховна Рада України прийняла рішення про призначення позачергових виборів, продовжує діяти до обрання нового складу відповідної ради.

{Частина шоста статті 78 в редакції Закону № 806-VI від 25.12.2008}

Стаття 79. Дострокове припинення повноважень сільського, селищного, міського голови

{Назва статті 79 в редакції Закону № 806-VI від 25.12.2008}

1. Повноваження сільського, селищного, міського голови, вважаються достроково припиненими у разі:

{Абзац перший частини першої статті 79 із змінами, внесеними згідно із Законом № 806-VI від 25.12.2008}

1) його звернення з особистою заявою до відповідної ради про складення ним повноважень голови;

2) припинення його громадянства;

3) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього;

3[1]) набрання законної сили рішенням суду про притягнення його до відповідальності за правопорушення, пов'язане з корупцією, яким накладено стягнення у виді позбавлення права займати посади або займатися діяльністю, що пов'язані з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування;

{Частину першу статті 79 доповнено пунктом 3[1] згідно із Законом № 4711-VI від 17.05.2012; із змінами, внесеними згідно із Законом № 224-VII від 14.05.2013; в редакції Закону № 1700-VII від 14.10.2014}

3[2]) набрання законної сили рішенням суду про визнання його активів або активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави;

{Частину першу статті 79 доповнено пунктом 3[2] згідно із Законом № 263-IX від 31.10.2019}

{Пункт 4 частини першої статті 79 виключено на підставі Закону № 1700-VII від 14.10.2014}

4) відкликання з посади за народною ініціативою;

{У частину першу статті 79 включено пункт 4 згідно із Законом № 595-VIII від 14.07.2015}

5) визнання його судом недієздатним, безвісно відсутнім або оголошення таким, що помер;

6) його смерті.

2. Повноваження сільського, селищного, міського голови можуть бути також достроково припинені, якщо він порушує Конституцію або закони України, права і свободи громадян, не забезпечує здійснення наданих йому повноважень.

Повноваження сільського, селищного, міського голови можуть бути достроково припинені також у випадках, передбачених законами України "Про військово-цивільні адміністрації", "Про правовий режим воєнного стану".

{Частину другу статті 79 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 995-VIII від 04.02.2016; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2268-VIII від 18.01.2018}

{Частина друга статті 79 із змінами, внесеними згідно із Законами № 650-VIII від 17.07.2015, № 995-VIII від 04.02.2016}

3. Повноваження сільського, селищного, міського голови за наявності підстав, передбачених абзацом першим частини другої цієї статті, можуть бути припинені достроково за рішенням місцевого референдуму або за рішенням відповідної ради, прийнятим шляхом таємного голосування не менш як двома третинами голосів депутатів від загального складу ради. Порядок проведення місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень сільського, селищного, міського голови визначається законом про місцеві референдуми.

{Частина третя статті 79 із змінами, внесеними згідно із Законами № 806-VI від 25.12.2008, № 995-VIII від 04.02.2016}

{Щодо конституційності положень частини третьої статті 79 див. Рішення Конституційного Суду № 1-рп/2000 від 09.02.2000}

4. Рішення про проведення місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень сільського, селищного, міського голови приймається сільською, селищною, міською радою як за власною ініціативою, так і на вимогу не менш як однієї десятої частини громадян, що проживають на відповідній території і мають право голосу.

5. Сільський, селищний, міський голова може бути відкликаний з посади за народною ініціативою в порядку, визначеному Законом України "Про статус депутатів місцевих рад" з особливостями, передбаченими частинами шостою - десятою цієї статті, не раніше як через рік з моменту набуття ним повноважень.

{Статтю 79 доповнено частиною згідно із Законом № 595-VIII від 14.07.2015}

6. Рішення про внесення пропозицій щодо відкликання сільського, селищного, міського голови за народною ініціативою приймається на зборах виборців у кількості не менше:

1) 20 осіб для відкликання сільського голови;

2) 30 осіб для відкликання селищного голови;

3) 50 осіб для відкликання міського голови міст районного значення;

4) 200 осіб для відкликання міського голови міст обласного значення;

5) 400 осіб для відкликання міського голови міст Києва та Севастополя.

Кількість членів ініціативної групи становить у разі відкликання:

1) сільського, селищного голови - не менше 10 осіб;

2) міського голови міста районного значення - не менше 20 осіб;

3) міського голови міста обласного значення - не менше 50 осіб;

4) міського голови міст Києва та Севастополя - не менше 75 осіб.

{Статтю 79 доповнено частиною згідно із Законом № 595-VIII від 14.07.2015}

7. На підтримку пропозиції про відкликання сільського, селищного, міського голови має бути зібрано кількість підписів, що перевищує кількість голосів, поданих за нього на місцевих виборах, за результатами яких він був обраний сільським, селищним, міським головою.

Збір підписів проводиться у разі відкликання:

1) сільського, селищного голови - протягом десяти днів;

2) міського голови міста районного значення - протягом двадцяти днів;

3) міського голови міста обласного значення, міст Києва та Севастополя - протягом тридцяти днів.

Територіальна виборча комісія після надходження підписних листів та документів проведених зборів здійснює аналіз на відповідність їх оформлення вимогам цього Закону та Закону України "Про статус депутатів місцевих рад", перевіряє дотримання порядку збору підписів на підтримку пропозиції про відкликання з посади за народною ініціативою, вибірково перевіряє достовірність відомостей про громадян, що містяться в підписних листах, та їхніх підписів (не менше 10 відсотків від загальної кількості), за результатом чого приймає рішення, передбачене частиною восьмою цієї статті, у такі строки:

{Абзац шостий частини сьомої статті 79 в редакції Закону № 805-IX від 16.07.2020}

1) у разі відкликання сільського, селищного голови - протягом десяти днів з дня їх отримання;

{Абзац сьомий частини сьомої статті 79 в редакції Закону № 805-IX від 16.07.2020}

2) у разі відкликання міського голови міст районного значення - протягом двадцяти днів з дня їх отримання;

{Абзац восьмий частини сьомої статті 79 в редакції Закону № 805-IX від 16.07.2020}

3) у разі відкликання міського голови міст обласного значення - протягом тридцяти днів з дня їх отримання;

{Абзац дев'ятий частини сьомої статті 79 в редакції Закону № 805-IX від 16.07.2020}

4) у разі відкликання міського голови міст Києва та Севастополя - протягом тридцяти п’яти днів з дня їх отримання.

{Абзац десятий частини сьомої статті 79 в редакції Закону № 805-IX від 16.07.2020}

{Статтю 79 доповнено частиною згідно із Законом № 595-VIII від 14.07.2015}

8. Якщо при ініціюванні відкликання сільського, селищного, міського голови за народною ініціативою дотримано вимоги цього Закону та Закону України "Про статус депутатів місцевих рад", кількість підписів виборців, які підтримують пропозицію про відкликання з посади, відповідає вимогам цього Закону, територіальна виборча комісія приймає рішення про звернення до відповідної місцевої ради (у разі якщо сільський, селищний, міських голова був обраний шляхом самовисування) або до партії, від місцевої організації якої його обрано, щодо відкликання сільського, селищного, міського голови за народною ініціативою.

Якщо при ініціюванні відкликання сільського, селищного, міського голови за народною ініціативою не дотримано вимоги цього Закону та Закону України "Про статус депутатів місцевих рад" та/або кількість підписів виборців, які підтримують пропозицію про відкликання з посади за народною ініціативою, не відповідає вимогам цього Закону та/або ініціативна група у встановлені цим Законом строки не подала до територіальної виборчої комісії підписні листи та документи проведених зборів виборців або подала їх після спливу встановлених строків, відповідна територіальна виборча комісія приймає рішення про припинення ініціативи щодо відкликання сільського, селищного, міського голови за народною ініціативою.

Рішення про відкликання сільського, селищного, міського голови за народною ініціативою приймається за зверненням територіальної виборчої комісії вищим керівним органом партії, від місцевої організації якої його обрано.

Рішення про відкликання сільського, селищного, міського голови за народною ініціативою, який був обраний шляхом самовисування, приймається за зверненням територіальної виборчої комісії відповідною сільською, селищною, міською радою більшістю голосів від її складу.

У разі прийняття місцевою радою рішення про відкликання сільського, селищного, міського голови за народною ініціативою або у разі подання до місцевої ради рішення вищого керівного органу партії, місцева організація якої висувала відповідного кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови, про відкликання сільського, селищного, міського голови за народною ініціативою, особа, яка на цей час відповідно до закону здійснює повноваження сільського, селищного, міського голови, не пізніш як на п’ятнадцятий день з дня прийняття відповідного рішення звертається до Верховної Ради України з клопотанням щодо призначення позачергових виборів сільського, селищного, міського голови.

{Статтю 79 доповнено частиною згідно із Законом № 595-VIII від 14.07.2015; в редакції Закону № 805-IX від 16.07.2020}

9. За наявності рішень суду про визнання розпоряджень чи дій сільського, селищного, міського голови незаконними, висновків відповідного комітету Верховної Ради Верховна Рада України може призначити позачергові вибори сільського, селищного, міського голови. Питання про призначення Верховною Радою України позачергових виборів сільського, селищного, міського голови може порушуватись перед Верховною Радою України відповідною сільською, селищною, міською радою, головою обласної, Київської, Севастопольської міської державної адміністрації.

10. У разі дострокового припинення повноважень сільського, селищного, міського голови відповідні позачергові місцеві вибори призначаються Верховною Радою України не пізніше ніж у дев'яностоденний строк з дня дострокового припинення повноважень сільського, селищного, міського голови. Порядок проведення позачергових виборів сільського, селищного, міського голови визначається законом про вибори.

{Частина статті 79 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1184-VII від 08.04.2014}

11. Повноваження сільського, селищного, міського голови припиняються достроково, а відповідна особа звільняється з посади:

1) з підстав, зазначених у пунктах1, 2, 5, 6 частини першої цієї статті, - з дня прийняття відповідною радою рішення, яким береться до відома зазначений факт;

{Пункт 1 частини статті 79 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1700-VII від 14.10.2014}

2) з підстав, зазначених у пунктах 3, 3^1 частини першої цієї статті, - з дня, наступного за днем одержання радою або її виконавчим комітетом копії відповідного рішення суду без прийняття рішення відповідної ради;

{Частину статті 79 доповнено новим пунктом згідно із Законом № 1700-VII від 14.10.2014}

3) з підстав, зазначених в абзаці першому частини другої цієї статті, - з дня прийняття місцевим референдумом або відповідною радою рішення про дострокове припинення повноважень;

{Пункт 3 частини статті 79 із змінами, внесеними згідно із Законом № 995-VIII від 04.02.2016}

3^1) з підстав, зазначених в абзаці другому частини другої цієї статті, - з дня набрання чинності актом Президента України про утворення відповідної військово-цивільної, військової адміністрації населеного пункту (населених пунктів);

{Частину одинадцяту статті 79 доповнено пунктом 3^1 згідно із Законом № 995-VIII від 04.02.2016; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2268-VIII від 18.01.2018}

4) у випадку, передбаченому частиною п'ятою цієї статті, - з моменту вступу на цю посаду іншої особи, обраної на наступних виборах;

5) у випадку, передбаченому пунктом 4 частини першої цієї статті, - з дня прийняття відповідною радою або вищим керівним органом відповідної політичної партії рішення про відкликання сільського, селищного, міського голови за народною ініціативою.

{Частину одинадцяту статті 79 доповнено пунктом 5 згідно із Законом № 595-VIII від 14.07.2015; із змінами, внесеними згідно із Законом № 805-IX від 16.07.2020}

{Частина статті 79 в редакції Закону № 806-VI від 25.12.2008}

{Частину статті 79 виключено на підставі Закону № 806-VI від 25.12.2008}

{Офіційне тлумачення положень статті 79 див. в Рішенні Конституційного Суду № 21-рп/2003 від 25.12.2003}

Стаття 79[1]. *{Статтю 79[1] виключено на підставі Закону № 1638-IX від 14.07.2021}*

Стаття 80. Дострокове припинення повноважень органів самоорганізації населення

1. Повноваження органу самоорганізації населення припиняються достроково у разі:

1) невиконання рішень сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради, її виконавчого комітету, загальних зборів громадян або невиконання своїх повноважень;

2) його саморозпуску.

2. Рішення про дострокове припинення повноважень органу самоорганізації населення приймається загальними зборами громадян, що утворили даний орган, або відповідною радою.

Розділ V
ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Положення цього Закону є основою для розробки та прийняття інших законодавчих актів про місцеве самоврядування в Україні, а також законів про міста Київ і Севастополь.

2. Сільські, селищні, міські, районні в містах, районні, обласні ради після набрання чинності цим Законом здійснюють повноваження, передбачені Конституцією України і цим Законом.

Районні у містах ради після набрання чинності цим Законом здійснюють свої повноваження відповідно до закону. Обрання нового складу цих рад проводиться в порядку, що передбачається цим та іншими законами.

Рішення про проведення референдумів територіальних громад міст з районним поділом щодо утворення (неутворення) районних у містах рад відповідно до статті 5 цього Закону приймаються на вимогу не менш як однієї десятої членів цих громад або половини від загального складу депутатів відповідних міських рад. Рішення міських рад з цього питання приймаються з урахуванням думки районних у містах рад та членів територіальних громад цих міст. Рішення територіальних громад міст з районним поділом або міських рад із зазначеного питання повинні бути прийняті не пізніш як за шість місяців до дня проведення чергових виборів.

3. З набранням чинності цим Законом голови сільських, селищних, міських рад набувають статусу сільських, селищних, міських голів.

4. До прийняття закону про вибори сільських, селищних, міських голів вибори сільських, селищних, міських голів проводяться в порядку, передбаченому ЗакономУкраїни "Про вибори депутатів і голів сільських, селищних, районних, міських, районних у містах, обласних Рад".

{Пункт 5 розділу V втратив чинність на підставі Закону № 2493-III від 07.06.2001}

6. До прийняття закону про адміністративно-територіальний устрій України у територіальних громадах, що складаються з жителів кількох населених пунктів, вибори депутатів сільських, селищних, міських рад, а також сільських, селищних, міських голів проводяться за нині діючим адміністративно-територіальним устроєм.

6[1]. До прийняття закону про адміністративно-територіальний устрій України закінчення повноважень сільських, селищних, міських рад, їхніх виконавчих органів, а також реорганізація сільських, селищних, міських рад, їхніх виконавчих органів як юридичних осіб у зв'язку із змінами в адміністративно-територіальному устрої України здійснюються з урахуванням таких положень:

1) у день набуття повноважень сільською, селищною, міською радою, обраною територіальною громадою, територія якої затверджена Кабінетом Міністрів України (далі - сформована територіальна громада), припиняються повноваження сільських, селищних, міських рад, сільських, селищних, міських голів, обраних територіальними громадами, територія яких включена до території сформованої територіальної громади (далі - розформовані територіальні громади);

2) після припинення повноважень сільських, селищних, міських рад, обраних розформованими територіальними громадами (далі - ради, що припиняються), їхні виконавчі комітети продовжують здійснювати свої повноваження до затвердження сільською, селищною, міською радою, обраною сформованою територіальною громадою (далі - новообрана рада), персонального складу її виконавчого комітету. Протягом зазначеного строку сільський, селищний, міський голова, обраний сформованою територіальною громадою, очолює такі виконавчі комітети та входить до їх персонального складу;

3) після припинення повноважень сільського голови, який одноособово виконував функції виконавчого органу ради, що припиняється, відповідні функції одноособово виконує сільський, селищний, міський голова, обраний сформованою територіальною громадою, з дня набуття ним повноважень до затвердження новообраною радою персонального складу її виконавчого комітету;

4) сформована територіальна громада є правонаступником усього майна, прав та обов'язків розформованої територіальної громади з урахуванням особливостей, визначених підпунктами 5 і 6 цього пункту;

5) якщо територія розформованої територіальної громади включена до територій кількох сформованих територіальних громад, кожна з цих громад стає правонаступником належних розформованій територіальній громаді:

нерухомого майна, у тому числі земельних ділянок, розташованих на території сформованої територіальної громади;

речей, призначених для обслуговування відповідних об'єктів нерухомого майна і пов'язаних з цим майном спільним призначенням (у тому числі у зв'язку із здійсненням відповідних повноважень або наданням послуг). Належність речей, призначених для обслуговування кожного об'єкта нерухомого майна і пов'язаних з цим майном спільним призначенням, визначається на підставі останньої суцільної інвентаризації;

прав засновника (учасника) юридичної особи, заснованої розформованою територіальною громадою (у тому числі в особі відповідної сільської, селищної, міської ради), якщо місцезнаходженням такої юридичної особи є населений пункт, включений до території відповідної сформованої територіальної громади;

6) майнові зобов'язання, майнові та немайнові права юридичних осіб - органів місцевого самоврядування розформованої територіальної громади, територія якої включена до територій кількох сформованих територіальних громад, розподіляються між правонаступниками таких юридичних осіб відповідно до передавальних актів пропорційно обсягу розподілу майна, майнових прав та залишків бюджетних коштів між сформованими територіальними громадами;

7) новообрані ради можуть прийняти рішення про розподіл майна, майнових прав та зобов'язань розформованої територіальної громади, територія якої включена до територій кількох сформованих територіальних громад, за іншими критеріями, ніж визначені підпунктами 5 і 6 цього пункту. Такі рішення приймаються згідно з приписами бюджетного законодавства та враховуються при здійсненні реорганізації відповідних органів місцевого самоврядування і складанні передавальних актів (розподільчих балансів) за результатами реорганізації;

8) не пізніше завершення другої сесії новообраної ради у порядку, визначеному цим пунктом, починається реорганізація відповідних юридичних осіб - сільських, селищних, міських рад, обраних розформованими територіальними громадами та розміщених поза адміністративним центром сформованої територіальної громади, шляхом їх приєднання до юридичної особи - сільської, селищної, міської ради, розміщеної в адміністративному центрі сформованої територіальної громади. Після завершення реорганізації відповідні сільські, селищні, міські ради припиняються як юридичні особи з урахуванням особливостей, визначених цим пунктом;

9) юридична особа - сільська, селищна, міська рада, розміщена в адміністративному центрі сформованої територіальної громади, є правонаступником прав та обов'язків усіх юридичних осіб - сільських, селищних, міських рад, обраних розформованими територіальними громадами, з дня набуття повноважень новообраною радою;

10) з дня затвердження новообраною радою персонального складу її виконавчого комітету починається реорганізація відповідних юридичних осіб - виконавчих комітетів рад, що припиняються, шляхом їх приєднання до юридичної особи - виконавчого комітету новообраної ради. Після завершення реорганізації відповідні юридичні особи - виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад припиняються у порядку, визначеному цим пунктом;

11) юридична особа - виконавчий комітет новообраної ради є правонаступником прав та обов'язків юридичних осіб - виконавчих комітетів рад, що припиняються, з дня затвердження новообраною радою персонального складу її виконавчого комітету;

12) під час реорганізації юридичних осіб - органів місцевого самоврядування у випадках, визначених цим пунктом, не застосовуються положення законодавства щодо:

необхідності одержання згоди кредиторів стосовно заміни боржника у зобов'язанні (переведення боргу);

права кредиторів вимагати у зв'язку з проведенням реорганізації забезпечення виконання зобов'язань, їх дострокового припинення або виконання та відшкодування збитків;

неможливості завершення реорганізації до задоволення вимог, заявлених кредиторами.

Під час проведення реорганізації юридичних осіб - сільських, селищних, міських рад та/або їхніх виконавчих комітетів повноваження з управління справами таких юридичних осіб здійснює сільський, селищний, міський голова, обраний сформованою територіальною громадою.

За поданням сільського, селищного, міського голови, обраного сформованою територіальною громадою, сільська, селищна, міська рада може утворювати комісії для забезпечення здійснення ним повноважень з управління справами юридичних осіб, що реорганізуються;

13) після закінчення повноважень рад, що припиняються, їхніх виконавчих комітетів, сільського голови, який одноособово виконував функції виконавчого органу сільської ради, що припиняється, видані ними нормативно-правові акти, невиконані акти індивідуальної дії зберігають чинність на відповідних територіях та для відповідних осіб;

14) новообрана рада, її виконавчий комітет можуть вносити зміни, визнавати такими, що втратили чинність, або скасовувати акти відповідних органів місцевого самоврядування, правонаступниками яких вони є, та їх посадових осіб;

15) бюджети розформованих територіальних громад виконуються окремо до закінчення бюджетного періоду з урахуванням особливостей, встановлених підпунктами 16 і 17 цього пункту;

16) новообрана рада може вносити зміни до рішень про місцеві бюджети, прийняті радами, що припиняються.

У разі включення території однієї розформованої територіальної громади до територій кількох сформованих територіальних громад новообрана рада сформованої територіальної громади, на території якої розміщений адміністративний центр розформованої територіальної громади, може вносити зміни до рішень про місцеві бюджети, прийнятих радою, що припиняється;

17) до закінчення періоду окремого виконання бюджетів функції головних розпорядників, розпорядників бюджетних коштів розформованих територіальних громад продовжують здійснювати відповідні бюджетні установи в особі сільського, селищного, міського голови, обраного сформованою територіальною громадою (у разі включення

території розформованої територіальної громади до територій кількох сформованих територіальних громад - в особі сільського, селищного, міського голови, обраного сформованою територіальною громадою, на території якої розміщений адміністративний центр розформованої територіальної громади), інших керівників бюджетних установ.

До закінчення періоду окремого виконання бюджетів функції місцевих фінансових органів територіальних громад здійснюють:

відповідні місцеві фінансові органи, утворені до затвердження Кабінетом Міністрів України територій територіальних громад;

сільський, селищний, міський голова, обраний сформованою територіальною громадою, якщо в територіальних громадах місцеві фінансові органи не були утворені згідно із законом (у разі включення території розформованої територіальної громади до територій кількох сформованих територіальних громад - сільський, селищний, міський голова, обраний сформованою територіальною громадою, на території якої розміщений адміністративний центр розформованої територіальної громади).

Залишки коштів (у тому числі боргові зобов'язання), які утворилися на кінець бюджетного періоду на рахунках бюджетів розформованих територіальних громад, перераховуються одночасно до бюджету сформованої територіальної громади на підставі платіжних доручень за підписом сільського, селищного, міського голови, обраного сформованою територіальною громадою, або керівника відповідного місцевого фінансового органу, утвореного до затвердження Кабінетом Міністрів України територій територіальних громад.

Дія абзацу п'ятого цього підпункту не поширюється на випадки включення території однієї розформованої територіальної громади до територій кількох сформованих територіальних громад. У такому разі залишки коштів (у тому числі боргові зобов'язання) між відповідними сформованими територіальними громадами розподіляються на підставі укладеного між ними договору з урахуванням цільового призначення коштів, особливостей розподілу майна та майнових прав розформованої територіальної громади, територія якої включена до території кількох сформованих територіальних громад, чисельності наявного населення, яке станом на 1 січня 2020 року проживало на території, що була включена до території відповідної сформованої територіальної громади.

Залишки коштів (у тому числі боргові зобов'язання) перераховуються одночасно до бюджетів сформованих територіальних громад на підставі платіжних доручень за підписом сільського, селищного, міського голови, обраного сформованою територіальною громадою, на території якої розміщений адміністративний центр відповідної розформованої територіальної громади, або керівника відповідного місцевого фінансового органу, утвореного до затвердження Кабінетом Міністрів України територій територіальних громад. Розподіл залишків коштів має бути пропорційним розподілу фінансових (боргових) та/або майнових зобов'язань, що здійснюється у порядку правонаступництва, що обов'язково відображається у відповідному передавальному акті;

18) державна реєстрація припинення юридичних осіб - сільських, селищних, міських рад, їхніх виконавчих комітетів здійснюється на підставі заяви, поданої суб'єкту державної реєстрації сільським, селищним, міським головою, обраним сформованою територіальною громадою, або уповноваженою ним особою.

У разі включення території однієї розформованої територіальної громади до територій кількох сформованих територіальних громад державна реєстрація припинення юридичної особи - сільської, селищної, міської ради, обраної розформованою територіальною громадою, її виконавчих органів здійснюється на підставі заяви, поданої суб'єкту державної реєстрації сільським, селищним, міським головою, обраним сформованою територіальною громадою, на території якої розміщений адміністративний центр розформованої територіальної громади, або уповноваженою ним особою.

Державна реєстрація припинення юридичних осіб - виконавчих комітетів сільських, селищних, міських рад, які забезпечують окреме виконання бюджетів розформованих територіальних громад, здійснюється не раніше затвердження бюджету сформованої територіальної громади.

Сільські, селищні, міські ради та їхні виконавчі органи розформованих територіальних громад припиняються як юридичні особи з дня внесення запису про їх припинення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань;

19) державна реєстрація змін до відомостей про юридичну особу - новообрану раду, її виконавчий комітет, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, здійснюється на підставі заяви, поданої сільським, селищним, міським головою, обраним сформованою територіальною громадою, або уповноваженою ним особою;

20) найменування представницького органу місцевого самоврядування сформованої територіальної громади як юридичної особи, як правило, складається з частини, яка є похідною від власного найменування населеного пункту, визначеного її адміністративним центром, у формі прикметника та відповідного загального найменування представницького органу місцевого самоврядування (сільська, селищна, міська рада).

Найменування виконавчого органу місцевого самоврядування сформованої територіальної громади як юридичної особи, як правило, складається з відповідного загального найменування виконавчого органу місцевого самоврядування (виконавчий комітет, управління, відділ, департамент тощо) та повного найменування відповідного представницького органу місцевого самоврядування у родовому відмінку.

{Розділ V доповнено пунктом 6¹ згідно із Законом № 1009-IX від 17.11.2020}

6². До прийняття закону про адміністративно-територіальний устрій України припинення повноважень районних рад, а також припинення районних рад як юридичних осіб у зв'язку із змінами в адміністративно-територіальному устрої України здійснюються з урахуванням таких положень:

1) повноваження районних рад, які представляли спільні інтереси територіальних громад районів, ліквідованих Верховною Радою України (далі - ліквідовані райони), закінчуються в день набуття повноважень обраними на відповідних перших місцевих виборах районними радами районів, утворених Верховною Радою України (далі - новоутворені райони);

2) не пізніше завершення другої сесії районної ради, яка представляє спільні інтереси територіальних громад новоутвореного району, у порядку, визначеному цим пунктом,

починається реорганізація районних рад ліквідованих районів шляхом приєднання до районної ради, розміщеної в адміністративному центрі новоутвореного району, а у випадку, передбаченому підпунктом 5 цього пункту, - утворення районних рад як юридичних осіб;

3) районна рада, яка представляє спільні інтереси територіальних громад новоутвореного району, з дня набуття нею повноважень є правонаступником всього майна, прав та обов'язків районних рад, які представляли спільні інтереси територіальних громад ліквідованих районів, території яких включені до складу новоутвореного району, якщо інше не передбачено цим Законом;

4) утворення та реорганізація районних рад як юридичних осіб здійснюються з урахуванням особливостей, визначених цим пунктом;

5) у разі відсутності районної ради в адміністративному центрі новоутвореного району утворення відповідної районної ради як юридичної особи публічного права здійснюється шляхом злиття районних рад ліквідованих районів, території яких включені до складу відповідного новоутвореного району.

У разі відсутності районної ради в адміністративному центрі новоутвореного району, до територій якого включаються частини території одного або кількох ліквідованих районів, утворення відповідної районної ради як юридичної особи публічного права здійснюється шляхом виділу частини майна та зобов'язань районних рад ліквідованих районів, території яких включені до складу відповідного новоутвореного району;

6) у разі якщо територіальні громади одного ліквідованого району включаються до складу кількох новоутворених районів реорганізація районної ради ліквідованого району здійснюється шляхом її приєднання до районної ради новоутвореного району, до складу якого включені території ліквідованого району, на яких станом на 1 січня 2020 року проживала найбільша чисельність наявного населення ліквідованого району;

7) під час реорганізації юридичних осіб - районних рад у випадках, передбачених цим пунктом, не застосовуються положення законодавства щодо:

необхідності одержання згоди кредиторів стосовно заміни боржника у зобов'язанні (переведення боргу);

права кредиторів вимагати у зв'язку з проведенням реорганізації забезпечення виконання зобов'язань, їх дострокового припинення або виконання та відшкодування збитків;

неможливості завершення реорганізації до задоволення вимог, заявлених кредиторами;

8) державна реєстрація припинення юридичних осіб - районних рад здійснюється на підставі заяви, поданої суб'єкту державної реєстрації комісією з реорганізації або уповноваженою комісією особою;

9) юридична особа - районна рада є такою, що припинилася, з дня внесення запису про її припинення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань;

10) державна реєстрація створення районної ради - юридичної особи або змін до відомостей про юридичну особу - районну раду новоутвореного району, що містяться в

Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, здійснюється на підставі заяви, поданої головою відповідної районної ради або уповноваженою ним особою, а в разі необрання голови районної ради - особою, визначеною тимчасовою президією районної ради;

11) під час здійснення реорганізації юридичних осіб - районних рад повноваження з управління справами таких юридичних осіб здійснює комісія з реорганізації;

12) видані районними радами ліквідованих районів нормативно-правові акти, невиконані акти індивідуальної дії зберігають чинність на відповідних територіях та для відповідних осіб і можуть бути змінені, визнані такими, що втратили чинність, або скасовані актом відповідної районної ради, правонаступником яких вона є;

13) якщо територія ліквідованого району включена до територій кількох новоутворених районів, районна рада новоутвореного району стає правонаступником районної ради ліквідованого району щодо:

нерухомого майна, розташованого на території новоутвореного району;

речей, призначених для обслуговування відповідних об'єктів нерухомого майна і пов'язаних з цим майном спільним призначенням (у тому числі у зв'язку із здійсненням відповідних повноважень або наданням послуг). Належність речей, призначених для обслуговування кожного об'єкта нерухомого майна і пов'язаних з цим майном спільним призначенням, визначається на підставі останньої суцільної інвентаризації;

прав засновника (учасника) юридичної особи, заснованої районною радою ліквідованого району, якщо місцезнаходженням такої юридичної особи є населений пункт, розміщений на території новоутвореного району;

14) майнові зобов'язання юридичних осіб - районних рад ліквідованих районів розподіляються між районними радами новоутворених районів, до складу яких включені території ліквідованого району, відповідно до передавального акта (розподільчого балансу) пропорційно обсягу розподілу між ними майна, майнових зобов'язань та залишків бюджетних коштів;

15) бюджети ліквідованих районів виконуються окремо до закінчення бюджетного періоду з урахуванням особливостей, встановлених цим підпунктом.

Районна рада новоутвореного району може вносити зміни до рішень про місцеві бюджети, прийняті районними радами ліквідованих районів.

У разі включення території ліквідованого району до територій кількох новоутворених районів районна рада новоутвореного району, до складу якого включені території ліквідованого району, на яких станом на 1 січня 2020 року проживала найбільша чисельність наявного населення ліквідованого району, може вносити зміни до рішень про місцеві бюджети, прийняті районними радами ліквідованих районів.

До закінчення періоду окремого виконання бюджетів функції головних розпорядників, розпорядників бюджетних коштів районних бюджетів продовжують здійснювати відповідні бюджетні установи в особі їх керівників.

До закінчення періоду окремого виконання бюджетів функції місцевих (районних) фінансових органів здійснюють відповідні місцеві (районні) фінансові органи, утворені до утворення та ліквідації районів.

Залишки коштів (у тому числі боргові зобов'язання), що утворилися на кінець бюджетного періоду на рахунках районних бюджетів ліквідованих районів, перераховуються одночасно до районного бюджету новоутвореного району, бюджету територіальної громади з урахуванням цільового призначення таких коштів, особливостей розподілу нерухомого майна на підставі платіжних доручень за підписом голови районної ради новоутвореного району або голови комісії з реорганізації районної ради, що припиняється, або керівника місцевого фінансового органу, утвореного до утворення та ліквідації районів.

Якщо територію ліквідованого району включено до складу територій кількох новоутворених районів, залишки коштів, що не мають цільового призначення, перераховуються до відповідних районних бюджетів пропорційно до чисельності наявного населення, яке станом на 1 січня 2020 року проживало на територіях, включених до складу відповідних новоутворених районів. Залишки таких коштів перераховуються на підставі платіжних доручень за підписом голови комісії з реорганізації районної ради, що припиняється, або керівника місцевого фінансового органу, утвореного до утворення та ліквідації районів. Розподіл залишків коштів має бути пропорційним розподілу фінансових (боргових) та/або майнових зобов'язань, що здійснюється у порядку правонаступництва, що обов'язково відображається у відповідному передавальному акті або розподільчому балансі.

{Розділ V доповнено пунктом 6[2] згідно із Законом № 1009-IX від 17.11.2020}

7. До прийняття закону про адміністративно-територіальний устрій України територіальні громади села, селища, міста, що добровільно об'єдналися в одну територіальну громаду, шляхом місцевого референдуму можуть прийняти рішення про вихід з цієї громади лише за умови наявності фінансово-матеріальної бази, достатньої для забезпечення здійснення кожною з цих громад функцій і повноважень місцевого самоврядування відповідно до цього Закону.

7[1]. До прийняття закону про адміністративно-територіальний устрій України визначення адміністративних центрів територіальних громад та затвердження територій територіальних громад здійснює Кабінет Міністрів України.

Рішення Кабінету Міністрів України про визначення адміністративних центрів територіальних громад та затвердження територій територіальних громад подається до Центральної виборчої комісії для прийняття нею рішення про призначення перших місцевих виборів депутатів сільських, селищних, міських рад і сільських, селищних, міських голів відповідних територіальних громад.

{Розділ V доповнено пунктом 7[1] згідно із Законом № 562-IX від 16.04.2020}

8. Облік даних про кількість і склад територіальних громад та органів місцевого самоврядування, подання їм методичної допомоги здійснюються Верховною Радою України.

9. Правові засади бюджетного процесу та міжбюджетних відносин щодо місцевих бюджетів визначаються Бюджетним кодексом України.

{Пункт 9 розділу V в редакції Закону № 2457-VI від 08.07.2010}

10. З набранням чинності цим Законом майно, яке до прийняття Конституції України у встановленому законодавством порядку передане державою до комунальної власності адміністративно-територіальних одиниць та набуте ними на інших законних підставах, крім майна, що відчужене у встановленому законом порядку, є комунальною власністю відповідних територіальних громад сіл, селищ, міст.

Майно, передане до комунальної власності областей і районів, а також набуте на інших законних підставах, є спільною власністю територіальних громад сіл, селищ, міст, управління яким відповідно до Конституції України здійснюють районні та обласні ради або уповноважені ними органи. Відчуження зазначеного майна здійснюється лише за рішенням власника або уповноваженого ним органу.

За пропозицією сільських, селищних, міських рад районні, обласні ради повинні приймати рішення про передачу до комунальної власності відповідних територіальних громад окремих об'єктів, спільної власності територіальних громад, які знаходяться на їх території і задовольняють колективні потреби виключно цих територіальних громад.

Правонаступник районної ради району, ліквідованого Верховною Радою України, після припинення відповідних районних рад як юридичних осіб, але не пізніше 1 липня 2021 року, зобов’язаний передати у комунальну власність територіальних громад усі об’єкти спільної власності територіальних громад району, які знаходяться на території цих територіальних громад, відповідно до розмежування видатків між бюджетами, встановлених Бюджетним кодексом України.

{Пункт 10 розділу V доповнено новим абзацом згідно із Законом № 1009-IX від 17.11.2020}

Правовий режим майна спільної власності територіальних громад визначається законом.

Кабінет Міністрів України разом з Фондом державного майна України у двомісячний строк з дня набрання чинності цим Законом подають на розгляд Верховної Ради України проект закону про комунальну власність.

11. Районні і обласні ради відповідно до вимог Конституції України та цього Закону у двомісячний термін після набрання чинності цим Законом обирають голів рад (де ці посади суміщають керівники місцевих державних адміністрацій) та утворюють виконавчий апарат рад, а також приймають рішення про делегування повноважень відповідним місцевим державним адміністраціям.

11^{1}. Установити, що в період карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19):

1) пленарні засідання місцевих рад, засідання виконавчих комітетів сільських, селищних, міських рад, постійних депутатських комісій можуть проводитися в режимі

відеоконференції або аудіоконференції (дистанційне засідання), крім питань, що потребують таємного голосування;

2) у разі відсутності у регламенті ради, виконавчого комітету ради, положенні про постійні комісії порядку проведення дистанційних засідань, такий порядок визначається сільським, селищним, міським головою, а у випадках, передбачених цим Законом, особою, яка виконує ці повноваження чи головує на засіданні колегіального органу, до внесення змін у відповідний регламент чи положення;

3) порядок проведення дистанційних засідань повинен забезпечувати:

можливість реалізації прав депутатів місцевих рад, членів виконавчого комітету ради;

ідентифікацію особи, яка бере участь у засіданні колегіального органу;

встановлення та фіксацію результатів голосування щодо кожного питання;

4) до порядку денного дистанційних засідань можуть включатися виключно питання невідкладного внесення змін до місцевого бюджету, інші питання щодо невідкладних робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій або якнайшвидшої ліквідації особливо тяжких надзвичайних ситуацій, спричинених спалахами, епідеміями та пандеміями, чи реалізації повноважень, пов’язаних з такими обставинами, процедурні питання;

5) рішення про дистанційне засідання доводиться до відома депутатів, членів виконавчого комітету і населення не пізніш як за 24 години до його початку із зазначенням порядку денного та порядку відкритого доступу до трансляції дистанційного засідання місцевої ради. Рішення про дистанційне засідання розміщується на офіційному веб-сайті ради з одночасним направленням цієї інформації та проектів актів із супровідними документами на офіційну електронну адресу кожного члена колегіального органу.

Запис дистанційного засідання є невід’ємною частиною протоколу засідання;

6) на проекти рішень, рішення органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, що передбачені цим пунктом, не поширюються вимоги Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності", частини третьої статті 15 Закону України "Про доступ до публічної інформації", Закону України "Про державну допомогу суб’єктам господарювання".

{Розділ V доповнено пунктом 11¹ згідно із Законом № 540-IX від 30.03.2020}

11². Установити, що тимчасово, на період процедури урегулювання заборгованості згідно із Законом України "Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення":

органи місцевого самоврядування можуть виступати гарантами виконання зобов’язань за договорами реструктуризації заборгованості, укладеними відповідно до статей 5 і 6 Закону України "Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення", підприємств, установ та організацій, що не належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, але при цьому провадять ліцензовану господарську діяльність з виробництва теплової енергії, її транспортування

магістральними та місцевими (розподільними) тепловими мережами на виробничих об’єктах, що розташовані на території відповідної області або громади, здійснюють постачання теплової енергії та надання відповідних послуг споживачам;

органи місцевого самоврядування при формуванні бюджетів територіальних громад передбачають видатки на фінансування заходів із врегулювання заборгованості, передбачених Законом України "Про заходи, спрямовані на врегулювання заборгованості теплопостачальних та теплогенеруючих організацій та підприємств централізованого водопостачання і водовідведення";

виконання зобов’язань за договорами про реструктуризацію заборгованості для суб’єктів господарювання, засновник яких знаходиться на території, на якій органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, забезпечується шляхом прийняття відповідного рішення військово-цивільною адміністрацією, яка виконує повноваження відповідних органів у районі здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, де зареєстровано суб’єкт господарювання.

{Розділ V доповнено пунктом 11^2 згідно із Законом № 1639-IX від 14.07.2021}

12. Цей Закон набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

З дня набрання чинності цим Законом втрачають чинність:

Закон Української РСР "Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування" (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., № 2, ст.5; Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 28, ст.387, № 31, ст.438, № 33, ст.475, ст.476; 1993 р., № 7, ст.54, № 17, ст.184, № 18, ст.189, № 19, ст.199, № 26, ст.277; 1995 р., № 22, ст.171; 1996 р., № 16, ст.71);

Закон України "Про формування місцевих органів влади і самоврядування" (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 22, ст.144, № 26, ст.217);

Закон України "Про Представника Президента України" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 23, ст.335, № 31, ст.437; 1993 р., № 19, ст.197);

Постанова Верховної Ради України "Про порядок введення в дію Закону України "Про Представника Президента України" (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 23, ст.336, № 31, ст.447, № 33, ст.485).

Президент України **Л.КУЧМА**

м. Київ
21 травня 1997 року
№ 280/97-ВР

Публікації документа

- **Офіційний вісник України** від 1997 — 1997 р., № 25, стор. 20, код акта 1051/1997
- **Голос України** від 12.06.1997
- **Урядовий кур'єр** від 14.06.1997
- **Відомості Верховної Ради України** від 25.06.1997 — 1997 р., № 24, стаття 170